

Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»

«Επιτροπή Ελέγχου και χαρακτηριστικά Διοικητικού Συμβουλίου»

Διπλωματική Εργασία

που υποβλήθηκε στο Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος ειδίκευσης στη Λογιστική και Ελεγκτική από την

Ελευθερία Ζερβού

Ηράκλειο

Ιανουάριος 2015

« Η μεταπτυχιακή φοιτήτρια που εκπόνησε την παρούσα διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (μη-εμπορικός, μη-κερδοσκοπικός, αλλά εκπαιδευτικός – ερευνητικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες κ.λπ.), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή τη γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου».

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Copyright © - Ζερβού Γ. Ελευθερία, Ιανουάριος 2015.

« Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία ορίστηκε από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης, σύμφωνα με το νόμο και τον εγκεκριμένο Οδηγό Σπουδών του Π.Μ.Σ. «Λογιστική και Ελεγκτική». Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Επίκουρος Καθηγητής Αρβανίτης Η. Σταύρος (Επιβλέπων)*
- Τακτικός Καθηγητής Τερζάκης Δημήτριος (Μέλος)*
- Καθηγήτρια Ψιμάρνη-Βούλγαρη Φωτεινή (Μέλος)*

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα».

Αφιερωμένη στον γιό μου

Ματθαίο

(για τις ώρες που δεν ήμουν εκεί...)

Ευχαριστίες

Στο τέλος κάθε διαδρομής είθισται να γίνεται και ένα απολογισμός. Επομένως, μετά από δύο χρόνια σκληρής μελέτης, έρευνας και παρακολούθησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, στη «Λογιστική και Ελεγκτική», του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας, του Τ.Ε.Ι. Κρήτης σας παραδίδω την παρούσα διπλωματική εργασία.

Η διπλωματική αυτή εργασία υλοποιήθηκε με την υποστήριξη ενός αριθμού ανθρώπων στους οποίους θα ήθελα να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη: *«αυτοί που δίνουν καλή εκπαίδευση στα παιδιά, πρέπει να τιμώνται περισσότερο από εκείνους που τα γέννησαν, γιατί οι γονείς τους έδωσαν μόνο ζωή, οι παιδαγωγοί όμως την ικανότητα να ζουν καλά»*, οφείλω λοιπόν και εγώ με την σειρά μου να ευχαριστήσω πρωτίστως τον επιβλέποντα της διπλωματικής μου εργασίας επίκουρο καθηγητή κ. Σταύρο Η. Αρβανίτη για την προσφορά των γνώσεων και την καθοδήγηση που μου πρόσφερε κατά την διάρκεια της σύνταξης της παρούσας διπλωματικής εργασίας ως πραγματικός Ακαδημαϊκός Δάσκαλος. Διότι *«δάσκαλος»* όπως λέει και ο Καζαντζάκης *«είναι εκείνος που γίνεται γέφυρα για να περάσει αντίπερα ο μαθητής του. Κι όταν πια του διευκολύνει το πέρασμα, αφήνεται χαρούμενα να γκρεμιστεί, ενθαρρύνοντας το μαθητή του να φτιάξει δικές του γέφυρες»*.

Εν συνεχεία, θα ήθελα να ευχαριστήσω και τα άλλα δύο μέλη της επιτροπής αξιολόγησης της διπλωματικής εργασίας, τον Καθηγητή κ. Δημήτριο Τερζάκη και την Καθηγήτρια κα. Ψιμάρνη-Βούλγαρη Φωτεινή για τις οξυδερκείς και γόνιμες παρατηρήσεις τους. Δεν πρέπει να παραλείψω να ευχαριστήσω και να συγχαρώ τον Προϊστάμενο του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής και Διευθυντή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, Αναπληρωτή Καθηγητή Θεόδωρο Β. Σταματόπουλο για την προσπάθεια που καταβάλει για να καταστήσει το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών να είναι εφάμιλλο και ανταγωνιστικό των αντίστοιχων προγραμμάτων που υπάρχουν. Διότι, σύμφωνα με τον Σωκράτη *«η παιδεία είναι πανηγύρι της ψυχής, γιατί σ' αυτήν υπάρχουν πολλά θεάματα και ακούσματα της ψυχής»*. Ο Καθηγητής Σταματόπουλος έχει την ικανότητα να αφουγκράζεται τα ακούσματα αυτά και να τα προσαρμόζει στις αλλαγές που συντελούνται σε όλους τους τομείς: κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό, επιστημονικό, τεχνολογικό.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου την οικογένεια μου, και κυρίως τον γιό μου, τον σύζυγο μου, τους γονείς μου και την αδερφή μου για την αμέριστη συμπαράσταση και υπομονή που επέδειξαν κατά την διάρκεια των σπουδών μου. Όλα αυτά τα χρόνια υπήρξαν αρωγοί και υποστηρικτές για την υλοποίηση των στόχων μου. Δεν πρέπει να παραλείψω να ζητήσω ένα μεγάλο συγγνώμη από τον γιό μου για όλες εκείνες τις ώρες που δεν ήμουν εκεί.....

Ηράκλειο, Ιανουάριος 2015

Ελευθερία Γ. Ζερβού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	IX
ABSTRACT	X
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
Κεφάλαιο 1^ο: Επιτροπή Ελέγχου και Χαρακτηριστικά Διοικητικού Συμβουλίου	3
1.1 Εταιρική Διακυβέρνηση	3
1.2 Υποδείγματα Εταιρικής Διακυβέρνησης	4
1.3 Ταξινόμηση Συστημάτων Εταιρικής Διακυβέρνησης	6
1.4 Επιτροπή Ελέγχου	6
1.5 Αρμοδιότητες Επιτροπής Ελέγχου	12
1.6 Χαρακτηριστικά Επιτροπής Ελέγχου	14
1.7 Σύσταση Επιτροπής Ελέγχου (Μέγεθος, αριθμός συνεδριάσεων, οικονομικοί εμπειρογνώμονες, ανεξαρτησία)	16
1.8 Επιτροπή Ελέγχου και Εσωτερικός Έλεγχος	19
1.9 Διοικητικό Συμβούλιο	20
1.10 Χαρακτηριστικά Διοικητικού Συμβουλίου	22
1.11 Καθήκοντα Διοικητικού Συμβουλίου	23
1.12 Μέγεθος Διοικητικού Συμβουλίου	24
1.13 Ανεξαρτησία Διοικητικού Συμβουλίου	25
1.14 Ανεξαρτησία μελών Διοικητικού Συμβουλίου και Επιτροπής Ελέγχου	29
Κεφάλαιο 2^ο: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	31
2.1 Συσχέτιση της Επιτροπής Ελέγχου και των χαρακτηριστικών του Διοικητικού Συμβουλίου με την διαχείριση των κερδών	31

2.2 Οικονομική εμπειρία (οικονομικός εμπειρογνώμονας) των μελών της επιτροπής ελέγχου.....	39
2.3 Εταιρική Διακυβέρνηση και Επιτροπή Ελέγχου.....	45
2.4 Σχέση επιτροπής ελέγχου και διοικητικού συμβουλίου με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.....	48
2.5 Ανεξαρτησία επιτροπής ελέγχου και διοικητικού συμβουλίου.....	51
2.6 Χαρακτηριστικά και σύνθεση της επιτροπής ελέγχου και του διοικητικού συμβουλίου.....	55
2.7 Εσωτερικός έλεγχος και επιτροπή ελέγχου.....	61
2.8 Πινάκας στοιχείων εμπειρικής διερεύνησης επιλεγμένης αρθογραφίας.....	64
Κεφάλαιο 3^ο: Εμπειρική Διερεύνηση.....	99
3.1 Στατιστικά Δεδομένα – Ορισμός Μεταβλητών.....	99
3.2 Περιγραφικά Μέτρα Μεταβλητών.....	102
3.3 Συσχέτιση Μεταβλητών.....	103
3.4 Οικονομετρική Μέθοδος.....	105
3.5 Συμπεράσματα.....	112
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	115
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	115
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	116
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	120

Περίληψη

Σκοπός: Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν την συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.

Σχεδιασμός / μεθοδολογία / προσέγγιση: Οι καθοριστικοί παράγοντες που μελετήθηκαν σχετίζονται με την δυαρχία του διευθύνοντα συμβούλου, το μέγεθος της εταιρείας και τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Τα εμπειρικά στοιχεία αντλήθηκαν από ένα δείγμα Ελληνικών εταιρειών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με την μέθοδο Poisson.

Ευρήματα: Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης καταλήγουν ότι το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου συνδέεται αρνητικά με τη συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. Επίσης, δεν βρέθηκε να υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της δυαρχίας του διευθύνοντα συμβούλου και της συχνότητας συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. Τα αποτελέσματα της έρευνας υποστηρίζουν ότι οι επιτροπές ελέγχου είναι πιο ενεργές στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Περιορισμοί έρευνας / επιπτώσεις: Οι ελληνικές εισηγμένες εταιρείες κατά το πλείστον δεν εφαρμόζουν την εκάστοτε νομοθεσία, με αποτέλεσμα στις ετήσιες καταστάσεις να μην αποτυπώνουν την πραγματική εικόνα της επιχείρησης και συγκεκριμένα να μην δίνουν την σωστή πληροφόρηση για την σύνθεση της επιτροπής ελέγχου και του διοικητικού συμβουλίου προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Πρωτοτυπία / αξία: Η παρούσα εργασία αποδεικνύει την σημαντικότητα της σωστής πληροφόρησης για την σύνθεση της επιτροπής ελέγχου. Επιπλέον, αποδεικνύει την σημαντικότητα των παραγόντων εκείνων που επηρεάζουν την συχνότητα συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου.

Λέξεις κλειδιά: Επιτροπή ελέγχου, Διοικητικό Συμβούλιο, Εταιρική Διακυβέρνηση, Συναντήσεις επιτροπής ελέγχου

Τύπος έρευνας: εμπειρική.

Abstract

Purpose: The purpose of this study is to investigate the determinants of audit committee meeting frequency.

Design/methodology/approach: The determinants studied are related to the duality of CEO, the size of the company and the members of the board. The empirical evidence is provided by a sample of Greek listed companies. The data analysis was performed using Poisson method.

Findings: The study concludes that the size of the board is negatively correlated with the frequency of the audit committees' meetings. Moreover, the duality of CEO is not negatively correlated with the audit committees' meetings. The findings show that audit committees are more active in larger firms.

Research limitations/implications: Most of the Greek listed companies do not fully apply relevant legislation, and as a result, the annual statements do not reflect the true picture of the businesses. In particular, they do not provide the correct information about the composition of the audit committee and the board to all stakeholders.

Originality/value: This dissertation paper proves the importance of accurate information on the composition of the audit committee. Furthermore, it proves the importance of those factors influencing the frequency of audit committee meetings.

Keywords: Audit Committee, Board, Corporate Governance, Audit committees meetings

Paper type: empirical.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα πρόσφατα οικονομικά σκάνδαλα που έχουν να κάνουν με λογιστικές και όχι μόνο απάτες, για τις οποίες κατηγορήθηκαν κορυφαία στελέχη εταιρειών όπως για παράδειγμα η Enron, World Com και η Xerox, και εν συνεχεία η οικονομική κρίση που έπληξε σύσσωμη την ανθρωπότητα οδηγώντας έτσι στην καταστροφή και άλλους εταιρικούς κολοσσούς, όπως Lehman Brothers Ltd. και η AIG Insurance Ltd. κάνουν ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη για σωστή διαχείριση της εταιρείας. Εδώ τίθεται και το ερώτημα για το εάν η διαχείριση των εταιρειών έχει στόχο την βέλτιστη προστασία των συμφερόντων των ενδιαφερόμενων μερών. Η αποτυχία των παραπάνω εταιρειών αποτέλεσε μια ευκαιρία να συνειδητοποιήσουμε την σημασία και την αναγκαιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης. Μια έννοια που εάν δεν εμφανίζονταν τα οικονομικά αυτά σκάνδαλα θα έμενε μόνο στους κόλπους των ακαδημαϊκών.

Για να κατανοήσουμε την έννοια της εταιρικής διακυβέρνησης πρέπει να ανατρέξουμε στην ετυμολογία της λέξης corporate governance, η οποία προέρχεται από το λατινικό γράμμα gubernare, που σημαίνει κυβερνώ και πιο συγκεκριμένα «χειρίζομαι το τιμόνι του καραβιού, διοικώ» (Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής). Προκειμένου, λοιπόν, η πλεύση να είναι σωστή και να μειώνονται οι ‘μπουνάτσες’ - οικονομικά σκάνδαλα κρίνεται πλέον αναγκαίο να υπάρχουν διεθνώς κοινοί όροι και μηχανισμοί εταιρικής διακυβέρνησης. Η προσπάθεια της εκ των έσω αναδιοργάνωσης και επανακαθορισμού της εταιρικής διακυβέρνησης με βάση τις τρέχουσες εξελίξεις ξεκίνησε με τον κώδικα Cadbury (1992) που εξέδωσε το χρηματιστήριο του Λονδίνου και συνεχίστηκε με την έρευνα που έκανε ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανασυγκρότησης (ΟΟΣΑ) κατά τα έτη 1997 – 1999.

Στην παρούσα εργασία θα μελετήσουμε δύο εκ των βασικών μηχανισμών εταιρικής διακυβέρνησης και πιο συγκεκριμένα την επιτροπή ελέγχου και το Διοικητικό Συμβούλιο. Η σύνθεση και η λειτουργία των δύο αυτών μηχανισμών παίζει σημαντικό ρόλο τόσο στην σωστή διοίκηση της εταιρείας αλλά και στην αποτελεσματικότητά της. Στην μελέτη αυτή εξετάζεται σε ποιο βαθμό οι ελληνικές εισηγμένες εταιρείες στο χρηματιστήριο αξιών Αθηνών ακολουθούν την κείμενη νομοθεσία και απαρτίζουν τόσο την επιτροπή ελέγχου όσο και το διοικητικό

συμβούλιο με τον σωστό αριθμό μελών καθώς και ποιες γνώσεις πρέπει να διαθέτει το κάθε μέλος.

Η διάρθρωση της παρούσας εργασίας, παρουσιάζεται παρακάτω: στο επόμενο, δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται μια προσπάθεια ορισμού των όρων, των λειτουργιών καθώς και της δομής της εταιρικής διακυβέρνησης, της επιτροπής ελέγχου και του διοικητικού συμβουλίου. Πρέπει να τονιστεί ότι τόσο η επιτροπή ελέγχου όσο και το διοικητικό συμβούλιο αποτελούν τους πιο σημαντικούς μηχανισμούς της εταιρικής διακυβέρνησης. Επιπροσθέτως, στην ενότητα αυτή τονίζεται η αναγκαιότητα για την σωστή σύνθεση και λειτουργία των δύο αυτών μηχανισμών.

Εν συνεχεία, στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια παράθεση των μέχρι τώρα μελετών που επικεντρώνονται στην επιτροπή ελέγχου και το διοικητικό συμβούλιο. Οι βιβλιογραφικές αναφορές δεν περιορίζονται μόνο στους προσδιοριστικούς παράγοντες που θα εξεταστούν μετέπειτα στο εμπειρικό μέρος. Με αυτόν τον τρόπο παρουσιάζονται και άλλα πεδία ερευνητικού ενδιαφέροντος που προσεγγίζουν τους δύο βασικούς μηχανισμούς που εξετάζουμε στην παρούσα εργασία από άλλη σκοπιά. Επίσης, στο τέλος του συγκεκριμένου κεφαλαίου, συντάξαμε και παρουσιάζουμε συγκεντρωτικό πίνακα των άρθρων που χρησιμοποιήσαμε. Ο πίνακας αυτός περιέχει πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τις υποθέσεις, με τα δεδομένα/ οικονομικά μεγέθη, τις μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτά (εξαρτημένες, ανεξάρτητες), καθώς και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν.

Τέλος, στο τρίτο κεφάλαιο, παρατίθεται η εμπειρική έρευνα - ανάλυση της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα εργασία, καθώς και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει. Επίσης, κάνουμε προτάσεις για μελλοντική έρευνα αναφορικά με τους καθοριστικούς παράγοντες της επιτροπής ελέγχου, καθώς και άλλων θεμάτων που την αφορούν.

Κεφάλαιο 1^ο : ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

1.1 Εταιρική Διακυβέρνηση

Η εταιρική διακυβέρνηση ασχολείται με τους μηχανισμούς με τους οποίους τα ενδιαφερόμενα μέρη μιας εταιρείας ασκούν έλεγχο επί των εταιρικών εμπιστευτικών πληροφοριών και της διαχείρισης, έτσι ώστε να προστατεύονται τα συμφέροντα της εταιρείας. Πρωταρχικός ρόλος της εταιρικής διακυβέρνησης είναι ο διαχωρισμός της ιδιοκτησίας και του ελέγχου, καθώς και τα προβλήματα που προκύπτουν από τον διαχωρισμό αυτό.

Εταιρική διακυβέρνηση είναι το σύνολο των κανόνων που χαρακτηρίζει τις σχέσεις των μετόχων, των διοικούντων και όλων όσων ασκούν επιρροή και έχουν λόγο στη λειτουργία της εταιρίας, όπως είναι οι εργαζόμενοι, προμηθευτές, πελάτες, κοινωνικό σύνολο. (Βελέντζας et al, 2013)

Ο Καραμάνης (2008), δίνει τον παρακάτω ορισμό για την εταιρική διακυβέρνηση: «είναι ένα πλέγμα μηχανισμών, διαδικασιών και δομών (δικλίδες) με το οποίο μια επιχείρηση διοικείται και κατευθύνεται, για την αύξηση της περιουσίας των μετόχων και τη διασφάλιση των θεμιτών συμφερόντων άλλων ομάδων ενδιαφερομένων». Με άλλα λόγια η εταιρική διακυβέρνηση προσπαθεί να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που δημιουργούνται από τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας (κύριος – principal) από τη διοίκηση της επιχείρησης (αντιπρόσωπος – agent).

Οι επιμέρους πτυχές της Εταιρικής Διακυβέρνησης είναι οι τέσσερις που ακολουθούν (Μέτοχος και Επενδύσεις):

1. Διοικητική Δομή: το πρώτο ζητούμενο της εταιρικής διακυβέρνησης είναι η διασφάλιση της σχέσης εμπιστοσύνης ανάμεσα στην διοίκηση μιας εταιρείας και στους μετόχους της. Οι δράσεις της εταιρικής διακυβέρνησης που σχετίζονται με το διοικητικό συμβούλιο και αφορούν την υποδομή της εταιρείας υπό-κατηγοριοποιούνται στις παρακάτω κατηγορίες:

- Ανεξάρτητα Μέλη και Διαχωρισμών ρόλων: η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου είναι ένα σημαντικό θέμα για την εταιρική

διακυβέρνηση, καθώς πρέπει να διευκρινιστεί ο αριθμός των μη εκτελεστικών - ανεξάρτητων μελών που πρέπει να απαρτίζουν το διοικητικό συμβούλιο. Οι διακριτικοί ρόλοι ανάμεσα στα εκτελεστικά και μη μέλη του διοικητικού συμβουλίου εμφανίζουν κοινά χαρακτηριστικά και διαφέρουν στο γεγονός ότι τα εκτελεστικά μέλη διοικούν, ενώ τα μη εκτελεστικά ελέγχουν.

- Διαχωρισμός Ρόλων Προέδρου – Διευθύνοντα Συμβούλου
  - Επιτροπές Ελέγχου: ο διορισμός επιτροπών ελέγχου με αυστηρές αρμοδιότητες, στα πλαίσια της διοίκησης της εταιρείας, είναι ο καλύτερος τρόπος για την διασφάλιση των απαραίτητων ενεργειών για την έρρυθμη λειτουργία και την πρόοδο της επιχείρησης.
2. Δικαιώματα Ψήφου: η εταιρική διακυβέρνηση σχετίζεται με τα δικαιώματα ψήφου σε ότι αφορά την ίδια την διαδικασία της ψηφοφορίας.
  3. Αμυντικές Πρακτικές κατά της Εξαγοράς: με την εταιρική διακυβέρνηση σχετίζονται οι επιθετικές αμυντικές πρακτικές.
  4. Λογιστικά Συστήματα και Αμοιβές Στελεχών

1.2 Υποδείγματα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η αναγκαιότητα θέσπισης συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης σύμφωνα με τον Τραυλό (2004) πηγάζει από την σχέση εντολέα – εντολοδόχου (principal-agent), το οποίο υφίσταται κατά βάση ανάμεσα σε μετόχους και διευθυντικά στελέχη, μετόχους και πιστωτές και μεγαλομετόχους και μικρομετόχους. Έτσι, λοιπόν σε κάθε σύστημα ο εντολέας παραχωρεί αρμοδιότητες σε κάποιον άλλο φορέα τον εντολοδόχο, να αναλάβει πρωτοβουλίες και δραστηριότητες επ' ονόματι του. Τα συμφέροντα του εντολέα συνήθως αποκλίνουν από τα συμφέροντα του εντολοδόχου.

Ορισμένα εναλλακτικά υποδείγματα σύμφωνα με τον Σπανό (2001) είναι τα κάτωθι:

1. Το υπόδειγμα των μετόχων (shareholder model): που θεωρεί ότι στόχος της επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση της αξίας της. Ενώ, όμως, υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ ιδιοκτησίας και ελέγχου, οι διαχειριστές της εταιρείας μπορεί να αποκλίνουν από την επιδίωξη των αντικειμενικών στόχων και να επιδιώκουν άλλους στόχους, όπως για παράδειγμα η αύξηση του μισθού τους και η αύξηση της τιμής της μετοχής.
2. Το υπόδειγμα των εταίρων (stockholders model): που λαμβάνει υπόψη του τα συμφέροντα ευρύτερων ομάδων ενδιαφερομένων, οι οποίες επηρεάζουν και επηρεάζονται από την λειτουργία της επιχείρησης. Ως «εταίροι» θεωρούνται όσοι έχουν συνεισφέρει στην επιχείρηση πόρους υλικούς και άυλους, ανθρώπινους και μη. Με βάση το υπόδειγμα αυτό στόχος της εταιρικής διακυβέρνησης είναι η ενθάρρυνση της συνεισφοράς μεταξύ των εταίρων για τη δημιουργία πλούτου, θέσεων εργασίας και υγιών οικονομικά επιχειρήσεων.
3. Εξωτερικά συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης: βασικό χαρακτηριστικό των οποίων είναι η ύπαρξη μεγάλων και υψηλής ρευστότητας κεφαλαιαγορών. Τα μετοχικά κεφάλαια των εταιρειών παρουσιάζουν μεγάλη διασπορά και οι μέτοχοι κάνοντας χρήση των δικαιωμάτων ψήφου τους, μπορούν να εκλέγουν το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας και να αποφασίζουν για σημαντικά θέματα.
4. Εσωτερικά συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης: κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η υψηλή συγκέντρωση της μετοχικής ιδιοκτησίας ή των δικαιωμάτων ψήφου και η ύπαρξη πολλαπλών σταυροειδών σχέσεων μεταξύ των επιχειρήσεων. Επιπλέον, οι κεφαλαιαγορές είναι κατά κύριο λόγο μικρής και χαμηλής ρευστότητας.

Οι Λαζαρίδης και Δρυμπέτας (2011) παρουσιάζουν τις παρακάτω σχολές σκέψης ή θεωρίες της εταιρικής διακυβέρνησης:

1. Θεωρία Αντιπροσώπευσης (Agency theory): εδραιώθηκε από το έργο του Adam Smith (1776) και στους σύγχρονους χρόνους από τους Berle και Means (1932). Βασικό ζητούμενο της θεωρίας αυτής είναι η ευθυγράμμιση των συμφερόντων μεταξύ των ιδιοκτητών-εντολέων και των αντιπροσώπων. Τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη (εργαζόμενοι, δανειστές-προμηθευτές,

δημόσιο) δεν έχουν σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της εταιρικής ταυτότητας και ισορροπίας.

2. Θεωρία Ενδιαφερομένων Μερών (stakeholder theory): η έννοια του ενδιαφερόμενου μέρους ορίζεται κατά τον Freeman (1984), ως «αυτές οι ομάδες που χωρίς την υποστήριξη τους ο οργανισμός θα σταματούσε να υπάρχει». Βασικό επιχείρημα της θεωρίας των ενδιαφερομένων μερών είναι ότι η ανάπτυξη της επιχείρησης βασίζεται στην αλληλεπίδραση κοινωνικών ομάδων, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό της, και επομένως τα συμφέροντα των ομάδων αυτών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στη διοίκηση της.
3. Θεωρία της Εποπτείας – Επιμελητείας (stewardship theory): υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των στελεχών-αντιπροσώπων και των ιδιοκτητών-εντολέων και προκειμένου να είναι επιτυχής μια οργάνωση απαιτείται μια δομή στην οποία ο συντονισμός μπορεί να γίνει περισσότερο αποδοτικός. Κεντρικό ρόλο στην άσκηση της εποπτείας και της παρακολούθησης του έργου των στελεχών παίζει το Διοικητικό Συμβούλιο.
4. Θεωρία της Ηγεμονίας της Διοίκησης (managerial hegemony theory): υποστηρίζει ότι οι οργανωσιακές δομές, οι δομές μεταβίβασης εξουσίας, ελέγχου και εποπτείας έχουν στην ουσία ατονήσει ή έχουν μειωμένη αποδοτικότητα και έχουν οδηγήσει στην κατίσχυση και ηγεμονία των στελεχών.

1.3 Ταξινόμηση Συστημάτων Εταιρικής Διακυβέρνησης

	Αγγλο-Σαξωνικό Σύστημα	Γερμανικό Σύστημα	Λατινικό Σύστημα	Ιαπωνικό Σύστημα
Προσανατολισμός	Αγορά	Αγορά	Δίκτυο	Δίκτυο
Χώρες	ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Καναδάς, Αυστραλία	Γερμανία, Ολλανδία, Ελβετία, Σουηδία, Αυστρία, Δανία, Νορβηγία, Φιλανδία	Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Βέλγιο	Ιαπωνία
Έννοια της επιχείρησης	Όργανο, Ιδιοκτησία από μετόχους	Θεσμική	Θεσμική	Θεσμική
Σύστημα Δ.Σ	Ένα επίπεδο (εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη Δ.Σ.)	Δύο επίπεδα (εκτελεστικά μέλη και επιτροπή εποπτείας)	Προαιρετικό (Γαλλία), Γενικά ένα επίπεδο	Δ.Σ., γραφεία αντιπροσωπευτικών μελών, de facto ενός επιπέδου

Βασικό ενδιαφερόμενο μέλος	Μέτοχοι	Βιομηχανικές τράπεζες (Γερμανία), Εργαζόμενοι και γενικά ολιγαρχικές ομάδες	Συμμετοχές από Εταιρίες συμμετοχών, την κυβέρνηση και γενικά από ολιγαρχικές ομάδες	Εμπορικές τράπεζες, αλλά χρηματοοικονομικά ιδρύματα, υπάλληλοι και γενικά ολιγαρχικές ομάδες
Σημασία της κεφαλαιαγοράς στην εθνική οικονομία	Υψηλή	Μέση/Υψηλή	Υψηλή	Υψηλή
Ενεργή εξωτερική αγορά για τον εταιρικό έλεγχο	Ναι	Όχι	Όχι	Όχι
Συγκέντρωση ιδιοκτησίας	Χαμηλή	Μέση/Υψηλή	Υψηλή	Μέση/Υψηλή
Εξάρτηση της αμοιβής των εκτελεστικών στελεχών από την απόδοση	Υψηλή	Χαμηλή	Μέση	Χαμηλή
Χρονικός ορίζοντας των οικονομικών σχέσεων	Βραχυχρόνιος	Μακροχρόνιος	Μακροχρόνιος	Μακροχρόνιος

Πηγή: Weimer & Pape (1999), όπως παρατίθεται από τους Keenan & Aggestam (2001) - Λαζαρίδης & Δρυμπέτας (2011)

1.4 Επιτροπή ελέγχου

Ένας βασικός μηχανισμός εταιρικής διακυβέρνησης για τον έλεγχο των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ένας οργανισμός και για την βελτίωση των γνωστοποιήσεων είναι η ελεγκτική επιτροπή. Εξάλλου, η θεωρία της αντιπροσώπευσης υποστηρίζει ότι η επιτροπή ελέγχου χρησιμεύει ως μέσο για τη μείωση της ασυμμετρίας της πληροφόρησης, της καιροσκοπίας των διευθυντών και την βελτίωση της ποιότητας της γνωστοποίησης (Akhtaruddin et al, 2010).

Σύμφωνα με τον Βελέντζα et al (2013), η υγιής εταιρική διακυβέρνηση απαιτεί την ύπαρξη εξειδικευμένων επιτροπών εντός του διοικητικού συμβουλίου, οι οποίες θα ασχολούνται με συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας και θα προάγουν τα θέματα της επιχείρησης σύμφωνα με ορθές και αποτελεσματικές πρακτικές. Μια από αυτές τις επιτροπές είναι και η επιτροπή ελέγχου. Η επιτροπή αυτή έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα, με αυξημένες αρμοδιότητες και ευθύνες. Ο σκοπός της επιτροπής αυτής είναι σημαντικός, διότι έχει να κάνει με την δημιουργία της απαραίτητης απόστασης μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των διευθυντών της επιχείρησης που ελέγχουν. Επιπλέον, όταν η σύνθεση της επιτροπής ελέγχου αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη, τότε βελτιώνεται και ο ρόλος του διοικητικού συμβουλίου στη λήψη αποφάσεων, δίνεται η δυνατότητα παρακολούθησης και

έλεγχου του έργου του διευθύνοντα συμβούλου και των υπολοίπων διοικητικών στελεχών, παρέχεται βοήθεια στη διερεύνηση ευαίσθητων οικονομικών θεμάτων και στην εξασφάλιση των συμφερόντων της εταιρείας και των μετοχών, συντελώντας με αυτόν τρόπο στην υπέρβαση των συγκρούσεων συμφερόντων ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη και μετόχους σχετικά με τις αμοιβές των πρώτων, τις εξαγορές και τις επενδυτικές πολιτικές. Ο σημαντικός ρόλος της επιτροπής έλεγχου για τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, προκύπτει από τις παρακάτω δυνατότητες:

- Συντονισμού των προσπαθειών των εσωτερικών ελεγκτών με τους εξωτερικούς.
- Εκτίμησης του ετήσιου έργου των εσωτερικών ελεγκτών.
- Προσωπικών συναντήσεων με τον επικεφαλής της μονάδας εσωτερικής επιθεώρησης.

Ο κώδικας εταιρικής διακυβέρνησης ΣΕΒ (2011), αναφέρει ότι στόχος της επιτροπής ελέγχου είναι η υποστήριξη του Διοικητικού Συμβουλίου για την υλοποίηση των καθηκόντων του, τα οποία έχουν να κάνουν με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση, τον εσωτερικό έλεγχο και την εποπτεία του τακτικού ελέγχου. Η σύνθεση της επιτροπής ελέγχου πρέπει να γίνεται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη, τα οποία στην πλειονότητα τους είναι ανεξάρτητα. Η επιτροπή απαρτίζεται τουλάχιστον από τρία μέλη και ένα τουλάχιστον ανεξάρτητο μέλος της έχει αποδεδειγμένη επαρκή γνώση σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής. Επιπλέον, η επιτροπή θα πρέπει να προεδρεύετε από ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος και να συνέρχεται τουλάχιστον τέσσερις φορές τον χρόνο, προκειμένου να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντα της. Η επιτροπή ελέγχου πρέπει να συναντά τον τακτικό ελεγκτή της εταιρείας χωρίς την παρουσία των μελών της διοίκησης τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο.

Σύμφωνα με τον Παπαστάθη (2003), η επιτροπή έλεγχου συγκροτείται από ανώτατα στελέχη του διοικητικού συμβουλίου, από τα οποία αντλεί και την εξουσία της. Ο ρόλος της επιτροπής είναι καθαρά συμβουλευτικός. Επιπλέον, αποτελεί όπως και ο εσωτερικός έλεγχος προέκταση της διοίκησης και γι' αυτό και οι αρμοδιότητες, οι ευθύνες και το κύρος της είναι αυξημένα.

Ο Μούζουλας (2003), θεωρεί ότι η επιτροπή ελέγχου είναι η σημαντικότερη επιτροπή, η οποία είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία του λογιστικού συστήματος της εταιρείας και αποτελεί κομβικό σημείο μεταξύ της διοίκησης, των εσωτερικών λογιστών, των εξωτερικών ελεγκτών και του Διοικητικού Συμβουλίου. Συγκεκριμένα, η σημαντικότητα της επιτροπής αναδείχθηκε μετά την αποκάλυψη των λογιστικών απατών που έγιναν από μεγάλες εταιρείες στις ΗΠΑ. Σκοπός λοιπόν, της συγκεκριμένης επιτροπής είναι η άσκηση της εποπτείας για την ορθότητα και την ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, τη συμμόρφωση της εταιρείας με τις νομικές και κανονιστικές ρυθμίσεις, την ανεξαρτησία και την ικανότητα των εξωτερικών ορκωτών ελεγκτών, καθώς και της απόδοσης του εσωτερικού λογιστικού συστήματος και των εξωτερικών ελεγκτών.

Το διοικητικό συμβούλιο διαθέτει αρκετούς μηχανισμούς για την παρακολούθηση των διαδικασιών χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της εταιρείας, ένας από αυτούς είναι και η ελεγκτική επιτροπή. Επομένως, η ελεγκτική επιτροπή αποτελεί μια υποεπιτροπή του διοικητικού συμβουλίου, η οποία έχει ως πρωταρχική ευθύνη την παρακολούθηση της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Το διοικητικό συμβούλιο μέσω της τροποποίησης των μελών της επιτροπής ελέγχου μπορεί να αυξήσει άμεσα την ποιότητα της παρακολούθησης της διαδικασίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (Beasley και Salterio, 2001).

Ο Καραμάνης (2008), υποστηρίζει ότι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου πρέπει να είναι μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου και πρέπει να πληρούν ειδικούς κανόνες ανεξαρτησίας. Επίσης, ένα από τα μέλη της επιτροπής πρέπει να είναι ειδικός σε λογιστικά θέματα.

Ο Siera Carsia et al (2010), αναφέρουν ότι σε ένα σύνολο από έρευνες που έχουν γίνει για την επιτροπή ελέγχου, οι περισσότερες επικεντρώνονται στην ανεξαρτησία των μελών της επιτροπής. Έτσι λοιπόν, όταν η επιτροπή αποτελείται από εξωτερικά και ανεξάρτητα μέλη, θα οδηγήσει σε καλύτερη λογοδοσία και διαφάνεια των οργανισμών. Η ανεξαρτησία των μελών της επιτροπής αυξάνει την πιθανότητα καλύτερης εκτέλεσης των καθηκόντων και των διαδικασιών της, των εσωτερικών ελέγχων και της άσκησης της χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης, χωρίς να υπάρχει χειραγώγηση.

Η ανάγκη για ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου σύμφωνα με τον Bronson et al (2009) δεν είναι νέα, αντιθέτως ξεκίνησε το 1940 έπειτα από ενθάρρυνση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για την χρήση ανεξάρτητων επιτροπών το συντομότερο δυνατόν. Παρόλα αυτά πριν από το 1999, υπήρχε μια ασάφεια σχετικά με την σύνθεση της επιτροπής ελέγχου. Τον Οκτώβριο του 1999, η Blue Ribbon Committee (BRC) εξέδωσε ένα σύνολο από δέκα συστάσεις που προορίζονται για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών επιτροπών. Στις συστάσεις αυτές πρότεινε οι ελεγκτικές επιτροπές των εισηγμένων εταιρειών να έχουν εντελώς ανεξάρτητη διαχείριση, να εποπτεύουν και να επανεξετάζουν όλες τις οικονομικές σχέσεις μεταξύ του εξωτερικού ελεγκτή και της διοίκησης.

Οι γνώσεις σχετικά με την επιτροπή ελέγχου ήταν σπάνιες μέχρι την δεκαετία του 1970, όταν πλέον οι μεγάλες εταιρείες αύξησαν εθελοντικά τον σχηματισμό τους. Καθώς η χρήση των επιτροπών ελέγχου αυξήθηκε, οι φορείς χάραξης πολιτικής, τα ιδιωτικά συμφέροντα, και οι ερευνητές προέβαλλαν πολλές ανησυχίες σχετικά με την έλλειψη γνώσης και εμπειρίας στην λογιστική, την ελεγκτική και την εταιρική διακυβέρνηση μεταξύ των μελών της επιτροπής ελέγχου. Αναφορικά με τα παραπάνω, η Επιτροπή Treadway (1987) επικεντρώθηκε στη συγκεκριμένη αδυναμία, όταν έκανε δηλώσεις σχετικές με το γεγονός ότι οι ελεγκτικές επιτροπές θα πρέπει να: «ενημερώνονται, να είναι σε εγρήγορση και να εποπτεύουν αποτελεσματικά την διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και εσωτερικών ελέγχων της εταιρείας», και να είναι πλήρως ενήμερες και γνώστες σε σημαντικά λογιστικά θέματα. Επιπλέον, το Διοικητικό Συμβούλιο της Δημόσιας Εποπτείας (Public Oversight Board, POB, 1993) εξέφρασε την ανησυχία του σχετικά με την τεχνική εμπειρία και την γνώση των μελών της επιτροπής ελέγχου, αναφορικά με ζητήματα που αντιμετωπίζει το λογιστικό επάγγελμα (DeZoort και Salterio, 2001).

Η έκθεση Ramsay (2001), ζητάει χωρίς όμως να υποχρεώνει τις Αυστραλιανές επιχειρήσεις, να ενισχύσουν την ανεξαρτησία των ελεγκτών τους. Εν συνεχεία, η μεταξύ των συστάσεων της έκθεσης, γίνεται και αναφορά στην ανάγκη της υποχρεωτικής σύστασης επιτροπής ελέγχου για όλες τις εισηγμένες Αυστραλιανές εταιρείες. Το εταιρικό δίκαιο στην Αυστραλία δεν υποχρεώνει τις εισηγμένες εταιρίες να διαθέτουν επιτροπή ελέγχου. Εν αντιθέσει, η επιτροπή κεφαλαιαγοράς στις

Ηνωμένες Πολιτείες υποχρεώνει τις εισηγμένες εταιρείες να διαθέτουν επιτροπή ελέγχου (Krishnamoorthy et al, 2002).

Οι βασικοί κανόνες εταιρικές διακυβέρνησης των εταιρειών εισάγονται στην Ελλάδα με τον νόμο 2190/1920. Παρόλα αυτά, μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '90 τόσο στην Ελλάδα όσο και στον διεθνή χώρο δεν υπήρχαν ουσιαστικοί κανονισμοί που να απαιτούν δέσμευση από τις εταιρείες ως προς τον τρόπο άσκησης της διοίκησης και του ελέγχου τους, καθώς και της βιωσιμότητας στην πάροδο του χρόνου. Η χρεοκοπία της Maxwell το 1990 υπήρξε το εύνασμα για τη σύσταση της επιτροπής Cadbury στο Ηνωμένο Βασίλειο και εν συνεχεία για την έκδοση της Έκθεσης Cadbury το 1992. Στην χώρα μας το 1999, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θέλοντας να αναπτύξει τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης στην ελληνική αγορά και πέραν από τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, υιοθέτησε τις «Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα – Οδηγίες για τον Ανταγωνιστικό Μετασχηματισμό της» («Γαλάζια Βίβλος»), με πρότυπο τις Αρχές του ΟΟΣΑ. Ακολούθως, έχουμε από μέρους της Πολιτείας την θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων με τους παρακάτω νόμους: 3016/2002, 3693/2008, 3884/2010 και τον 3873/2010 που ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2006/46/ EC της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτέλεσε το «θεμέλιο λίθο» του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης που συντάξε ο ΣΕΒ, ο οποίος εφαρμόζει την προσέγγιση «συμμόρφωση ή εξήγηση» και θεσπίζει πρότυπα βέλτιστων πρακτικών διακυβέρνησης για τις ελληνικές εταιρείες. Προκειμένου να αποδείξουν τη δέσμευσή τους για την προώθηση των αρχών της χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης η ΕΧΑΕ και ο ΣΕΒ το 2012 ίδρυσαν το Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΕΣΕΔ), το οποίο ανέλαβε να μελετά και να υλοποιεί δράσεις και ενέργειες, να συντάσσει προτάσεις και να διοργανώνει διαβουλεύσεις για την προαγωγή των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης, με κάθε πρόσφορο μέσο. (Grant Thornton, 2012)

Τον Φεβρουάριο του 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία μιας επιτροπής λογιστικού ελέγχου για όλες τις εισηγμένες επιχειρήσεις. Την προτροπή αυτή ανέπτυξε σε νόμο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Δεκέμβριο του 2005. (De Vlamincx και Sarens, 2013).

1.5 Αρμοδιότητες επιτροπής ελέγχου

Σε έρευνα που έκαναν ο Krishnamoorthy et al (2002), διαπίστωσαν ότι το 67% των συμμετεχόντων στην έρευνα θεωρεί την εξασφάλιση της υψηλής ποιότητας των λογιστικών πολιτικών και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως τις πιο σημαντικές λειτουργίες της ελεγκτικής επιτροπής. Μάλιστα, αναφέρουν χαρακτηριστικά την έκφραση ενός εκ των συμμετεχόντων: «μια από τις κύριες λειτουργίες της ελεγκτικής επιτροπής είναι να επιβλέπει την οικονομική λειτουργία της εταιρείας. Η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να έχει την ευθύνη της επίβλεψης των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της δημοσιοποίησης, καθώς και την οικονομική διαχείριση του κινδύνου».

Ως αρμοδιότητες και ευθύνες της επιτροπής ελέγχου ο Παπαστάθης (2003), αναφέρει τις κάτωθι:

- Η λειτουργία της οργανωτικής δομής, η αξιολόγηση εφαρμογής διαδικασιών, μέσω των αρμόδιων μηχανισμών, καθώς και θέματα που έχουν να κάνουν, με την στρατηγική και την πολιτική του οργανισμού.
- Η θέσπιση κανονισμού οργάνωσης και λειτουργίας των διαδικασιών και η εφαρμογή των αποφάσεων της διοίκησης.
- Η επανεξέταση σε τακτά χρονικά διαστήματα της υφιστάμενης οργάνωσης και των δραστηριοτήτων του φορέα.
- Η διαπίστωση της επάρκειας ή μη της οργάνωσης και σε ενδεχόμενη δε απόκλιση από την εγκεκριμένη από την διοίκηση πολιτική να επισημαίνονται οι αδυναμίες και να υποδεικνύεται η λήψη διορθωτικών μέτρων.
- Η επίτευξη μαζί με τη διοίκηση-διευθύνοντα σύμβουλο της διεύθυνσης εσωτερικού ελέγχου .
- Η συνεργασία με το τμήμα εσωτερικού ελέγχου.

Ο Καραμάνης (2008), υποστηρίζει ότι η επιτροπή ελέγχου είναι αρμόδια για τα παρακάτω θέματα:

- Τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση προς τρίτους.
- Το σύστημα εσωτερικών δικλίδων και τον εξωτερικό έλεγχο.
- Την εκλογή ελεγκτή.

- Τον προσδιορισμό της αμοιβής του ελέγχου.
- Την παρακολούθηση και επίβλεψη του έργου του ελεγκτή.

Οι κύριες αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου κατά τον κώδικά εταιρικής διακυβέρνησης ΣΕΒ (2011), είναι οι ακόλουθες:

- Αναφορικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τα συστήματα πληροφόρησης
  - ✓ Παρακολουθεί τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας.
  - ✓ Εποπτεύει τους εσωτερικούς χρηματοοικονομικούς ελέγχους της εταιρείας και παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων της εταιρείας, εκτός εάν αυτή η ευθύνη ανήκει ρητά στο ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο ή σε κάποια άλλη επιτροπή του.
  - ✓ Εξετάζει και υποβάλλει σχετική αναφορά στο Διοικητικό Συμβούλιο για τις συναλλαγές της εταιρείας με συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα.
  - ✓ Εξετάζει την ύπαρξη και το περιεχόμενο των διαδικασιών που έχουν να κάνουν με την έκφραση των ανησυχιών που μπορεί το προσωπικό, υπό εχεμύθεια, να διατυπώσει για ενδεχόμενες παρανομίες ή παρατυπίες σε θέματα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ή για άλλα ζητήματα που άπτονται της λειτουργίας της.
- Αναφορικά με την εποπτεία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου:
  - ✓ Εξασφαλίζει τη λειτουργία της μονάδας του εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα εσωτερικού ελέγχου.
  - ✓ Προσδιορίζει και εξετάζει την ορθή λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.
  - ✓ Διασφαλίζει την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή, με το να προτείνει στο Διοικητικό Συμβούλιο το διορισμό και την ανάκληση του επικεφαλής της μονάδας ελέγχου.
- Αναφορικά με την εποπτεία του τακτικού ελέγχου:
  - ✓ Προτείνει κατά τη Γενική Συνέλευση μέσω του Διοικητικού Συμβουλίου τον διορισμό, επαναδιορισμό και την ανάκληση του τακτικού ελεγκτή, και εξετάζει θέματα που έχουν να κάνουν με την αμοιβή και τους όρους πρόσληψής του.

- ✓ Εξετάζει και παρακολουθεί την ανεξαρτησία του τακτικού ελεγκτή, καθώς και την αντικειμενικότητα και την αποτελεσματικότητα της ελεγκτικής διαδικασίας.

Σύμφωνα με τον Βελέντζα et al (2013), η επιτροπή ελέγχου έχει τις κάτωθι αρμοδιότητες:

- Παρακολουθεί και αξιολογεί περιοδικά την επάρκεια της οργανωτικής δομής της εταιρείας και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, με βάση τα πορίσματα των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών, επισημαίνει τις αδυναμίες και προτείνει λύσεις.
- Εξετάζει την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία που εμφανίζονται στις διαχειριστικές καταστάσεις και παρουσιάζονται στους μετόχους της εταιρείας.
- Βοηθάει τους εξωτερικούς ελεγκτές στην υλοποίηση της εργασίας τους με την παροχή της κατάλληλης πρόσβασης σε όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται και επιλύει προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη διενέργεια του έργου τους.
- Ευθύνεται για τον διορισμό των ελεγκτών, καθώς και για την πληρωμή τους.
- Ευθύνεται για τη θέσπιση κανονισμού λειτουργίας και οργάνωσης των διαδικασιών και την εφαρμογή των αποφάσεων της διοίκησης.

Η χρήση των επιτροπών ελέγχου έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Το 1958, το 14,7% των μεταποιητικών επιχειρήσεων διέθετε επιτροπή ελέγχου και μέχρι το 1961 ο αριθμός αυξήθηκε και έφτασε στο 18,6%. Κατά το έτος 1977 το 91,4% των εταιρειών είχε επιτροπή ελέγχου (Deli και Gillan, 2000)

1.6 Χαρακτηριστικά επιτροπής ελέγχου

Τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου σύμφωνα με τον Baxter και Cotter (2009), είναι:

- Ανεξαρτησία

Η ανεξαρτησία της ελεγκτικής επιτροπής αποτελεί ένα από τα σημαντικά χαρακτηριστικά της, το οποίο επηρεάζει την αποτελεσματικότητα όσον αφορά την επίβλεψη της διαδικασίας υποβολής των χρηματοοικονομικών εκθέσεων.

➤ Εμπειρία Μελών

Η εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου θεωρείται ένα σημαντικό χαρακτηριστικό για την λειτουργία της. Αρκετοί ερευνητές έχουν υποστηρίξει ότι η αποτελεσματική εποπτεία από την επιτροπή ελέγχου προϋποθέτει ότι τα μέλη της διαθέτουν επαρκή εμπειρία στον τομέα της λογιστικής και της ελεγκτικής για την ανεξάρτητη εκτίμηση των θεμάτων που προκύπτουν.

➤ Δραστηριότητα και Μέγεθος

Το επίπεδο δραστηριότητας της επιτροπής ελέγχου θεωρείται σημαντικό για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και για την βελτίωση της ποιότητας των κερδών. Επίσης, το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου φαίνεται να έχει θετικό αντίκτυπο στην ποιότητα των κερδών. Οι μεγαλύτερες ελεγκτικές επιτροπές μπορούν να είναι πιο αποτελεσματικές, δεδομένου ότι είναι πιθανό να περιλαμβάνουν μέλη με ποικίλες γνώσεις για την εκτέλεση πιο εντατικής παρακολούθησης των πρακτικών χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Οι De Vlaminck και Sarens (2013), κατατάσσουν τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου στις παρακάτω τρεις κατηγορίες:

1. Χαρακτηριστικά των διευθυντών της επιτροπής ελέγχου

- *Ανεξαρτησία:* η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου είναι ζωτικής σημασίας για την παρακολούθηση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων. Το βελγικό δίκαιο δεν είναι τόσο αυστηρό και απαιτεί ένα τουλάχιστον μέλος της επιτροπής ελέγχου να είναι ανεξάρτητο, σε αντίθεση με τις ΗΠΑ που όλα τα μέλη απαιτούνται να είναι ανεξάρτητα.
- *Εμπειρία σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής:* ο βελγικός κώδικας εταιρικής διακυβέρνησης ορίζει ένα μέλος της επιτροπής ελέγχου να

έχει υπόβαθρο ελεγκτικών και λογιστικών γνώσεων, ενώ ο κανονισμός στις ΗΠΑ απαιτεί μόνο από τον πρόεδρο της επιτροπής ελέγχου να έχει ελεγκτικές και λογιστικές γνώσεις.

- *Θέση ευθύνης:* είναι ο αριθμός των διευθυντικών θέσεων που μπορεί να έχει παράλληλα κάθε μέλος της επιτροπής ελέγχου. Σύμφωνα με τον βέλγικο Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, ένας διευθυντής δεν πρέπει να έχει περισσότερες από πέντε διευθυντικές θέσεις σε άλλες δημόσιες εταιρείες.

2. Συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου

Ο βέλγικος Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης προτείνει τέσσερις συνεδριάσεις κάθε χρόνο προκειμένου να θεωρηθεί ότι η επιτροπή ελέγχου έχει επιτύχει την αποστολή της.

3. Μέγεθος της ελεγκτικής επιτροπής

Όσον αφορά το μέγεθος της ελεγκτικής επιτροπής, ο βέλγικος Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης ορίζει ότι τουλάχιστον τρία μέλη θα πρέπει να είναι μη εκτελεστικά.

1.7 Μέγεθος, αριθμός συνεδριάσεων και εμπειρία μελών της επιτροπής ελέγχου

Σε πολυάριθμους κώδικες ή συστάσεις για την εταιρική διακυβέρνηση γίνεται αναφορά στο μέγεθος και τον αριθμό συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. Σύμφωνα με τις εκθέσεις Cadbury (1992), Smith (2003) και τον νόμο Sarbanes-Oxley (2002) η επιτροπή συνίσταται από τουλάχιστον τρία μέλη. Επίσης, η έκθεση Blue Ribbon συνιστά τουλάχιστον 3 μέλη και 4 συνεδριάσεις ανά έτος, προκειμένου να υπάρχει μια αποτελεσματική επιτροπή ελέγχου (Siera Carsia et al, 2010).

Η επιτροπή Blue Ribbon (1999) συνιστά η επιτροπή ελέγχου να αποτελείται από έναν τουλάχιστον μέλος με εμπειρία σε χρηματοοικονομικά θέματα, αναδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο την σημασία της οικονομικής παιδείας και

εμπειρίας της επιτροπής. Την εισήγηση αυτή την κάνει και το άρθρο 407 του νόμου Sarbanes – Oxley (SOX), το οποίο απαιτεί από τις επιχειρήσεις στις περιοδικές εκθέσεις τους να γνωστοποιούν εάν υπάρχει ή όχι μέλος με γνώσεις λογιστικής και ελεγκτικής στην επιτροπή ελέγχου, και μάλιστα στην περίπτωση που δεν υπάρχει απαιτεί αιτιολόγηση (Zhang et al, 2007).

Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς διευρύνει τον όρο «οικονομικό» πέραν της λογιστικής και της ελεγκτικής και σε άλλες πτυχές της εταιρείας, όπως είναι η κεφαλαιακή της διάρθρωση, η αποτίμηση, η ανάλυση κινδύνου και οι δραστηριότητες άντλησης κεφαλαίων. Για τον λόγο αυτό η επιτροπή κεφαλαιαγοράς επέλεξε τη φράση « ειδικός σε θέματα χρηματοοικονομικής της επιτροπής ελέγχου» επειδή αντικατοπτρίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια τα ιδιαίτερα σημαντικά χαρακτηριστικά που αφορούν τις λειτουργίες εποπτείας της επιτροπής ελέγχου όπως η εμπειρία σε θέματα λογιστικής. Επιπλέον, θα πρέπει να κατανοεί τις οικονομικές καταστάσεις και να θέτει διορατικές ερωτήσεις προκειμένου να καθορίσει την πληρότητα και την ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας. Οι τελικοί κανονισμοί της επιτροπής κεφαλαιαγοράς ορίζουν τον «ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής της επιτροπής ελέγχου» ως ένα άτομο με τα ακόλουθα πέντε χαρακτηριστικά:

1. Να έχει την ικανότητα να κατανοεί τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές και τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.
2. Να έχει την ικανότητα να αξιολογεί την γενική εφαρμογή των παραπάνω αρχών σε σχέση με τις λογιστικές εκτιμήσεις, τη δεδουλευμένη βάση και τα αποθεματικά.
3. Να έχει εμπειρία στην προετοιμασία, τον έλεγχο, την ανάλυση ή την αξιολόγηση των οικονομικών καταστάσεων που παρουσιάζουν ένα εύρος και μια πολυπλοκότητα σε λογιστικά θέματα, τα οποία είναι γενικά συγκρίσιμα με το εύρος και την πολυπλοκότητα των ζητημάτων που εύλογα αναμένεται να τεθούν από αυτούς που συντάσσουν τις οικονομικές ή να διαθέτει εμπειρία επίβλεψης ενός ή περισσότερων προσώπων που ασχολούνται με τέτοιου είδους δραστηριότητες.
4. Να κατανοεί τους εσωτερικούς ελέγχους και τις διαδικασίες χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.
5. Να κατανοεί τις λειτουργίες της επιτροπής ελέγχου.

Από τα παραπάνω, συμπεραίνεται ότι για να χαρακτηριστεί κάποιος ως «ειδικός σε θέματα χρηματοοικονομικής της επιτροπής ελέγχου» θα πρέπει να αποκτήσει τα πέντε προαναφερθέντα χαρακτηριστικά μέσω ενός ή περισσότερων από τα παρακάτω:

- Εκπαίδευση και εμπειρία ως κύριος οικονομικός διευθυντής, κύριος διευθυντής λογιστικής, ελεγκτής, λογιστής, ή εμπειρία σε μια ή περισσότερες θέσεις που αφορούν την εκτέλεση παρόμοιων λειτουργιών.
- Ενεργή εμπειρία στην εποπτεία οικονομικών διευθυντών, διευθυντών λογιστικής, ελεγκτή, λογιστή, ή άλλων ατόμων που επιτελούν παρόμοιες λειτουργίες.
- Εμπειρία στην εποπτεία ή την αξιολόγηση των επιδόσεων των εταιρειών ή των λογιστών αναφορικά με την προετοιμασία, τον έλεγχο ή την αξιολόγηση των οικονομικών καταστάσεων
- άλλη σχετική εμπειρία (Venkataraman et al, 2013).

Οι συχνές συνεδριάσεις της ελεγκτικής επιτροπής επιτρέπουν την καλύτερη επικοινωνία μεταξύ των μελών της επιτροπής ελέγχου και των ελεγκτών (τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών ελεγκτών), και δίνουν την δυνατότητα στην επιτροπή ελέγχου να είναι πιο αποτελεσματική. Επιπλέον, με τις συχνές συνεδριάσεις της επιτροπής μειώνονται τα προβλήματα που αφορούν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση συμπεριλαμβανομένων των μέτρων εφαρμογής της επιτροπής κεφαλαιαγοράς, της απάτης, τις ύποπτες αλλαγές του ελεγκτή ή τις αναδιατυπώσεις (Barua et al, 2010).

Η πρόσφατη ακαδημαϊκή βιβλιογραφία συνδέει τη δραστηριότητα του διοικητικού συμβουλίου και της επιτροπής ελέγχου, με την εκπροσώπηση των μελών τους στη συχνότητα των συνεδριάσεων. Από την παραπάνω σχέση απορρέουν τα ακόλουθα οφέλη για τους μετόχους (Greco,2010):

- Αυξημένο επίπεδο εποπτείας σχετικά με τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.
- Μεγαλύτερη διαφάνεια όσον αφορά τις αμοιβές των εκτελεστικών διευθυντικών μελών.
- Πιο συχνές προβλέψεις κερδών.

Το Αμερικάνικο Ινστιτούτο Δικαίου υποστηρίζει ότι «μια ανεξάρτητη επιτροπή ελέγχου ενισχύει την ανεξαρτησία του εξωτερικού ελεγκτή της εταιρείας, και έτσι βοηθάει στην διαβεβαίωση ότι ο ελεγκτής θα έχει ελεύθερη πρόσβαση στη διαδικασία ελέγχου» και ότι « η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου ενισχύει την αντικειμενικότητα της υπηρεσίας του εσωτερικού ελέγχου», δίνοντας στην υπηρεσία του εσωτερικού ελέγχου την δυνατότητα να γίνει ένας διαμεσολαβητής για το διοικητικό συμβούλιο εκτός από μέσο διαχείρισης που ήδη είναι. Με άλλα λόγια, η ύπαρξη μιας ανεξάρτητης επιτροπής ελέγχου πιστοποιεί την ακρίβεια τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών ελεγκτικών διαδικασιών (Deli και Gillan, 2000).

Ένας από τους παράγοντες που ενδεχομένως επηρεάζει την αποτελεσματικότητα της επιτροπής ελέγχου είναι η σύνθεσή της. Η σύνθεση της επιτροπής ελέγχου αποτέλεσε το επίκεντρο πολλών προσπαθειών μεταρρύθμισης της εταιρικής διακυβέρνησης. Η ομόφωνη γνώμη των υποστηρικτών των μεταρρυθμίσεων αυτών είναι ότι η επιτροπή ελέγχου πρέπει να αποτελείται εξολοκλήρου από εξωτερικούς διευθυντές (Beasley και Salterio, 2001).

1.8 Επιτροπή ελέγχου και εσωτερικός έλεγχος

Σύμφωνα με τον Barua et al (2010), κατά την εκτέλεση των καθηκόντων οι ελεγκτικές επιτροπές συχνά βασίζονται στην λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου. Επομένως, μια αποτελεσματική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να βοηθήσει τις επιτροπές ελέγχου με:

1. Εγγυήσεις αναφορικά με τους έλεγχος.
2. Ανεξάρτητη αξιολόγηση των λογιστικών πρακτικών και διαδικασιών.
3. Ανάλυση του κινδύνου.
4. Ανάλυση της απάτης και ειδικοί έλεγχοι.

Προκειμένου, λοιπόν, να εξασφαλιστεί ότι η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου παρέχει αποτελεσματικό έλεγχο και βοήθεια στην ελεγκτική επιτροπή, θα πρέπει η επιτροπή ελέγχου να παρακολουθεί την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

Ο Raghunandan et al (1998), υποστηρίζουν ότι οι καλές σχέσεις συνεργασίας με τον εσωτερικό έλεγχο μπορεί να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών επιτροπών. Επίσης, η επιτροπή Treadway (1987) και η επιτροπή εταιρικής διακυβέρνησης του χρηματιστήριου του Τορόντο, έχουν τονίσει την ανάγκη για διάυλους επικοινωνίας ανάμεσα στην επιτροπή ελέγχου και τον εσωτερικό έλεγχο για την συζήτηση και την επανεξέταση ειδικών θεμάτων ανάλογα με την περίπτωση. Οι συχνές συναντήσεις με τον εσωτερικό έλεγχο παρέχουν στην επιτροπή ελέγχου καλύτερη πληροφόρηση σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής. Εξάλλου, οι στόχοι των ελεγκτικών επιτροπών και του εσωτερικού ελέγχου είναι στενά συνυφασμένες με πολλούς τρόπους, και οι καλές σχέσεις συνεργασίας με τον εσωτερικό έλεγχο, θα βοηθήσουν την επιτροπή ελέγχου να διασφαλίσει ότι οι μηχανισμοί είναι σε θέση να εξασφαλίσουν την εταιρική υπευθυνότητα.

1.9 Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ)

Στο επίκεντρο της δομής της εταιρικής διακυβέρνησης σχετικά με την εύρυθμη λειτουργία και την καλή διοίκηση της εταιρείας βρίσκεται ένα αποτελεσματικό διοικητικό συμβούλιο, το οποίο λειτουργεί ως τελικός εσωτερικός επόπτης. Στην πιο ιδανική περίπτωση το διοικητικό συμβούλιο καθορίζει την μακροπρόθεσμη εταιρική στρατηγική, θέτει τους βασικούς κανόνες που πρέπει να εφαρμοστούν, και παρακολουθεί τις επιδόσεις σχετικά με την στρατηγική που έχει οριστεί. Επομένως, η κακή απόδοση και διακυβέρνηση της εταιρείας ξεκινάει από ένα διοικητικό συμβούλιο που δεν πληρεί τις βασικές του υποχρεώσεις (OECD, 2011).

Ο Sharma (2011), θεωρεί ότι ο ρόλος του διοικητικού συμβουλίου ως επόπτης αποτελεί ένα σημαντικό συστατικό της εταιρικής διακυβέρνησης. Το διοικητικό συμβούλιο θεωρείται ότι πραγματοποιεί τη λειτουργία της παρακολούθησης (του ελέγχου) για λογαριασμό των μετόχων, επειδή οι ίδιοι οι μέτοχοι θα είναι δύσκολο να ασκήσουν τον έλεγχο λόγω της ευρείας διασποράς της ιδιοκτησίας κοινών μετοχών. Το πρόβλημα αυτό της παρακολούθησης (ελέγχου) είναι ενδημικό, επειδή ένας μεμονωμένος μέτοχος δεν διαθέτει επαρκές μερίδιο στην επιχείρηση για να δικαιολογήσει τις δαπάνες για τους πόρους προκειμένου να παρακολουθεί στενά τους διαχειριστές. Επομένως, η αποτελεσματικότητα του διοικητικού συμβουλίου για την

λειτουργία του ελέγχου καθορίζεται από την ανεξαρτησία, το μέγεθος και την σύνθεση του.

Σύμφωνα με τον κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης ΣΕΒ (2011), το Διοικητικό Συμβούλιο είναι αρμόδιο όργανο για να αποφασίζει για κάθε πράξη που αφορά στη διοίκηση της εταιρείας, τη διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων και την υλοποίηση του σκοπού της, και όλα αυτά μέσα στα όρια του νόμου και εξαιρουμένων των θεμάτων επί των οποίων αποφασίζει η Γενική Συνέλευση των μετόχων. Επιπρόσθετα, ο Νόμος περί ανωνύμων εταιρειών επιτρέπει στο Διοικητικό Συμβούλιο να αναθέτει ορισμένες εξουσίες λήψης αποφάσεων σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή τρίτους. Τα πρόσωπα αυτά, εφόσον δεν απαγορεύεται από το καταστατικό και προβλέπεται από τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, δύναται να αναθέτουν περαιτέρω την άσκηση των εξουσιών που τους ανατέθηκαν σε άλλα μέλη ή τρίτους. Επιπλέον, κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου θα πρέπει να διαχειρίζεται τις υποθέσεις της εταιρείας με την επιμέλεια του συνετού επιχειρηματία.

Στο άρθρο 3 παρ.1 του νόμου 3016/2002 για την Εταιρική Διακυβέρνηση αναφέρεται ότι το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη. Ως εκτελεστικά μέλη θεωρούνται εκείνα που ασχολούνται με τα καθημερινά θέματα διοίκησης της εταιρείας, ενώ μη εκτελεστικά εκείνα που είναι επιφορτισμένα με την προαγωγή όλων των εταιρικών ζητημάτων. Ο αριθμός των μη εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου δεν πρέπει να είναι μικρότερος του 1/3 του συνολικού αριθμού των μελών. Επιπλέον, μεταξύ των μη εκτελεστικών μελών πρέπει να υπάρχουν δύο τουλάχιστον ανεξάρτητα μέλη (Μούζουλας, 2003).

Σύμφωνα με την έρευνα της Grant Thornton (2012), οι εισηγμένες εταιρείες μεγάλης κεφαλαιοποίησης, καθώς και οι εταιρείες που συμμετέχει το Ελληνικό Δημόσιο απαρτίζονται από δωδεκαμελές διοικητικό συμβούλιο, σε αντίθεση με τις εισηγμένες εταιρείες μικρής κεφαλαιοποίησης που αποτελούνται από οκταμελές διοικητικό συμβούλιο. Η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου αποτελείται κατά μέσο όρο από 3 εκτελεστικά μέλη και 5 μη εκτελεστικά μέλη, εκ των οποίων τα 2 είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη. Επιπλέον, σε ελάχιστες εταιρείες υφίσταται πραγματικά διαχωρισμός μεταξύ της ιδιοκτησίας και της διοίκησης της εταιρείας, καθώς σε ποσοστό 36% των εταιρειών ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου και

ο Διευθύνων Σύμβουλος ταυτίζεται ενώ στο 75% των εταιρειών ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου έχει εκτελεστικές αρμοδιότητες. Από τις εταιρείες στις οποίες ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου ταυτίζεται με το Διευθύνοντα Σύμβουλο, το 9% ορίζει ανεξάρτητο αντιπρόεδρο, ενώ το 12% ορίζει μη εκτελεστικό αντιπρόεδρο αλλά όχι ανεξάρτητο και η πλειοψηφία (64%) εκτελεστικό. Επίσης, τα ευρήματα της συγκεκριμένης έρευνας υποδεικνύουν ότι η λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου στις εισηγμένες εταιρείες σε ποσοστό 37% διέπεται από συγκεκριμένο, σαφή και επαρκώς λεπτομερή κανονισμό λειτουργίας. Τέλος, σε ποσοστό 36% ανέρχεται ο αριθμός των εταιρειών που θεωρεί σημαντική την ύπαρξη προγραμμάτων εισαγωγικής ενημέρωσης και διαρκούς επιμόρφωσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου τους.

Ο ισπανικός κώδικας χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης διακρίνει τρεις τύπους διευθυντών: τον εκτελεστικό, τον ανεξάρτητο και τον θεσμικό διευθυντή ή τον ιδιοκτήτη. Το διοικητικό συμβούλιο έχει δύο βασικές λειτουργίες, την παρακολούθηση και την παροχή συμβουλών στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη. Η παροχή συμβουλών περιλαμβάνει την παροχή βοήθειας στην διαχείριση για την διαμόρφωση και την εκτέλεση της στρατηγικής, καθώς και την παροχή συμβουλών σε άλλους τομείς λήψης αποφάσεων υψηλού επιπέδου. Ενώ η παρακολούθηση περιλαμβάνει την εποπτεία της διαχείρισης με σκοπό την ελαχιστοποίηση των πιθανών προβλημάτων του οργανισμού και την βελτίωση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων (Pucheta-Martínez και García-Meca, 2014).

Τον Φεβρουάριο του 1999 η επιτροπή κεφαλαιαγοράς στην έκθεση και στις συστάσεις που εξέδωσε κάνει λόγο μεταξύ άλλων για μια «ενεργή» και «ανεξάρτητη» εποπτεία του διοικητικού συμβουλίου για τους επενδυτές. Οι συστάσεις επικεντρώνονται στην ανεξαρτησία των μελών του διοικητικού συμβουλίου, τα οποία υπηρετούν στην επιτροπή ελέγχου (Xie et al, 2002).

1.10 Χαρακτηριστικά Διοικητικού Συμβουλίου

Σύμφωνα με τον Pathak et al (2014), τα κύρια χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου είναι τα ακόλουθα τρία:

1. Το μέγεθος του Διοικητικού Συμβουλίου: ενώ είναι σημαντικό να υπάρχουν πολλές μοναδικές απόψεις μέσα στο διοικητικό συμβούλιο, ένα πολύ μεγάλο διοικητικό συμβούλιο αποδεικνύεται δυσκίνητο και αναποτελεσματικό.
2. Η φύση των μελών του διοικητικού συμβουλίου: τα οποία κατηγοριοποιούνται σε τρεις κατηγορίες:
  - Εσωτερικούς: διευθυντικά στελέχη ή μέτοχοι, οι οποίοι κατέχουν το 10% των μετοχών και έχουν ενεργό ρόλο στην διεύθυνση της επιχείρησης. Τα πρόσωπα αυτά μπορούν να χρησιμοποιούν τα πλεονεκτήματα από τις πληροφορίες για ίδιον συμφέρον από την χρησιμοποίηση των εμπιστευτικών πληροφοριών.
  - Εξωτερικούς: ενισχύουν την ανεξαρτησία, αλλά δεν έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες.
  - Γκρίζα μέλη.
3. Η δομή του διοικητικού συμβουλίου: ένα ανεξάρτητο διοικητικό συμβούλιο μπορεί να βελτιώσει την ικανότητα λήψεως αποφάσεων, να μειώσει την πιθανότητα της εκμετάλλευσης εμπιστευτικών πληροφοριών και να προστατεύσει τα συμφέροντα των εξωτερικών επενδυτών.

1.11 Καθήκοντα Διοικητικού Συμβουλίου

Ο OECD (2011), κατατάσσει τα καθήκοντα του διοικητικού συμβουλίου στους ακόλουθους τέσσερις τομείς:

- Γενικές Αρμοδιότητες
- Καθήκοντα μέριμνας και επιμέλειας: «Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ένας υπάλληλος της εταιρεία θα πρέπει να χρησιμοποιήσει την φροντίδα και την επιμέλεια, που ένας εργατικός και τίμιος άνθρωπος χρησιμοποιεί συνήθως στη διαχείριση των δικών του υποθέσεων». Μια από τις βασικές

προϋποθέσεις για να εκπληρώνουν τα καθήκοντα της μέριμνας και της επιμέλειας είναι να αφιερώνουν επαρκή χρόνο και να είναι καλά ενημερωμένοι σε θέματα σχετικά με τις υποθέσεις της εταιρείας.

- Αφοσίωση (πίστη): ένας διευθυντής πρέπει να τηρεί την υποχρέωση πίστης των καθηκόντων του προς όλους τους μετόχους και την εταιρεία ως σύνολο, και όχι μόνο για τους μετόχους που τον εξέλεξαν. Μια δεύτερη βασική έννοια σε σχέση με την πίστη είναι η εμπιστευτικότητα. Πιο συγκεκριμένα, η διατήρηση από μέρους των διευθυντών του απορρήτου σε σχέση με την επιχειρηματικότητα των εταιρειών ή για τυχόν πληροφορίες στις οποίες οι διευθυντές έχουν πρόσβαση λόγω της θέσης τους και τις οποίες η εταιρεία δεν έχει διαδώσει επίσημα.
- Ειδικές αρμοδιότητες: διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των μετόχων, προστασία των συμφερόντων τους και της πρόσβασής τους σε πληροφορίες, προώθηση της έγκαιρης και υπεύθυνης δημοσιοποίηση των πληροφοριών και διαφάνεια στη διοίκηση.

1.12 Μέγεθος Διοικητικού Συμβουλίου

Ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την δραστηριότητα του διοικητικού συμβουλίου, σύμφωνα με τον Greco (2010), είναι το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου.

Αρκετές έρευνες έχουν γίνει για το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου και τον αριθμό των συνεδριάσεων. Οι περισσότερες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τόσο το μέγεθος όσο και ο αριθμός των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου επηρεάζουν την απόδοση της επιχείρησης. Οι γνώμες πάνω στο μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου δίστανται: άλλοι υποστηρίζουν ότι ένα μικρό διοικητικό συμβούλιο συνδέεται με καλύτερη απόδοση της εταιρείας, ενώ άλλοι θεωρούν ότι αυτό επιτυγχάνεται με ένα μεγάλο διοικητικό συμβούλιο. Από την μια πλευρά θεωρείται ότι ένα μικρό διοικητικό συμβούλιο έχει λιγότερα γραφειοκρατικά προβλήματα και επομένως είναι περισσότερο λειτουργικό. Επίσης, ένα μικρό διοικητικό συμβούλιο έχει καλύτερη εποπτεία της χρηματοοικονομικής

πληροφόρησης. Στον αντίποδα υπάρχει και η θεώρηση ότι ένα μεγάλο διοικητικό συμβούλιο παρέχει ένα ευρύ φάσμα εμπειριών (Xie et al, 2002).

Ο Chris et al (2014), κατά την εξέταση της κατανομής μεταξύ των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών των διοικητικών συμβουλίων, κατέληξαν ότι η πλειοψηφία των διοικητικών συμβουλίων αποτελείται από εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη, ενώ τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη τους περιορίζονται εντός των ορίων που θέτει η ελληνική νομοθεσία για την εταιρική διακυβέρνηση. Επιπλέον, από την έρευνα τους προέκυψε ότι τα μικρά σε μέγεθος διοικητικά συμβούλια είναι πιο συχνά σε μεσαίας κεφαλαιοποίησης επιχειρήσεις. Η χρήση των μικρών διοικητικών συμβουλίων στοχεύει στην μείωση των συγκρούσεων εντός του Διοικητικού Συμβουλίου, και ενδεχομένως μειώνει την δυσκίνητη και αργή αντίδραση σε θέματα που άπτονται άμεσης δράσης. Τα διοικητικά συμβούλια με λιγότερα μέλη παρουσιάστηκαν να έχουν καλύτερη απόδοση από ότι εκείνα με περισσότερα μέλη. Μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις οι επενδυτές δελεάζονται από την συγκέντρωση εξουσίας, ευελπιστώντας ότι οι διευθυντικές θέσεις θα είναι αποφασιστικές και γρήγορες στις εταιρείες αυτές. Από την άλλη πλευρά τα μεγάλα διοικητικά συμβούλια είναι ετερογενή και δεν είναι ιδανικά για επικείμενη δράση και γρήγορες στρατηγικές αποφάσεις. Στην έρευνα που έκαναν βρήκαν ότι ένα μέσο διοικητικό συμβούλιο αποτελείται περίπου από οκτώ μέλη κατά το έτος 2011, ενώ τα αντίστοιχα μεγέθη για τις μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις είναι 7,5 και 12 αντιστοίχως. Ο κώδικας ΣΕΒ συνηγορεί υπέρ της ανάγκης τα διοικητικά συμβούλια να απαρτίζονται από 7-15 μέλη, μέγεθος το οποίο είναι και σύμφωνο με τις διεθνείς πρακτικές.

1.13 Ανεξαρτησία μελών διοικητικού συμβουλίου

Ως ανεξάρτητους διευθυντές η Crespi-Cladera et al (2013) αντιλαμβάνονται την ελαχιστοποίηση του δυνητικού καιροσκοπισμού των διαχειριστών ή των μεγάλων ιδιοκτητών ελέγχου μέσα σε ένα μέσο περιβάλλον. Σύμφωνα με το αγγλο-αμερικάνικο πλαίσιο της διάσπαρτης ιδιοκτησίας, οι ανεξάρτητοι διευθυντές είναι τα σημαντικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου αναφορικά με την αποφυγή της διευθυντικής ιδιοποίησης (σφετερισμού, κατάχρησης). Στην ηπειρωτική Ευρώπη για την ρύθμιση της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, ο ρόλος των ανεξάρτητων μελών είναι

να περιορίσει την εξαγωγή ιδιωτικών ωφελειών από τους μεγαλομετόχους που ασκούν τον έλεγχο της επιχείρησης και οι οποίοι συνήθως διορίζουν τα υπόλοιπα μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Το μέσο ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών των διοικητικών συμβουλίων στις ΗΠΑ κατά την περίοδο 1950-2005 είχε αυξηθεί από το 20% και είχε φτάσει σε επίπεδα άνω του 70%. Ο αριθμός των ανεξάρτητων μελών του διοικητικού συμβουλίου προέρχεται από την αυτό-κατάταξη της επιχείρησης κατά την υποβολή των εντύπων που απαιτούνται ανάλογα με την χώρα ή τους κανονισμούς της χρηματιστηριακής αγοράς ή τις γνωστοποιήσεις που απαιτεί η έκθεση της εταιρικής διακυβέρνησης. Ο ισπανικός ενοποιημένος κώδικας βέλτιστων συμπεριφορών των εισηγμένων εταιρειών διευκρινίζει ότι οι ανεξάρτητοι διευθυντές είναι «οι διευθυντές που διορίζονται για τις προσωπικές ή επαγγελματικές τους ιδιότητες, που είναι σε θέση να ασκούν τα καθήκοντα τους χωρίς να επηρεάζονται από οποιαδήποτε σχέση με την εταιρεία, τους μετόχους της ή την διαχείριση της». Το πνεύμα του παραπάνω ορισμού δεν διαφέρει από τους τρέχοντες ορισμούς του χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης, της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τους κανονισμούς του Ηνωμένου Βασιλείου. Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει σύμφωνα με τους παραπάνω συγγραφείς τους ορισμούς των απαιτήσεων για τους ανεξάρτητους διευθυντές, όπως αυτοί ορίζονται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης για το εγχειρίδιο των εισηγμένων εταιρειών, στις συστάσεις της επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον ενοποιημένο κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου και τον ισπανικό ενοποιημένο κώδικα βέλτιστων συμπεριφορών:

	Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης - εγχειρίδιο των εισηγμένων εταιρειών	Σύσταση της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 15ης Φεβρουαρίου 2005 σχετικά με το ρόλο των μη εκτελεστικών και των εποπτικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών και των επιτροπών του διοικητικού συμβουλίου (εποπτικές)	Ηνωμένο Βασίλειο - Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης Σεπτεμβρίου 2012	Ισπανικός Ενοποιημένος Κώδικας Βέλτιστης Διακυβέρνηση των εισηγμένων εταιρειών 19 Μαΐου 2006
Ανεξάρτητος Σύμβουλος είναι:	Ένας διευθυντής δεν μπορεί να θεωρηθεί ως "ανεξάρτητος", εκτός αν το διοικητικό συμβούλιο καθορίσει καταφατικά ότι ο διευθυντής δεν έχει καμία ουσιαστική σχέση με την εισηγμένη εταιρεία (άμεσα ή ως εταίρος, μέτοχος ή υπάλληλος ενός οργανισμού που έχει σχέση με την εταιρεία).	Ένας διευθυντής πρέπει να θεωρείται ανεξάρτητος εφόσον είναι απαλλαγμένος από κάθε επιχειρηματική, οικογενειακή ή άλλη σχέση με την εταιρεία, τον έλεγχο των μετόχων ή τη διαχείριση του, ώστε να μην δημιουργεί σύγκρουση συμφερόντων, η οποία μπορεί να διαταράσσει την κρίση του.	Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να προσδιορίσει στην ετήσια έκθεση κάθε μη-εκτελεστικό διευθυντή που κρίνει ότι είναι ανεξάρτητος. Το διοικητικό συμβούλιο θα πρέπει να καθορίσει αν ο διευθυντής έχει ανεξάρτητο χαρακτήρα και κρίση και αν υπάρχουν σχέσεις ή περιστάσεις που ενδέχεται να επηρεάσουν, ή θα μπορούσε να φαίνεται ότι επηρεάζουν, την απόφαση του διευθυντή. Το διοικητικό συμβούλιο πρέπει να αναφέρει τους λόγους, εάν κρίνει ότι ένας διευθυντής είναι ανεξάρτητος χωρίς να στέκεται στην ύπαρξη σχέσεων ή περιστάσεων που μπορεί να	Διευθυντές που διορίζονται για προσωπικά ή επαγγελματικά τους χαρακτηριστικά, που είναι σε θέση να ασκούν τα καθήκοντά τους χωρίς να επηρεάζονται από οποιαδήποτε σχέση με την εταιρεία, τους μετόχους της ή τη διαχείρισή της.

			φαίνεται σχετικές με την αποφασιστικότητά του.	
Ανεξάρτητος Σύμβουλος δεν είναι:	<p>(1) Ο διευθυντής που είναι ή έχει διατελέσει κατά τα τρία τελευταία έτη, υπάλληλος της εισηγμένης εταιρείας, ή είναι μέλος της άμεσης οικογένειας, ή έχει διατελέσει κατά τα τρία τελευταία χρόνια σύμβουλος της εισηγμένης εταιρείας.</p> <p>(2) Ο διευθυντής ή κάποιος άμεσος μέλος της οικογένειας του έχει λάβει, κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε δωδεκάμηνης περιόδου κατά τα τρία τελευταία χρόνια, περισσότερα από 120.000 δολάρια ως άμεση αποζημίωση από την εισηγμένη εταιρεία, πλην του διευθυντή και της επιτροπής αμοιβών και συντάξεων ή άλλων μορφών ετεροχρονισμένης αμοιβής για προϋπηρεσία (εφόσον η εν λόγω αποζημίωση δεν αποτελεί για κανένα τρόπο τη συνέχιση των υπηρεσιών).</p> <p>(3.1) Ο διευθυντής είναι ήδη συνεργάτης ή υπάλληλος μιας εταιρείας που είναι εσωτερικός ή εξωτερικός ελεγκτής της εισηγμένης εταιρείας.</p> <p>(3.2) Ο διευθυντής έχει ένα άμεσο μέλος της οικογένειας του που είναι ήδη συνεργάτης μιας τέτοιας εταιρείας.</p> <p>(3.3) Ο διευθυντής έχει ένα άμεσο μέλος της οικογένειας του που είναι ένας τρέχων υπάλληλος μιας τέτοιας επιχείρησης και εργάζεται προσωπικά στον έλεγχο της εισηγμένης εταιρείας.</p> <p>(3.4) Ο διευθυντής ή ένα άμεσο μέλος της οικογένειας του ήταν κατά τα τρία τελευταία χρόνια ένας εταίρος ή υπάλληλος μιας τέτοιας επιχείρησης και είχε εργαστεί προσωπικά σε λογιστικό έλεγχο της εισηγμένης εταιρείας στο διάστημα αυτό.</p> <p>(4) Ο διευθυντής ή ένα άμεσο μέλος της οικογένειας του είναι, ή ήταν τα τρία τελευταία χρόνια, απασχολούμενος ως διευθυντικό στέλεχος άλλης εταιρείας, όπου οποιοδήποτε από τα παρόντα στελέχη της εισηγμένης εταιρείας ταυτόχρονα εξυπηρετεί ή εξυπηρετείται σε επιτροπή αποζημιώσεων της εν λόγω εταιρείας.</p> <p>(5) Ο διευθυντής είναι ένας τρέχων υπάλληλος, ή ένα άμεσο μέλος της οικογένειας του είναι ένας τρέχων εκτελεστικός διευθυντής, μιας εταιρείας που έχει πραγματοποιήσει πληρωμές, ή έλαβε πληρωμές από, την εισηγμένη εταιρεία για ακίνητα ή τις υπηρεσίες σε ένα ποσό</p>	<p>(1) Να μην είναι εκτελεστικό ή διευθυντικό διοικητικό στέλεχος της εταιρείας ή συνδεδεμένης εταιρείας, και να μην έχει τεθεί σε μια τέτοια θέση για τα πέντε τελευταία χρόνια.</p> <p>(2) Να μην είναι υπάλληλος της εταιρείας ή συνδεδεμένης εταιρείας, και να μην έχει τεθεί σε μια τέτοια θέση για τα προηγούμενα τρία έτη, εκτός αν το μη-εκτελεστικό ή εποπτικό διοικητικό στέλεχος δεν ανήκει στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη και έχει εκλεγεί από το (εποπτικό) συμβούλιο, στο πλαίσιο ενός συστήματος εκπροσώπησης των εργαζομένων που αναγνωρίζονται από το νόμο και με πρόβλεψη για επαρκή προστασία έναντι καταχρηστικών απολύσεων ή άλλων μορφών αδικίας.</p> <p>(3) Να μην λαμβάνει ή έχει λάβει, σημαντικές πρόσθετες αμοιβές από την εταιρεία ή μια συνδεδεμένη εταιρεία, εκτός από αντιμισθία ως μη εκτελεστικό ή εποπτικό διοικητικό στέλεχος. Οι πρόσθετες αυτές αμοιβές καλύπτουν, ιδίως, κάθε συμμετοχή σε ένα δικαίωμα προαίρεσης αγοράς μετοχών ή οποιοδήποτε άλλο σύστημα αμοιβής ανάλογα με την απόδοση. Δεν καλύπτει την είσπραξη πάγιων παροχών στο πλαίσιο συνταξιοδοτικού συστήματος (συμπεριλαμβανόμενων των ετεροχρονισμένων παροχών) για προηγούμενες υπηρεσίες προς την εταιρεία (με την προϋπόθεση ότι η εν λόγω αποζημίωση δεν αποτελεί με κανένα τρόπο τη συνέχιση των υπηρεσιών).</p> <p>(4) Να μην ανήκει ούτε να εκπροσωπεί με κανένα τρόπο τον έλεγχο των μετόχων.</p> <p>(5) Να μην έχει, ή είχε κατά το τελευταίο έτος, σημαντική επιχειρηματική σχέση με την εταιρεία ή με συνδεδεμένη εταιρεία, είτε άμεσα είτε ως εταίρος, μέτοχος, διευθυντής ή ανώτερος υπάλληλος ενός οργανισμού που έχει μια τέτοια σχέση. Στις επαγγελματικές σχέσεις συμπεριλαμβάνεται η ιδιότητα του σημαντικού προμηθευτή αγαθών ή υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών, νομικών, συμβουλευτικών υπηρεσιών), του σημαντικού πελάτη και των οργανισμών που δέχονται σημαντικές εισφορές από την εταιρεία ή την ομάδα του.</p> <p>(6) Να μην είναι, ή να έχει διατελέσει κατά την τελευταία τριετία, εταίρος ή στέλεχος του τρέχοντος ή του προηγούμενου εξωτερικού ελέγχου ή της εταιρείας ή της συνδεδεμένης εταιρείας.</p> <p>(7) Να μην είναι εκτελεστικό ή</p>	<p>(1) Εάν υπήρξε υπάλληλος της εταιρείας ή του ομίλου εντός των πέντε τελευταίων ετών.</p> <p>(2) Εάν έχει ή είχε κατά τα τελευταία τρία έτη, σημαντική επιχειρηματική σχέση με την εταιρεία, είτε άμεσα, είτε ως εταίρος, μέτοχος, διευθυντής ή ανώτερος υπάλληλος ενός οργανισμού που έχει μια τέτοια σχέση με την εταιρεία.</p> <p>(3) Εάν έχει λάβει ή λαμβάνει πρόσθετη αμοιβή από την εταιρεία εκτός από την αμοιβή του διευθυντή, συμμετέχει στην επιλογή της μετοχής της εταιρείας ή σε ένα σύστημα αμοιβής με βάση την απόδοση, ή είναι μέλος του συνταξιοδοτικού συστήματος της εταιρείας.</p> <p>(4) Εάν έχει στενούς οικογενειακούς δεσμούς με οποιοδήποτε από τους συμβούλους της εταιρείας, τους διευθυντές ή ανώτερα στελέχη.</p> <p>(5) Εάν κατέχει διασυσσωρευμένες θέσεις διευθυντή (cross-directorships) ή έχει σημαντικούς δεσμούς με άλλους διευθυντές, μέσω συμμετοχής σε άλλες εταιρείες ή οργανισμούς.</p> <p>(6) Εάν αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέτοχο, ή έχει υπηρετήσει στο Διοικητικό Συμβούλιο για περισσότερα από εννέα χρόνια από την ημερομηνία της πρώτης εκλογής τους.</p>	<p>(1) Προηγούμενοι υπάλληλοι ή εκτελεστικοί διευθυντές των εταιρειών του ομίλου, εκτός εάν έχουν παρέλθει 3 ή 5 χρόνια, αντίστοιχα, από το τέλος της σχέσης αυτής.</p> <p>(2) Όσοι έχουν λάβει κάποια πληρωμή ή άλλη μορφή αποζημίωσης από την εταιρεία ή την ομάδα επιπλέον από τις διευθυντικές αμοιβές, εκτός αν το ποσό δεν είναι σημαντικό. Μερίσματα ή συμπληρώματα συντάξεων που λαμβάνονται από ένα διευθυντή για προηγούμενη απασχόληση ή επαγγελματικές υπηρεσίες δεν λαμβάνονται υπόψη εφόσον τα εν λόγω συμπληρώματα δεν είναι υπό αίρεση, δηλαδή η εταιρεία που τα καταβάλλει δεν έχει την διακριτική ευχέρεια να αναστείλει, να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει την πληρωμή τους, και κατά αυτόν τον τρόπο θα είναι κατά παράβαση των υποχρεώσεων της.</p> <p>(3) Εταίροι, τώρα ή τα τελευταία 3 χρόνια, στον εξωτερικό έλεγχο ή σε εταιρεία που είναι υπεύθυνη για την έκδοση έκθεσης ελέγχου, για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, των εισηγμένων εταιρειών ή οποιοδήποτε άλλο μέλος εντός της ομάδας τους.</p> <p>(4) Εκτελεστικοί διευθυντές ή ανώτερα στελέχη της άλλης εταιρείας, όπου ένας εκτελεστικός διευθυντής ή ανώτερο στέλεχος της εταιρείας είναι ένας εξωτερικός διευθυντής.</p> <p>(5) Όσοι έχουν υλικές επιχειρηματικές συναλλαγές με την εταιρεία ή κάποιος άλλος από την ομάδα τους ή που είχαν τέτοιες συναλλαγές κατά το προηγούμενο έτος, είτε για λογαριασμό τους είτε ως σημαντικοί μέτοχοι, διευθυντές ή στελέχη μιας εταιρείας που διαθέτει ή που είχε και εξακολουθεί να έχει τέτοιες συναλλαγές. Επιχειρηματικές συναλλαγές θα περιλαμβάνουν την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών.</p>

	<p>το οποίο, σε οποιαδήποτε από τα τρία τελευταία οικονομικά έτη, υπερβαίνει το 1 εκατομμύριο δολάρια, ή 2% μιας τέτοιου είδους άλλης εταιρίας για τα ενοποιημένα ακαθάριστα έσοδα της.</p>	<p>διευθυντικό διοικητικό στέλεχος άλλης εταιρείας στην οποία ένα εκτελεστικό ή διευθυντικό διοικητικό στέλεχος της εταιρείας είναι μη εκτελεστικό ή εποπτικό διοικητικό στέλεχος, και να μην έχει άλλους σημαντικούς δεσμούς με εκτελεστικά διοικητικά στελέχη της εταιρείας μέσω συμμετοχής σε άλλες εταιρείες ή φορείς. (8) Να μην έχει υπηρετήσει στο (εποπτικό) συμβούλιο ως μη εκτελεστικό ή εποπτικό διοικητικό στέλεχος για περισσότερο από τρεις θητείες (ή, εναλλακτικά, για περισσότερο από 12 έτη, εφόσον η εθνική νομοθεσία προβλέπει κανονικά θητείες πολύ μικρής διάρκειας). (9) Να μην είναι ένα στενό μέλος της οικογένειας ενός εκτελεστικού διευθυντή ή διαχειριστή διευθυντή, ή των προσώπων στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα σημεία (1) έως (8).</p>	<p>συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, καθώς και συμβουλευτικές σχέσεις ή σχέσεις παροχής συμβουλών. (6) Σημαντικοί μέτοχοι, εκτελεστικοί διευθυντές ή ανώτερα στελέχη της οντότητας που λαμβάνουν σημαντικές δωρεές από την εταιρεία ή την ομάδα τους, και το έπραξαν αυτό τα τελευταία 3 χρόνια. Η διάταξη αυτή δεν θα ισχύει για όσους είναι απλώς διαχειριστές ενός Ιδρύματος που λαμβάνουν δωρεές. (7) Οι σύζυγοι, συνεργάτες που διατηρούν μια ανάλογη συναισθηματική σχέση ή στενοί συγγενείς ενός από τους εκτελεστικούς διευθυντές της εταιρείας ή ανώτερων στελεχών. (8) Κάθε πρόσωπο που δεν έχει προταθεί για διορισμό ή ανανέωση από την Επιτροπή Διορισμών.</p>
--	---	---	--

Σύμφωνα με τον Qinghua et al (2007), το 28% των εισηγμένων εταιριών απαρτίζει την επιτροπή ελέγχου τους ακριβώς με το ένα τρίτο από ανεξάρτητα διοικητικά στελέχη. Επιπλέον, ο διαχωρισμός των θέσεων μεταξύ του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου και του προέδρου της εταιρείας αντανακλά στην ανεξαρτησία του διοικητικού συμβουλίου και στην καινοτομία της διαχείρισης που γίνεται στην εταιρεία.

Το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης εκτός από μια αποτελεσματική επιτροπή ελέγχου, προτείνει πιο δραστικά μέτρα κάνοντας έκκληση πιο ανεξάρτητα διοικητικά συμβούλια. Για τον λόγο αυτό απαιτεί οι εισηγμένες εταιρείες να έχουν στην πλειοψηφία τους ανεξάρτητα μέλη που να μην έχουν να κάνουν με την διοίκηση και δίνει στις εταιρείες δύο χρόνια προκειμένου να συμμορφωθούν με τον εν λόγω κανόνα, ο οποίος έχει εγκριθεί από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς στις 4 Νοεμβρίου του 2003. Επιπλέον, ο Chan και Li (2008), αναφέρουν ότι τα τελευταία είκοσι χρόνια υπάρχει μια τάση αύξησης του αριθμού των ανεξάρτητων διοικητικών στελεχών στα διοικητικά συμβούλια και οι ορισμοί της «ανεξαρτησίας» εξακολουθούν να ποικίλουν σε μεγάλο βαθμό. Ο πιο φιλελεύθερος ορισμός των ανεξάρτητων μελών είναι ότι συμπεριλαμβάνουν τους διευθυντές που δεν υπηρετούν ως εργαζόμενοι. Κάποιοι άλλοι ορίζουν ως διευθυντές ανεξάρτητους, αποκλείοντας όλους τους

εξωτερικούς διευθυντές που έχουν πιθανή σχέση με την επιχείρηση, όπως είναι σύμβουλοι, τραπεζίτες, δικηγόροι και τα μέλη των οικογενειών των εργαζόμενων.

Τον Δεκέμβριο του 1999, το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης και η NASDAQ τροποποίησαν τις απαιτήσεις τους για τις επιτροπές ελέγχου. Σύμφωνα με τους νέους κανόνες που έθεσαν, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να διατηρούν την επιτροπή ελέγχου τους με τουλάχιστον τρεις διευθυντές, οι οποίοι δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση με την εταιρεία που θα μπορούσε να επηρεάσει την άσκηση της ανεξαρτησίας τους από την διοίκηση και την εταιρεία. Οι παραπάνω καινούργιες απαιτήσεις ανταποκρίνονται στην έκκληση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των επιτροπών ελέγχου της εταιρείας όσον αφορά την εποπτεία της διαδικασίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (Klein, 2002).

Στην Ελλάδα σύμφωνα με τον νόμο 3016/2002, όπως ισχύει έπειτα από τις μικρές τροποποιήσεις που έγιναν με τον νόμο 3091/2002, στις ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει το ένα τρίτο του διοικητικού τους συμβουλίου να αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη, εκ των οποίων τουλάχιστον δύο πρέπει να είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά. Η τελευταία περίπτωση δεν ισχύει όταν η μειοψηφία των μετόχων αποτελεί μέρος ή το σύνολο των δύο αυτών θέσεων στο διοικητικό συμβούλιο, εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο την ανεξαρτησία των μη εκτελεστικών μελών. Επιπλέον, τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη πρέπει να έχουν σε μέγιστη τιμή το 0,5% του μετοχικού κεφαλαίου και να μην έχουν φυσικά καμία σχέση με τους κύριους μετόχους και τα εκτελεστικά μέλη, υπό τη μορφή της τρέχουσας ή παρελθούσας υπαλληλικής σχέσης, ενδιαφερόμενα μέρη ή συγγενείς των ανώτατων διοικητικών στελεχών των κύριων μετοχών (Chris et al, 2014).

1.14 Ανεξαρτησία μελών διοικητικού συμβουλίου και επιτροπής ελέγχου

Η Klein (2002), δίνει τρεις ορισμούς για την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου και του διοικητικού συμβουλίου:

1. ερμηνεύει την ανεξαρτησία του ελέγχου ή του διοικητικού συμβουλίου ως ποσοστό των εξωτερικών διευθυντών επί της επιτροπής ελέγχου ή επί του διοικητικού συμβουλίου.

2. Θεωρεί ως ανεξάρτητη επιτροπή ελέγχου εκείνη που όλα τα μέλη της είναι εξωτερικοί διευθυντές. Δηλαδή, η επιτροπή ελέγχου μπορεί να λειτουργήσει ανεξάρτητα εφόσον δεν υπάρχει διοικητική επιρροή.
3. Η επιτροπή ελέγχου ή το διοικητικό συμβούλιο είναι ανεξάρτητα όταν η πλειοψηφία των μελών τους είναι ανεξάρτητα από την διαχείριση.

Ο Pathak et al (2014), υποστηρίζουν ότι οι εταιρείες που διαθέτουν διοικητικά συμβούλια και επιτροπές ελέγχου που είναι πιο ανεξάρτητα, έχουν μικρότερη συχνότητα εμφάνισης λογιστικής απάτης και διαχείρισης των κερδών.

1.14 Διαχωρισμός προέδρου και διευθύνοντα συμβούλου

Σύμφωνα με τον Collier και Gregory (1999), θα πρέπει να υπάρχει μια σαφής κατανομή των αρμοδιοτήτων για το ρόλο του προέδρου και διευθύνοντα συμβούλου. Για τις αρμοδιότητες εκείνες που ο ρόλος του προέδρου και διευθύνοντα συμβούλου συνδυάζονται θα πρέπει «να υπάρχει ένα ισχυρό και ανεξάρτητο στοιχείο ανάμεσα στο διοικητικό συμβούλιο και το ανώτερο στέλεχος».

Όταν ο πρόεδρος της εταιρείας καταλαμβάνει και την θέση του διευθύνοντα συμβούλου τότε έχουμε το φαινόμενο της δυαρχίας του διευθύνοντα συμβούλου. Ο Xie et al (2003), σε έρευνα που έκαναν κατέληξαν στο ότι το 85% των εταιρειών του δείγματος τους διέθεταν δυαδικές μορφές διακυβέρνησης.

Σύμφωνα με τον Chris et al (2014), κατά μέσο οι ελληνικές επιχειρήσεις συμμορφώνονται κατά το μέγιστο με τις προτεινόμενες βέλτιστες πρακτικές της εταιρικής διακυβέρνησης για τον διαχωρισμό των καθηκόντων μεταξύ του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου και του διευθύνοντα συμβούλου. Η κοινή πεποίθηση είναι ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις, που κατά το πλείστον είναι οικογενειακές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο του ηπειρώτικου μοντέλου εταιρικής διακυβέρνησης, θα παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό του κύριου μετόχου, που είναι ταυτόχρονα πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος.

Κεφάλαιο 2^ο: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1. Συσχέτιση της Επιτροπής Ελέγχου και των χαρακτηριστικών του Διοικητικού Συμβουλίου με την διαχείριση των κερδών

Ο Siera Carsia et al (2010), ανέλυσαν την σχέση ανάμεσα στα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου, τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και την διαχείριση των κερδών (χειραγώγησης των κερδών), τα οποία υπολόγισαν ως μη φυσιολογικά δεδουλευμένα προκειμένου να ελέγξουν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Για τον λόγο αυτό υπέθεσαν ότι η σχέση μεταξύ της αποτελεσματικότητας της επιτροπής ελέγχου, της ύπαρξη ενός εσωτερικού ελέγχου και της σχέση του με την επιτροπή αυτή θα υποδεικνύουν μικρότερη ευκαιρία για την χειραγώγηση των κερδών. Το δείγμα τους αποτελούνταν από 108 εισηγμένες μη χρηματοπιστωτικές εταιρίες στο χρηματιστήριο της Μαδρίτης για την περίοδο 2003 έως και 2006. Ο συνολικός πληθυσμός ήταν 127 εταιρίες, από τις οποίες αφαίρεσαν 11 χρηματοοικονομικές εταιρίες, διότι παρουσίαζαν μια διαφορετική διάταξη (ταξινόμηση) στον ισολογισμό (στους λογαριασμούς τέλους χρήσης) και χρειάζονταν περισσότερη εποπτεία. Επίσης, στο δείγμα δεν συμπεριέλαβαν και 8 εταιρίες, διότι δεν είχαν υποβάλλει έκθεση εταιρικής διακυβέρνησης. Τα τελικά στοιχεία τους αποτελούνταν από 432 παρατηρήσεις. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου που χρησιμοποίησαν είναι η διαχείριση των κερδών (Earning Management, EM), την όποια μέτρησαν κατά απόλυτη αξία της διακριτικής ευχέρειας των δεδουλευμένων με το μοντέλο του Jones (1991) και με το τροποποιημένο μοντέλο Jones. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποίησαν είναι: ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου, η ανεξαρτησία ή μη της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, και αν υπάρχει ή όχι λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. Η ψευδομεταβλητή που χρησιμοποιήθηκε είναι εάν ο εσωτερικός ελεγκτής συναντιέται ή όχι με την επιτροπή ελέγχου και οι μεταβλητές ελέγχου: το σύνολο του ενεργητικού, η μόχλευση, το ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από μέλη του διοικητικού συμβουλίου και η μέτρηση των οικονομικών εκθέσεων σύμφωνα με τον Zmijewski (1984). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το μέγεθος και ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου είχαν σημαντική αρνητική συσχέτιση με την χειραγώγηση των κερδών, καθώς και αρνητική σχέση ανάμεσα στην λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και στην διαχείριση των κερδών. Επιπλέον, η περιγραφική ανάλυση έδειξε ότι οι επιχειρήσεις έχουν αυξήσει τον αριθμό των

συνεδριάσεων σε ετήσια βάση. Όσον αφορά το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η μεταβλητή αυτή δεν συνδέεται αρνητικά με την διαχείριση των κερδών. Αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός διευθυντών στις επιτροπές ελέγχου έχει μεγαλύτερες πιθανότητες να ανιχνεύσει τυχόν χειραγώγηση των κερδών στις οικονομικές καταστάσεις. Από τα ευρήματα της έρευνας συνεπάγεται το συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να διαθέτουν καλούς ελέγχους εταιρικής διακυβέρνησης προκειμένου να ανιχνεύουν την πιθανή χειραγώγηση κερδών από την διοίκηση.

Η Klein (2002), εξέτασε κατά πόσο οι επιτροπές ελέγχου και τα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου σχετίζονται με την διαχείριση των κερδών στις επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, μελέτησε κατά πόσο τα μη δεδουλευμένα επηρεάζουν την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου. Το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από 692 εισηγμένες Αμερικάνικες εταιρείες. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου που χρησιμοποιήθηκε είναι το σύνολο των δεδουλευμένων εξόδων της εταιρείας και οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι: το σύνολο του ενεργητικού, η μεταβολή στις καθарές πωλήσεις, τα ακαθάριστα ενσώματα και ο εξοπλισμός, οι μεταβολές στα έσοδα, στα ακαθάριστα ενσώματα και στον εξοπλισμό. Οι πιο έντονες επιπτώσεις παρατηρούνται όταν είτε το συμβούλιο είτε η επιτροπή ελέγχου αποτελείται από μια μειοψηφία εξωτερικών διευθυντών. Τα παραπάνω αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι τα διοικητικά συμβούλια που διαμορφώνονται έτσι ώστε ο διευθύνων σύμβουλος να είναι περισσότερο ανεξάρτητος, είναι πιο αποτελεσματικά στον έλεγχο της εταιρικής χρηματοοικονομικής λογιστικής διαδικασίας. Επιπλέον, διαπίστωσαν ότι οι επιχειρήσεις που αλλάζουν διοικητικά συμβούλια ή/και επιτροπές ελέγχου και από πλειοψηφία ανεξάρτητων μελών πηγαίνουν σε μειοψηφία, παρουσιάζουν μεγάλες αυξήσεις στα μη δεδουλευμένα. Τα παραπάνω ευρήματα ενισχύουν την υπόθεση ότι η διαχείριση των κερδών σχετίζεται αρνητικά με την ανεξαρτησία των διοικητικών συμβουλίων και των επιτροπών ελέγχου.

Ο Baxter και Cotter (2009), διερεύνησαν κατά πόσο οι ελεγκτικές επιτροπές σχετίζονται με την ποιότητα της αύξησης των κερδών. Για τον λόγο αυτό εξέτασαν δύο πτυχές της παραπάνω σχέσης: τον σχηματισμό (δημιουργία) και τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου. Το τελικό δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από 309 κορυφαίες εισηγμένες εταιρίες της Αυστραλίας, πριν από την υποχρεωτική

απαίτηση για εισαγωγή επιτροπής ελέγχου που έγινε το 2003. Η άντληση των δεδομένων της έρευνας έγινε από την βάση δεδομένων Aspect Financial Database και αφορούσε το έτος 2001. Προκειμένου να μετρήσουν την ποιότητα των κερδών βασίστηκαν στα μοντέλα του Jones (1991) «διαχείρισης κερδών» και Dechow & Dichev (2002) «σφάλμα εκτίμησης σε μη δεδουλευμένη βάση» («μοντέλο της αυτοτέλειας των χρήσεων σφάλμα εκτίμησης»). Για τις μετρήσεις που έκαναν χρησιμοποίησαν ως εξαρτημένες μεταβλητές: την απόλυτη αξία των μη δεδουλευμένων εξόδων βασισμένοι στο τροποποιημένο μοντέλο του Jones (1991) και την απόλυτη τιμή των καταλοίπων βασισμένοι στο μοντέλο των Dechow & Dichev (2002) και στο τροποποιημένο μοντέλο του Jones (1991). Ως ανεξάρτητες μεταβλητές θεώρησαν τις ακόλουθες: τον σχηματισμό της επιτροπής ελέγχου, ROA, την αναλογία των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου, την αναλογία των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που διαθέτουν λογιστική εμπειρία, την αναλογία των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που διαθέτουν τα προσόντα που ορίζει η νομοθεσία, ο αριθμός των ετήσιων συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, εάν ο ελεγκτής της εταιρείας ανήκει στις πέντε μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες. Τα αποτελέσματα της έρευνας υποδηλώνουν ότι η δημιουργία μιας επιτροπής λογιστικού ελέγχου είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για τη μείωση της διαχείρισης των κερδών και, ως εκ τούτου, για την βελτίωση τη ποιότητας των κερδών. Πιο συγκεκριμένα, ο σχηματισμός της επιτροπής ελέγχου μειώνει σκοπίμως την διαχείριση των κερδών, αλλά όχι όμως και τα λάθη εκτίμησης σε δεδουλευμένη βάση. Επιπλέον, βρέθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ της λογιστικής εμπειρίας της επιτροπής ελέγχου και των δύο μετρήσεων της ποιότητας των κερδών. Τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου που εξετάστηκαν δεν βρέθηκαν να είναι στατιστικά σημαντικά και να συνδέονται με τις μεθόδους μέτρησης της ποιότητας των κερδών.

Ο Xie et al (2002), εξέτασαν το ρόλο του διοικητικού συμβουλίου, της επιτροπής ελέγχου, καθώς και της εκτελεστικής επιτροπής για την πρόληψη της διαχείρισης των κερδών. Για την έρευνα τους στηρίχτηκαν στην έκθεση της επιτροπής κεφαλαιαγοράς, σύμφωνα με την οποία τα μέλη της επιτροπής ελέγχου χρειάζονται οικονομική εκλέπτυνση. Επιπλέον, υποστηρίζουν ότι η σύνθεση μιας επιτροπής γενικότερα, και ειδικότερα μιας επιτροπής λογιστικού ελέγχου, σχετίζεται με την πιθανότητα μια επιχείρηση να συμμετέχει στην διαχείριση των κερδών.

Μεταξύ των άλλων θεωρούν ότι τόσο τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου όσο και της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν εταιρική και οικονομική εμπειρία σχετίζονται με επιχειρήσεις που έχουν μικρότερη διακριτική ευχέρεια στην διαχείριση των τρεχόντων δεδουλευμένων. Το δείγμα τους αποτελούνταν από 282 επιχειρήσεις του δείκτη S & P 500 για τα έτη 1992, 1994 και 1996. Η μέθοδος που χρησιμοποίησαν στην έρευνα τους είναι των ελαχίστων τετραγώνων και η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου τους είναι τα τρέχοντα δεδουλευμένα έξοδα, ενώ οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι η συνολική επιχείρηση και τα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου. Καταλήγουν στο συμπέρασμα, ότι η δραστηριότητα του διοικητικού συμβούλιου και της επιτροπής ελέγχου, καθώς και η οικονομική εκκρότηση των μελών τους μπορεί να αποτελέσουν σημαντικούς παράγοντες για την μείωση της τάσης που υπάρχει από τα διευθυντικά στελέχη να συμμετέχουν στην διαχείριση των κερδών. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η δυαρχία του διευθύνοντα συμβούλου, καθώς και η αναλογία των εξωτερικών διευθυντών που έχουν χρηματοοικονομικό ή νομικό υπόβαθρο δεν σχετίζονται με τα τρέχοντα δεδουλευμένα έξοδα. Επίσης, ο αριθμός των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου παρουσιάζεται με αρνητικό συντελεστή, ο οποίος είναι οριακά σημαντικός σε επίπεδο 0,10, υποδεικνύοντας ότι όταν τα διοικητικά συμβούλια κάνουν πιο συχνές συνεδριάσεις τότε τα τρέχοντα δεδουλευμένα έξοδα είναι χαμηλότερα. Τα ευρήματα δείχνουν ότι ένα μεγάλο ποσοστό εξωτερικών διευθυντών συνδέεται με καλύτερη παρακολούθηση. Ακόμη, διαφαίνεται ότι τα μεγάλα διοικητικά συμβούλια συνδέονται με χαμηλότερα επίπεδα σε τρέχοντα δεδουλευμένα έξοδα. Έτσι, ενισχύεται και το επιχείρημα ότι τα μεγαλύτερα διοικητικά συμβούλια διαθέτουν ένα μεγαλύτερο αριθμό από έμπειρους διευθυντές. Τέλος, η επιτροπή ελέγχου που τα μέλη της διαθέτουν οικονομικό ή εταιρικό υπόβαθρο σχετίζεται με χαμηλά επίπεδα διαχείρισης κερδών.

Η Thoorsamut et al (2008), εξέτασαν την σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου, το μέγεθος του ελέγχου της επιχείρησης και τη διαχείριση των κερδών στις τριμηνιαίες οικονομικές εκθέσεις των εταιρειών που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Ταϊλάνδης. Τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου αποτελούνται από τον αριθμό συνεδριάσεων των επιτροπών ελέγχου, τη μέση διάρκεια θητείας των επιτροπών ελέγχου, καθώς και το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν λογιστική ή χρηματοοικονομική εμπειρία. Το

δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από 457 εισηγμένες εταιρίες στο χρηματιστήριο της Ταϊλάνδης κατά τα έτη 2005 και 2006. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου που χρησιμοποιήσαν είναι το άθροισμα της απόλυτης τιμής των τριμηνιαίων δεδουλευμένων και οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι: ο αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, η μέση διάρκεια της θητείας της επιτροπής ελέγχου, το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με λογιστική ή χρηματοοικονομική εμπειρία, εάν ο ελεγκτής της εταιρείας προέρχεται από τις τέσσερις μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες, το σύνολο του ενεργητικού, οι συνολικές υποχρεώσεις ως προς το σύνολο του ενεργητικού, η αύξηση των εσόδων, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών, εάν ο ρόλος του προέδρου συνδυάζεται με τον ρόλο των διευθύνοντα συμβούλου, το ποσοστό συμμετοχής του διευθύνοντα συμβούλου στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας. Από τα αποτελέσματα της μελέτης προέκυψε μια αρνητική σχέση ανάμεσα στο μέσο όρο της θητείας των επιτροπών ελέγχου και της διαχείρισης τριμηνιαίων κερδών. Ωστόσο, ο αριθμός των συνεδριάσεων των επιτροπών ελέγχου, το ποσοστό των επιτροπών λογιστικού ελέγχου με τη λογιστική ή χρηματοοικονομική εμπειρία και το μέγεθος του ελέγχου της επιχείρησης δεν είναι πολύ σχετικά με τη διαχείριση τριμηνιαίων κερδών. Τα αποτελέσματα, επίσης, δείχνουν ότι η μέση διάρκεια της θητείας των επιτροπών ελέγχου επηρεάζουν την ποιότητα των οικονομικών εκθέσεων. Επιπλέον, τα ευρήματα της συγκεκριμένης έρευνας ενισχύουν την θεωρία ότι οι μικρότερες εταιρείες που υπόκεινται σε λιγότερο έλεγχο από τις ρυθμιστικές αρχές είναι περισσότερο διατεθειμένες να συμμετάσχουν στη διαχείριση των κερδών. Όπως έχει προβλεφθεί, οι εταιρείες με υψηλές ευκαιρίες ανάπτυξης είναι περισσότερο διατεθειμένες να χειραγωγούν τα κέρδη τους.

Ο Pathak et al (2014), διερεύνησαν κατά πόσο η επιτροπή ελέγχου και το διοικητικό συμβούλιο επηρεάζουν την διαχείριση των κερδών. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήσαν είναι η βιβλιογραφική ανασκόπηση. Πιο συγκεκριμένα για την έρευνα τους χρησιμοποίησαν δευτερογενή δεδομένα από την Google Scholar, την βάση δεδομένων του πανεπιστήμιου της Γλασκώβης, την Social Science Research Network, και την Science Direct. Στην συγκεκριμένη μελέτη εφαρμόστηκε η μέθοδος της κριτικής σύνθεσης, σύμφωνα με την οποία επιλέχθηκαν 20 εμπειρικές μελέτες σχετικές με την διαχείριση των κερδών. Οι εξαρτημένες μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν περισσότερο από τις εμπειρικές μελέτες για την ανίχνευση της

χειραγώγηση των κερδών είναι τα δεδουλευμένα και μη δεδουλευμένα, υπολογιζόμενα σύμφωνα με το μοντέλο Jones και το τροποποιημένο μοντέλο Jones. Τα αποτελέσματα της έρευνας τους έδειξαν ότι όσο πιο ανεξάρτητα είναι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου και του διοικητικού συμβουλίου, τόσο μεγαλύτερη είναι η ποιότητα των κερδών στον τομέα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Η Karamanou και Vafeas (2005), μελέτησαν το κατά πόσο τα εταιρικά διοικητικά συμβούλια και οι επιτροπές ελέγχου συνδέονται με εθελοντικές πρακτικές δημοσιοποίησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων, προσεγγίζοντας το με βάση τη διαχείριση της πρόβλεψης των κερδών. Το τελικό δείγμα της έρευνας τους αποτελούνταν από 275 επιχειρήσεις που ανακοίνωσαν 1621 προβλέψεις σε 1274 εταιρικά έτη μεταξύ 1995 και 2000. Οι εξαρτημένες μεταβλητές που χρησιμοποίησαν στην έρευνα τους είναι: εάν η εταιρεία έχει εκδώσει έστω και μια πρόβλεψη για κερδοφορία για το έτος, η απόλυτη διαφορά μεταξύ των πραγματικών κερδών και της αποπληθωρισμένης πρόβλεψης της διαχείρισης από την μέση πρόβλεψη των αναλυτών, η προσαρμοσμένη απόδοση της αγοράς των τριών ημερών επικεντρωμένη γύρω από την ημερομηνία ανακοίνωσης της πρόβλεψης, η αλλαγή στην πρόβλεψη της συναίνεσης των αναλυτών από 90 ημέρες πριν σε 90 ημέρες μετά την ημερομηνία των προβλέψεων διαχείρισης (αποπληθωρισμένη τιμή). Για την εταιρική διακυβέρνηση χρησιμοποίησαν τις ακόλουθες μεταβλητές: τον αριθμό των μη εκτελεστικών διευθυντών ως προς το σύνολο των διευθυντών, τον συνολικό αριθμό των εταιρικών διευθυντών κατά την ημερομηνία δήλωσης μεσολάβησης, ο αριθμός των συνεδριάσεων που πραγματοποιήθηκαν από το διοικητικό συμβούλιο κατά την διάρκεια του έτους, το κλάσμα των κοινών μετοχών που κατέχουν όλα τα στελέχη της εταιρείας και των διευθυντών ως ομάδα, το κλάσμα των κοινών μετοχών που κατέχουν οι θεσμικοί φορείς. Όσον αφορά την επιτροπή ελέγχου χρησιμοποίησαν τις μεταβλητές που έχουν να κάνουν με τον αριθμό των εξωτερικών μελών της επιτροπής ελέγχου, την οικονομική εμπειρία των μελών της, τον αριθμό των συναντήσεων και το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου. Τέλος, οι μεταβλητές ελέγχου που χρησιμοποιήθηκαν είναι: οι κακές ειδήσεις, η πρόγνωση της διασποράς, η ανάλυση της συναίνεσης, η ανάλυση ακολουθίας, η υψηλής τεχνολογίας βιομηχανία, οι ημέρες μέχρι το τέλος της περιόδου της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Οι συγκεκριμένοι συγγραφείς πιστεύουν ότι στις επιχειρήσεις με πιο αποτελεσματικές δομές στην επιτροπή ελέγχου και στο διοικητικό συμβούλιο, οι διευθυντές είναι πιο

πιθανόν να κάνουν ή να ενημερώνουν μια πρόβλεψη για τα κέρδη. Πιο συγκεκριμένα όταν η διοίκηση της εταιρείας έχει στην διάθεση της μια καλή είδηση, η εμπειρία της επιτροπής ελέγχου θα είναι εκείνη που θα παίζει καθοριστικό ρόλο στον σχηματισμό ή μη της πρόβλεψης. Από τα ευρήματα της συγκεκριμένης έρευνας προκύπτει ότι οι εξωτερικοί διευθυντές σχετίζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια στις προβλέψεις. Επιπλέον, η αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση συνδέεται με μεγαλύτερης ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Ο Hamdan et al (2012), εξέτασαν την επίδραση των χαρακτηριστικών των ελεγκτικών επιτροπών: μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, ανεξαρτησία, δραστηριότητα, οικονομική τεχνογνωσία και το ποσοστό των κοινών μετοχών που ανήκουν στην επιτροπή ελέγχου, στην βελτίωση του λογιστικού συντηρητισμού και των πρακτικών διαχείρισης των κερδών. Το δείγμα της μελέτης αποτελούνταν από 50 Ιορδανικές βιομηχανικές επιχειρήσεων, οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο του Αμμάν κατά την περίοδο 2004 – 2009. Οι επιχειρήσεις του δείγματος πληρούσαν τα ακόλουθα κριτήρια επιλογής: 1) πλήρη ετήσια τιμή της μετοχής και της ονομαστικής αξίας ανά μετοχή για την περίοδο 2004-2009, 2) ολοκληρωμένες οικονομικές καταστάσεις για δεδομένα τουλάχιστον έξι ετών 2004-2009, 3) διαθεσιμότητα όλων των απαραίτητων δεδομένων για τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου, 4) δεν είχαν συγχωνευθεί ή διαγραφεί κατά την περίοδο μελέτης. Η βασική υπόθεση που έκαναν ήταν ότι «δεν υπάρχει καμία σημαντική στατιστικά συσχέτιση μεταξύ των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου και του λογιστικού συντηρητισμού, για τις Ιορδανικές βιομηχανικές εταιρείες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο». Οι ανεξάρτητες μεταβλητές της έρευνας τους ήταν το μέγεθος της ελεγκτικής επιτροπής, η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, η οικονομική εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου και το ποσοστό των κοινών μετοχών που ανήκουν στην επιτροπή ελέγχου. Ως εξαρτημένες μεταβλητές χρησιμοποίησαν τον λογιστικό συντηρητισμό και τον δείκτη των συνολικών δεδουλευμένων ως προς τα ακαθάριστα κέρδη. Οι μεταβλητές ελέγχου της έρευνας ήταν: το μέγεθος της εταιρείας, η μόχλευση, εάν ο ελεγκτής της εταιρείας προέρχεται από τις πέντε κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες και η εξειδίκευση των εξωτερικών ελεγκτών της εταιρικής διακυβέρνησης στην υπηρεσία του πελάτη. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου που εξετάστηκαν δεν σχετίζονται σημαντικά με τον λογιστικό συντηρητισμό, με εξαίρεση

της χρηματοοικονομικής εμπειρίας της επιτροπής ελέγχου η οποία βρέθηκε να έχει θετική συσχέτιση με τον συντηρητισμό. Επιπλέον, το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου συμμορφώνεται σύμφωνα με τις κείμενες νομοθεσίες της Ιορδανίας και ο μέσο όρος συνεδριάσεων της επιτροπής ορίζεται ως τέσσερις φορές ετησίως. Ωστόσο, το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου και η ανεξαρτησία της επιτροπής δεν βρέθηκαν να έχουν επίδραση στο επίπεδο του λογιστικού συντηρητισμού. Αναφορικά με την οικονομική εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου το 40% του δείγματος διαθέτουν τέτοιου είδους εμπειρία. Οι περισσότερες από τις Ιορδανικές βιομηχανικές επιχείρησης τηρούν τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης για την οικονομική εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου, σύμφωνα με τους οποίους η επιτροπή πρέπει να διαθέτει ένα τουλάχιστον οικονομικό εμπειρογνώμονα.

Ο Braiotta et al (2008), με αφορμή την 8^η κοινοτική οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία απαιτεί σύγκλιση της εταιρικής εποπτείας για τις διαδικασίες ελέγχου και τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, δόθηκε η ευκαιρία να εξετάσουν και να συγκρίνουν τις σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ της επιτροπής ελέγχου, τα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου και την εναρμόνιση τους με την επιτροπή ελέγχου και τις επιπτώσεις που προκύπτουν από την εν λόγω εναρμόνιση στη διαχείριση των κερδών. Η έρευνα έγινε για τα έτη 2002-2004 και επικεντρώθηκε σε 309 επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι εισηγμένες στην Αμερική. Οι εξαρτημένες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαν είναι η εναρμόνιση της επιτροπής ελέγχου και το τροποποιημένο μοντέλο Jones για την διακριτική ευχέρεια των δεδουλευμένων. Εν συνεχεία, οι ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαν στις παλινδρομήσεις είναι: το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών στην επιτροπή ελέγχου, ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν οικονομική εμπειρία, ο μέσος όρος των θέσεων που κατέχονται από μέλη της επιτροπής ελέγχου και είναι μέλη διοικητικών συμβουλίων και σε άλλες δημόσιες επιχειρήσεις, το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών, η καταγραφή των συνολικών πωλήσεων, η μόχλευση (ο λόγος του μακροπρόθεσμου χρέους προς το σύνολο του ενεργητικού), εάν η εταιρεία ελέγχεται από ελεγκτή που ανήκει στις τέσσερις κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες, λειτουργικές ταμειακές ροές, εάν υπάρχει αναφορά για αύξηση των κερδών σε σχέση με το προηγούμενο έτος, εάν η εταιρεία αναφέρει απώλεια κατά το τρέχον έτος, εάν η εταιρεία έχει πτώση άνω του 10% του συνόλου των μετοχών της

εταιρείας, εάν η εταιρεία έχει άνοδο άνω του 10% του συνόλου των μετοχών της εταιρείας. Τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης έδειξαν ότι οι επιχειρήσεις που διαθέτουν επιτροπές ελέγχου με μεγαλύτερη οικονομική εμπειρία, με μεγάλα διοικητικά συμβούλια και με περισσότερα ανεξάρτητα διοικητικά συμβούλια έχουν τις λιγότερες πιθανότητες να εμπλακούν σε εναρμόνιση της επιτροπής ελέγχου, σε αντίθεση με τις επιτροπές ελέγχου που διαθέτουν μεγαλύτερη εμπειρία διακυβέρνησης και έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να εμπλακούν σε εναρμόνιση. Επιπλέον, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις που εναρμονίζονται με την επιτροπή ελέγχου ασκούν μικρότερη διαχείριση κερδών. Από τα ευρήματα της μελέτης προκύπτει ότι οι μεγαλύτερες σε μέγεθος επιτροπές ελέγχου έχουν τις περισσότερες πιθανότητες να διαθέτουν έναν ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής και να έχουν μεγαλύτερη εμπειρία στην εταιρική διακυβέρνηση. Ως εκ τούτου, πρόεκυψε ότι τα μεγάλα διοικητικά συμβούλια και οι μεγαλύτερες εταιρίες έχουν τις περισσότερες πιθανότητες να απαρτίζονται από μεγάλες επιτροπές ελέγχου. Ένα άλλο σημαντικό εύρημα της συγκεκριμένης μελέτης είναι ότι οι επιχειρήσεις που παρουσιάζουν καλή απόδοση με βάση τις λειτουργικές ταμειακές ροές, έχουν λίγες πιθανότητες να εμπλακούν σε αύξηση της διαχείρισης των κερδών.

2.2. Χρηματοοικονομική εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου

Ο Zhang et al (2007), εξέτασαν την ποιότητα της επιτροπής ελέγχου και επικεντρώθηκαν κυρίως στην οικονομική εμπειρία που διαθέτουν οι επιτροπές αυτές. Πιο συγκεκριμένα μελέτησαν τη σχέση της ποιότητας της ελεγκτικής επιτροπής, την ανεξαρτησία των ελεγκτών, και την αποκάλυψη των αδυναμιών του εσωτερικού ελέγχου, μετά την ψήφιση του νόμου Sarbanes-Oxley. Η συλλογή των δεδομένων της έρευνας τους έγινε από το ηλεκτρονικό ενημερωτικό δελτίο της Compliance Week, για το χρονικό διάστημα από το Νοέμβριο του 2003 έως και τον Ιούνιο του 2005. Το δείγμα τους αποτελούνταν από 208 εταιρίες, οι οποίες παρουσίαζαν διάφορα προβλήματα εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα άρθρα 302 και 304 του νόμου SOX. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου που χρησιμοποίησαν είναι εάν υπάρχει αδυναμία στον εσωτερικό έλεγχο της εταιρείας. Ως ανεξάρτητες μεταβλητές χρησιμοποίησαν: το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που έχουν εμπειρία σε χρηματοοικονομικά θέματα, το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που αντιπροσωπεύουν τους ειδικούς σε θέματα χρηματοοικονομικής, το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που δεν έχει εμπειρία σε θέματα χρηματοοικονομικής,

ο δείκτης της αμοιβής του ελέγχου ως προς την συνολική αμοιβή, το ποσοστό των εξωτερικών διευθυντών της επιτροπής ελέγχου, το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός των εξωτερικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, ο αριθμός συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, εάν ο ελεγκτής είναι μέλος των τεσσάρων μεγαλύτερων ελεγκτικών εταιρειών, εάν υπήρξε αλλαγή του ελεγκτή της εταιρείας και η αλλαγή αυτή έγινε κατά τα έτη 2003 ή 2004, το σύνολο του ενεργητικού, η διμήφια προσαρμοσμένη μέση τιμή του βιομηχανικού κλάδου για την αύξηση των πωλήσεων (Two-digit industry-median-adjusted sales growth), εάν η εταιρεία εμπλέκεται σε εξαγορές κατά την διάρκεια των ετών 2003, 2004 και από τον Ιανουάριο έως τον Ιούλιο του 2005, εάν η εταιρεία εμπλέκεται σε αναδιάρθρωση, ο αριθμός των επιχειρηματικών φορέων που αναφέρθηκαν στην ετήσια έκθεση 10-K, εάν υπάρχει μεταφορά σε ξένο νόμισμα, οι συνολικές πωλήσεις, ο λόγος των κερδών προ τόκων, φόρων, αποσβέσεων και τοκοχρεολυσίων (EBITDA) προς τις πωλήσεις και τέλος, την μεταβλητή της εταιρικής διακυβέρνηση, η οποία περιλαμβάνει: (1) το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, (2) την ανεξαρτησία του διοικητικού συμβουλίου, (3) το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, (4) την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου και (5) την θεσμική ιδιοκτησία. Οι επιχειρήσεις αυτές συγκρίθηκαν με την μέθοδο ένας προς ένας (one to one) με 208 επιχειρήσεις (δείγμα ελέγχου) που δεν είχαν προβλήματα με τον εσωτερικό έλεγχο, χρησιμοποιώντας την ζευγαρωτή δοκιμασία t (paired t-test) για να ελέγξουν την διαφορά των μέσων και το Wilcoxon signed rank test για να ελέγξουν τη διαφορά της διάμεσης τιμής. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι σε ποσοστό 75% τα μέλη της επιτροπής ελέγχου των εταιρειών του δείγματος αποτελούνται από μέλη που διαθέτουν χρηματοοικονομική εμπειρία, ενώ το 83% των μελών της επιτροπής ελέγχου των εταιρειών του δείγματος ελέγχου είναι μέλη που διαθέτουν πραγματική χρηματοοικονομική εμπειρία. Η παραπάνω διαφορά είναι σημαντική σε επίπεδο 1% και συνεπάγεται ότι οι επιχειρήσεις που διαθέτουν περισσότερα μέλη με εμπειρία σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής στην επιτροπή ελέγχου τους έχουν και τις μικρότερες πιθανότητες να έχουν προβλήματα στον εσωτερικό τους έλεγχο. Από τα ευρήματα της έρευνας κατέληξαν ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της ποιότητας της ελεγκτικής επιτροπής, της ανεξαρτησίας των ελεγκτών, καθώς και των αδυναμιών του εσωτερικού ελέγχου. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις είναι πιο πιθανόν να ταυτίζονται με αδυναμίες στον εσωτερικό έλεγχο, εάν η επιτροπή ελέγχου διαθέτει λιγότερα μέλη με εμπειρία σε

θέματα χρηματοοικονομικής, ή πιο συγκεκριμένα διαθέτει λιγότερα ή καθόλου μέλη με εμπειρία σε θέματα χρηματοοικονομικής. Επίσης, η επιχείρηση είναι πιο πιθανό να ταυτίζεται με μια εσωτερική αδυναμία ελέγχου, εάν οι ελεγκτές τους είναι πιο ανεξάρτητοι. Επιπρόσθετα, οι επιχειρήσεις με τις πρόσφατες αλλαγές ελεγκτή είναι πιο πιθανό να έχουν αδυναμίες στον εσωτερικό τους έλεγχο.

Ο Carcello et al (2006), βασιζόμενοι στον νόμο Sarbanes-Oxley (SOX) που απαιτεί γνωστοποίηση για το εάν η επιτροπή ελέγχου διαθέτει μέλη με εμπειρία σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής, εξέτασαν τις γνωστοποιήσεις που υπήρχαν για τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που διέθεταν εμπειρία σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής για την πρώτη χρονιά που τέθηκε σε ισχύ ο παραπάνω νόμος. Το δείγμα τους αποτελούνταν από 100 εταιρείες, οι οποίες προέρχονταν από τέσσερις διαφορετικές ομάδες: τις εταιρείες του Fortune 500 και τις εταιρείες που διαπραγματεύονται στο NYSE, στο Nasdaq NMS και στο Nasdaq NDQ. Η εξαρτημένη μεταβλητή της παλινδρόμησης που χρησιμοποιήθηκε ήταν εάν η εταιρεία διέθετε ή όχι μέλη με εμπειρία σε θέματα χρηματοοικονομικής στην ελεγκτική επιτροπή. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές του μοντέλου ήταν: το μέγεθος της εταιρείας, εάν η εταιρεία έχει ή όχι έσοδα από την έκδοση κοινών μετοχών μεγαλύτερων του 5% των ιδίων κεφαλαίων, εάν η εταιρεία έχει ή όχι έσοδα από την διασφάλιση του χρέους, εάν η εταιρεία συνδέεται ή όχι με μια από τις τέσσερις μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρίες, εάν η εταιρεία ανήκει ή όχι σε επίδικο κλάδο παραγωγής, εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι και πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ή όχι, εάν μέρος του μετοχικού κεφαλαίου κατέχεται από θεσμικούς επενδυτές, εάν η επιχείρηση έχει μη συνδεδεμένο μέτοχο που κατέχει ή όχι από 5% ή άνω των μετοχών, εάν η επιτροπή ελέγχου συνεδριάζει ή όχι τέσσερις φορές ή περισσότερες, εάν η εταιρεία διαπραγματεύεται ή όχι στο εθνικό σύστημα αγοράς Nasdaq, και εάν η εταιρεία διαπραγματεύεται ή όχι στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι ουσιαστικά όλες οι εταιρίες γνωστοποιούν για την ύπαρξη μελών με εμπειρία σε χρηματοοικονομικά θέματα στην επιτροπή ελέγχου, όμως η διαφάνεια για αυτή την γνωστοποίηση έχει περιορισμένο υπόβαθρο. Επιπλέον, θεωρούν ότι οι ειδικοί σε θέματα χρηματοοικονομικής της επιτροπής στην πραγματικότητα δεν διαθέτουν λογιστικό ή χρηματοοικονομικό υπόβαθρο, επισημαίνοντας ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των χρηματιστηρίων γι' αυτό το κομμάτι. Τα ευρήματα της μελέτης επισημαίνουν σημαντικές διαφορές στην

ταξινόμηση των ειδικών σε θέματα χρηματοοικονομικής, καθώς και την απροθυμία ορισμένων εταιρειών να αναφέρουν τους εξειδικευμένους διευθυντές της επιτροπής ελέγχου, ενδεχομένως λόγω των ανησυχιών για τις νομικές ευθύνες που θα αντιμετωπίσουν από τις εξουσιοδοτημένες επιτροπές ελέγχου.

Ο Raghunandan et al (1998), έκαναν μια εμπειρική μελέτη αναφορικά με την αντίληψη που επικρατεί για τις γνώσεις των μελών της επιτροπής ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, με την εργασία τους προσπάθησαν να επεκτείνουν την τρέχουσα βιβλιογραφία, προσκομίζοντας στοιχεία σχετικά με τα αντιληπτά επίπεδα γνώσης των канаδικών ελεγκτικών επιτροπών σε σχέση με θέματα λογιστικής και ελεγκτικής, και τον αντίκτυπο της φύσης της αλληλεπίδρασης μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου σε αυτά τα επίπεδα αντίληψης γνώσης. Τα στοιχεία της έρευνας αντλήθηκαν από Compact Disclosure Canada και πιο συγκεκριμένα από 72 επικεφαλές εσωτερικούς ελεγκτές των канаδικών εταιρειών μεταποίησης που είχαν πωλήσεις άνω των 50 εκατομμυρίων δολαρίων. Το επίπεδο γνώσης της ελεγκτικής επιτροπής είναι η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι: εάν ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής «συμφωνεί έντονα» ότι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου είναι γνώστες σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής, εάν η ελεγκτική επιτροπή συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων για να απορρίψει τον επικεφαλής εσωτερικό ελεγκτή, η συχνότητα συναντήσεων με τον επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου, εάν ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής έχει ιδιωτική πρόσβαση στην ελεγκτική επιτροπή και η αναθεώρηση του προγράμματος και τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι επιτροπές ελέγχου που τους είχε παραχωρηθεί η άδεια για ιδιωτική πρόσβαση στον επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου, καθώς και στην αξιολόγηση τόσο του προγράμματος όσο και των αποτελεσμάτων του εσωτερικού ελέγχου είχαν περισσότερες πιθανότητες να θεωρηθούν ως γνώστες πάνω σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής. Πιο συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η συμμετοχή της επιτροπής λογιστικού ελέγχου στις αποφάσεις για απόλυση του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή, καθώς και η συχνότητα των συναντήσεων με τον επικεφαλής εσωτερικό ελεγκτή δεν ήταν σημαντικές για την παλινδρόμηση. Ωστόσο, η ιδιωτική πρόσβαση στον εσωτερικό ελεγκτή και η αναθεώρηση τόσο του σχεδίου του εσωτερικού ελέγχου όσο και των αποτελεσμάτων του ήταν στατιστικά σημαντική. Από τα παραπάνω προκύπτει μια σύνδεση της αλληλεπίδρασης της ελεγκτικής επιτροπής με τον εσωτερικό έλεγχο και

με την αντίληψη για το επίπεδο γνώσης της ελεγκτικής επιτροπής. Συγκεκριμένα, οι ελεγκτικές επιτροπές που χορήγησαν ιδιωτική πρόσβαση στον επικεφαλής εσωτερικό ελεγκτή και αξιολόγησαν τόσο τα σχέδια και τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου ήταν πιο πιθανό να εκληφθούν ως γνώστες από τον επικεφαλής εσωτερικό ελεγκτή. Ως επί τον πλείστον, τα ευρήματα της συγκεκριμένης μελέτης υποδεικνύουν ότι ενδεχομένως να είναι ευεργετικό το γεγονός ότι οι ρυθμιστικές αρχές σε διάφορες χώρες υπερβαίνουν αυτό που θεωρείται ως υποχρεωτικό στις επιτροπές ελέγχου.

Ο Akhtaruddin και Haron (2010), εξέτασαν τις σχέσεις μεταξύ της ιδιοκτησίας του διοικητικού συμβουλίου, της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών επιτροπών αναφορικά με το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών διευθυντών και των εξειδικευμένων μελών της επιτροπής ελέγχου και τις εταιρικές εθελοντικές γνωστοποιήσεις. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 124 δημόσιες εισηγμένες εταιρείες στην Μαλαισία. Από το δείγμα εξαιρέθηκαν οι τράπεζες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι ασφαλιστικές εταιρείες. Οι μεταβλητές ελέγχου της παλινδρόμησης ήταν: το μέγεθος της επιχείρησης, η μόχλευση, η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων που ορίζεται ως το εισόδημα προ φόρων και τόκων στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων (ROE), και η φύση των εξωτερικών ελέγχων της επιχείρησης. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου ήταν ο συνολικός δείκτης εθελοντικής γνωστοποίησης για κάθε εταιρεία του δείγματος, και οι ανεξάρτητες μεταβλητές ήταν: το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου και το ποσοστό των εξειδικευμένων μελών στην επιτροπή ελέγχου, η ιδιοκτησία του διοικητικού συμβουλίου (το ποσοστό του εκτελεστικού μεριδίου ιδιοκτησίας στο σύνολο των μετοχών της εταιρείας), εάν η εταιρεία ελέγχεται από ελεγκτή που ανήκει στις τέσσερις κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες, το συνολικό χρέος που είναι πάνω από την λογιστική αξία του ενεργητικού, η τρέχουσα αναλογία που ορίζεται ως το σύνολο των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων επί του συνόλου των τρεχουσών υποχρεώσεων. Τα παραπάνω αποτελέσματα είναι συνεπή με την αντίληψη ότι το διοικητικό συμβούλιο αυξάνει το κόστος ιδιοκτησίας του οργανισμού ως αποτέλεσμα της ασύμμετρης πληροφόρησης μεταξύ της διοίκησης της επιχείρησης και των εξωτερικών επενδυτών. Επίσης, τα αποτελέσματα στηρίζουν την άποψη ότι οι επιχειρήσεις με ένα υψηλότερο επίπεδο ιδιοκτησίας διοικητικού συμβουλίου συμπεριλαμβάνουν περισσότερους ανεξάρτητους διευθυντές στην επιτροπή ελέγχου προκειμένου να αυξήσουν τα επίπεδα γνωστοποιήσεων και να

μειώσουν την ασυμμετρία πληροφόρησης μεταξύ της διοίκησης της επιχείρησης και των επενδυτών. Τα ευρήματα της έρευνας υποδηλώνουν ότι η ιδιοκτησία του διοικητικού συμβουλίου συνδέεται με χαμηλότερες εκούσιες γνωστοποιήσεις. Επιπλέον, τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης μελέτης υποστηρίζουν ότι στις επιχειρήσεις με ένα υψηλότερο επίπεδο ελέγχου της ιδιοκτησίας, το διοικητικό συμβούλιο απαρτίζεται από περισσότερους ανεξάρτητους μη εκτελεστικούς διευθυντές, αυξάνει τα επίπεδα γνωστοποίησης πληροφοριών και μειώνει τα επίπεδα ασυμμετρίας μεταξύ της διοίκησης επιχείρησης και των επενδυτών.

Ο Venkataraman et al (2013), μελέτησαν τα χαρακτηριστικά και τα προσόντα των ειδικών σε θέματα χρηματοοικονομικής της επιτροπής ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, εξέτασαν εάν η πλειοψηφία των ειδικών σε θέματα χρηματοοικονομικής διαθέτουν λογιστική ή γενικότερα πείρα στην διαχείριση. Η έρευνα διεξήχθη το έτος 2009 και απέκóμισε 167 απαντήσεις εκ των οποίων οι 118 ήταν από επιτροπή ελέγχου που διέθετε ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής και οι 49 από τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που δεν είχαν χαρακτηριστεί ως ειδικοί σε θέματα χρηματοοικονομικής. Ο μέσος όρος ηλικίας των ερωτηθέντων ήταν 62 έτη και όλοι είχαν υπηρετήσει στην επιτροπή ελέγχου κατά μέσο όρο περίπου έξι χρόνια και στο Δ.Σ. για περίπου έξι και μισό χρόνια. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με την μέθοδο της πινακοποίησης των στατιστικών δεδομένων και της παλινδρόμησης. Η εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποιήθηκε στην παλινδρόμηση και αφορούσε καθένα από τους συμμετέχοντες στην έρευνα (ερωτώμενους) είναι εάν ο ερωτώμενος έχει χαρακτηριστεί ως ειδικός σε θέματα χρηματοοικονομικής και οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι εάν ο ερωτώμενος: υπηρετεί σε ελεγκτική επιτροπή περισσότερων της μια εταιρείας, εάν υπηρετεί σε οποιαδήποτε άλλη επιτροπή του διοικητικού συμβουλίου, είχε εμπειρία σε κάποια διοικητική θέση εταιρείας βιομηχανικού κλάδου, είχε εμπειρία ως ανεξάρτητο μέλος του διοικητικού συμβουλίου, είχε προηγούμενη επαγγελματική σχέση με οποιοδήποτε μέλος του διοικητικού συμβουλίου, είχε προηγούμενη ανεπίσημη σχέση με οποιοδήποτε μέλος του διοικητικού συμβουλίου, τώρα υπηρετεί στο διοικητικό συμβούλιο περισσότερων από μια εταιρείας, εάν τώρα υπηρετεί σε ανώτερη διοικητική θέση, διαθέτει πιστοποιητικό CPA, CMA, ή CIA, έχει εμπειρία ελέγχου, έχει προηγούμενη εμπειρία στην επιτροπή ελέγχου και υπήρξε διευθύνων σύμβουλος στην εταιρεία. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η λογιστική πιστοποίηση και η εμπειρία της

επιτροπής ελέγχου εκτιμώνται θετικά από το διοικητικό συμβούλιο για τον ορισμό ενός μέλους της επιτροπής ελέγχου ως ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής. Πιο συγκεκριμένα, περίπου το 63% των ειδικών σε θέματα χρηματοοικονομικής διέθεταν επαγγελματικό λογιστικό πιστοποιητικό και περίπου το 62% είχαν προηγούμενη εμπειρία ελέγχου. Εν συνέχεια, από τα ευρήματα της μελέτης προκύπτει ότι το 32% των ειδικών σε θέματα χρηματοοικονομικής είχαν προηγούμενη ανεπίσημη σχέση με ένα μέλος της διοίκησης και το 35% είχαν προηγούμενη επαγγελματική σχέση. Επίσης, λιγότερη από τους μισούς (42%) ειδικούς σε θέματα χρηματοοικονομικής είχαν προηγούμενη εμπειρία ως διευθύνοντες σύμβουλοι των οργανισμών. Επιπλέον, η προηγούμενη εμπειρία ως διευθύνων σύμβουλος έχει μικρή πιθανότητα να χαρακτηρίσει ένα μέλος της επιτροπής ελέγχου ως ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής.

2.3. Εταιρική Διακυβέρνηση και Επιτροπή Ελέγχου

Ο Munro et al (2008), μελέτησαν τις σημαντικότερες εξελίξεις σε κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης και συστάσεων για τις αυστραλιανές ελεγκτικές επιτροπές, τις οποίες κατηγοριοποίησαν σε τρεις διαφορετικές περιόδους για τα έτη 1976 – 2004: η πρώτη περίοδος είναι από το 1976 έως την 1^η Ιουλίου του 1993 κατά την οποία έχουμε εθελοντικό σχηματισμό επιτροπής ελέγχου και μη γνωστοποίηση, η δεύτερη είναι από την 1^η Ιουλίου του 1993 έως την 1^η Ιανουαρίου του 2003 με εθελοντικό πάλι σχηματισμό αλλά με γνωστοποίηση και η τρίτη περίοδος από την 1^η Ιανουαρίου του 2003 και μετά, με υποχρεωτική σύσταση επιτροπής και γνωστοποίηση. Το αρχικό δείγμα τους το άντλησαν από την βάση δεδομένων Aspect Data Analysis, η οποία περιέχει δεδομένα για την εταιρική διακυβέρνηση για όλες τις εισηγμένες αυστραλιανές εταιρείες, για το οικονομικό έτος 2004 (30 Ιουνίου 2004). Το δείγμα αυτό το σύγκριναν με τις 300 κορυφαίες εισηγμένες εταιρείες του χρηματιστηρίου της Αυστραλίας (Australian Stock Exchange, ASX) του δείκτη All Ordinaries για το οικονομικό έτος 2004. Το τελικό δείγμα της έρευνας τους αποτελούνταν από 188 εταιρείες για το έτος 2004. Από τα αποτελέσματα της έρευνας τους έδειξαν ότι η συμμόρφωση με τους κανονισμούς και τις συστάσεις της εταιρικής διακυβέρνησης είχαν βελτιωθεί σημαντικά σε σχέση με: το σχηματισμό της επιτροπής ελέγχου, τον αριθμό των μελών της επιτροπής ελέγχου, τους μη εκτελεστικούς διευθυντές στην επιτροπή ελέγχου, την εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου σε θέματα χρηματοοικονομικής και τη συχνότητα των

συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. Ωστόσο, ο αριθμός των ανεξάρτητων διευθυντών στις επιτροπές ελέγχου ήταν αρκετά πιο μικρός από τις κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής του ASX.

Η ομάδα της Grant Thornton (2012), μελέτησε τις δηλώσεις εταιρικής διακυβέρνησης που συμπεριέλαβαν στην ετήσια οικονομική τους έκθεση οι ελληνικές εισηγμένες εταιρείες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών όπως προβλέπεται από τον νόμο 3873/2010, των οποίων η τελευταία διαχειριστική χρήση είχε καταληκτική ημερομηνία είτε το Δεκέμβριο του 2011, είτε τον Ιούνιο του 2012. Η μέθοδος που χρησιμοποίησαν είναι η έρευνα με βάση στοιχεία ήδη δημοσιευμένα (δευτερογενής έρευνα - έρευνα γραφείου desk research). Το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από 224 εισηγμένες εταιρείες και στο οποίο δεν συμπεριλαμβάνονταν οι εταιρείες που τελούσαν υπό εκκαθάριση ή οι εταιρείες των οποίων η συναλλαγή των μετοχών τους έχει ανασταλεί, η Τράπεζα της Ελλάδος και μία εταιρεία της οποίας οι παραστατικοί τίτλοι μετοχών διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αξιών και εδρεύει στα Σκόπια. Στην συνέχεια, χώρισαν το δείγμα σε εταιρείες μεγάλης κεφαλαιοποίησης (25 εταιρείες), μεσαίας και μικρής κεφαλαιοποίησης (199 εταιρείες). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το 64% των παραπάνω εταιρειών επέλεξε να υιοθετήσει τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης που αναπτύχθηκε με πρωτοβουλία του Συνδέσμου Ελλήνων Βιομηχάνων (ΣΕΒ). Παρότι οι εταιρίες αυτές επέλεξαν να ακολουθούν τον κώδικα (ΣΕΒ), στο σύνολο τους δεν ακολούθησαν τις προτεινόμενες από το ΣΕΒ ειδικές πρακτικές. Οι εταιρείες που δεν ακολούθουσαν τις ειδικές πρακτικές στην δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης έκαναν αναφορά στις πρακτικές από τις οποίες απέκλιναν και ανέφεραν και το λόγο απόκλισης. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των εταιρειών (65%) παρέχει ικανοποιητική εξήγηση της μη συμμόρφωσης, έχοντας όμως περιθώρια βελτίωσης. Μόλις, το 23% των εταιρειών παρέχει περιορισμένη ανάλυση των αποκλίσεων από αυτά που ορίζει ο ΣΕΒ, ενώ το ποσοστό των εταιρειών που τεκμηριώνουν επαρκώς το λόγο της μη συμμόρφωσης αγγίζει το 12%.

Ο DeZoort (1998), μελέτησε κατά πόσο η εμπειρία επηρεάζει τις αποφάσεις για την εποπτεία των μελών της επιτροπής ελέγχου. Το δείγμα του αποτελούνταν από 100 επιχειρήσεις προερχόμενες από το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, το Αμερικάνικό χρηματιστήριο και από το εθνικό σύστημα αγοράς NAS-DAQ. Οι συμμετέχοντες του δείγματος ήταν πρόεδροι του διοικητικού συμβουλίου, οι οποίοι

έλαβαν μια συνοδευτική επιστολή στην οποία περιγράφονταν η έρευνα και ζητούσαν βοήθεια καθώς και ένα αντίγραφο της πράξης της έρευνας και ένα αντίγραφο της εγκριτικής επιστολής του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών στην οποία περιγράφονταν η σημασία της έρευνας και η ενθάρρυνση για συμμετοχή. Από τους παραπάνω συμμετέχοντες, το 48% των προέδρων του Διοικητικού Συμβουλίου ανταποκρίθηκε στο αίτημα για βοήθεια. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι ο μέσος όρος ηλικίας των μελών της επιτροπής ελέγχου ήταν τα 60 έτη, οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες ήταν άνδρες (98%), η πλειοψηφία των μελών της επιτροπής κατείχε μεταπτυχιακό τίτλο (51%), σε ποσοστό 62% των συμμετεχόντων δεν διέθεταν καμία επαγγελματική πιστοποίηση και το 76% δεν διέθεταν καμία ελεγκτική εμπειρία. Επιπλέον, τα αποτελέσματα υποστηρίζουν ότι ο έλεγχος και η εκτίμηση της εμπειρίας στον εσωτερικό έλεγχο αποτελεί την διαφορά στην απόδοση των μελών της επιτροπής ελέγχου πάνω σε θέματα εποπτεία εσωτερικού ελέγχου. Ειδικότερα, τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν εμπειρία παίρνουν αποφάσεις για τον εσωτερικό έλεγχο, οι οποίες μοιάζουν περισσότερο με εκείνες των ειδικών (δηλαδή των εν ενεργεία ελεγκτών) από ότι τα μέλη που δεν έχουν εμπειρία. Επιπλέον, οι αποφάσεις που παίρνουν τα έμπειρα μέλη είναι πιο συνετές και τα συγκεκριμένα μέλη έχουν μεγαλύτερη αυτό - εικόνα και συναίνεση, καθώς και υψηλότερα επίπεδα τεχνικού περιεχομένου για τα πρόσθετα στοιχεία που προσφέρουν σε αντίθεση με τα μέλη που δεν διαθέτουν εμπειρία.

Ο DeZoort και Salterio (2001), μελέτησαν κατά πόσο η εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και χρηματοοικονομικής πληροφόρησης καθώς και η γνώση σε θέματα ελέγχου επηρεάζουν τις αποφάσεις τους σε περιπτώσεις σύγκρουσης ανάμεσα στην ελεγκτική επιτροπή και την εταιρική διαχείριση. Το δείγμα τους αποτελούνταν από 68 μέλη επιτροπής ελέγχου. Η εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποίησαν στην έρευνα τους είναι μια εντεκαβάθμια κλίμακα με διαβαθμίσεις ανάμεσα στο τείνουν «να υποστηρίζουν τη θέση της διοίκησης» και στο τείνουν «να υποστηρίζουν τη θέση του ελεγκτή». Εν συνεχεία, όρισαν ως ανεξάρτητες μεταβλητές τις παρακάτω: τον αριθμό των εταιρικών διοικητικών συμβουλίων που διαθέτουν ένα ανεξάρτητο διευθυντή στην επιτροπή ελέγχου, εάν ένα μέλος της επιτροπής ελέγχου είναι συγχρόνως μέλος του διοικητικού συμβουλίου και ανώτερο διευθυντικό στέλεχος, εάν τα μέλη της επιτροπής έχουν γνώση ελέγχου, εάν έχουν γνώση χρηματοοικονομικής λογιστικής,

εάν έχουν ικανότητα επίλυσης προβλημάτων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η μεγαλύτερη εμπειρία των ανεξάρτητων διευθυντών και η μεγαλύτερη γνώση του ελέγχου σχετίζεται με υψηλότερη υποστήριξη της επιτροπής ελέγχου για τον ελεγκτή, ο οποίος τάχθηκε υπέρ της «ουσίας έναντι του τύπου» σε περίπτωση διαμάχης με την διαχείριση του πελάτη. Αντιθέτως, η ταυτόχρονη εμπειρία ως διευθυντής του διοικητικού συμβουλίου και ως ανώτερο στέλεχος της διοίκησης σχετίστηκε με αυξημένη υποστήριξη για την διαχείριση. Επιπλέον, τα αποτελέσματα υποστηρίζουν τις ανησυχίες του ελεγκτή για το ότι τα διαφορετικά επίπεδα γνώσης οδηγούν σε συστηματικές διαφορές στις αποφάσεις των μελών της επιτροπής ελέγχου επί των διαφορών μεταξύ των ελεγκτών και της διαχείρισης. Πιο αναλυτικά, τα ευρήματα της μελέτης υποστηρίζουν ότι ο αριθμός των διευθυντικών θέσεων που κατέχονται από μέλη της επιτροπής ελέγχου και διαθέτουν γνώση στην υποβολή εκθέσεων ελέγχου, βρέθηκαν να έχουν θετική συσχέτιση με την υποστήριξη της θέσης των ελεγκτών σε περίπτωση διαφωνίας ελεγκτή και διαχείρισης. Επιπρόσθετα, η γνώση για υποβολή χρηματοοικονομικών εκθέσεων δεν σχετίζεται με παροχή υποστήριξη του ελεγκτή από το μέλος της επιτροπής ελέγχου. Τέλος, τα υψηλότερα επίπεδα λογιστικών γνώσεων μπορεί να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη ποικιλία απόψεων μεταξύ των πιο πεπειραμένων μελών, τα οποία δεν καταλήγουν σε σαφή υποστήριξη της αμφίδρομης επικοινωνίας για τον ελεγκτή.

2.4. Σχέση επιτροπής ελέγχου και διοικητικού συμβουλίου με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης

Ο Qinghua et al (2007), εξέτασαν την σχέση ανάμεσα στα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου και την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η μεθοδολογία που χρησιμοποίησαν είναι η βιβλιογραφική επισκόπηση και η εμπειρική έρευνα. Το δείγμα για την εμπειρική μελέτη αποτελούνταν από 1192 εταιρείες από τις 1292 εισηγμένες εταιρείες στα χρηματιστήρια Σενζέν και Σαγκάης. Προκειμένου να εκτιμήσουν το επίπεδο διαχείρισης των Κινέζικων εισηγμένων εταιρειών χρησιμοποίησαν το τροποποιημένο μοντέλο Jones. Η εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποιήθηκε στην συγκεκριμένη μελέτη είναι η εκτίμηση της ποιότητας των χρηματοοικονομικών εκθέσεων και οι ανεξάρτητες μεταβλητές οι κάτωθι: το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, εάν ο γενικός διευθυντής ή πρόεδρος κατέχει ταυτόχρονα και την θέση του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου, εάν το ποσοστό των

ανεξάρτητων διευθυντών είναι μεγαλύτερο από το ένα τρίτο, εάν υπάρχουν ειδικοί σε θέματα χρηματοοικονομικής ως ανεξάρτητοι διευθυντές, εάν υπάρχει μια επιτροπή λογιστικού ελέγχου επί του διοικητικού συμβουλίου για να επιβλέπει τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την παροχή επαγγελματικών υπηρεσιών ελέγχου, η συχνότητα των συναντήσεων του διοικητικού συμβουλίου κατά την διάρκεια του έτους, ο δείκτης της αναλογία της συνολικής κράτησης του μεριδίου από τους διευθυντές προς το συνολικό μερίδιο που εκδίδεται από την εταιρεία στο τέλος του φορολογικού έτους, ο αριθμός των διοικητικών συμβούλων που κατέχουν ταυτόχρονα και θέσεις στην εταιρεία του ελέγχοντος μετόχου. Οι μεταβλητές ελέγχου που συμπεριέλαβαν στην έρευνα τους είναι: το σύνολο του ενεργητικού, η χρηματοοικονομική μόχλευση (ο λόγος των συνολικών υποχρεώσεων ως προς το σύνολο του ενεργητικού), το άθροισμα της αναλογίας του μεριδίου της διαχείρισης στο τέλος του έτους διαχείρισης, εάν η εταιρεία είχε ζημιά σε προηγούμενες χρήσεις, η μη φυσιολογική διακύμανση της απόδοσης της επιχείρησης, το κίνητρο για την καλύτερη προσφορά (εάν η αναλογία των καθαρών κερδών της επιχείρησης ως προς το σύνολο του ενεργητικού είναι 6%-7%), η συγκέντρωση των δικαιωμάτων των μετόχων (ο δείκτης μετοχών του μεγαλύτερου μετόχου της εταιρείας). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η ανεξαρτησία και η εμπειρία του διοικητικού συμβουλίου αποτελούν τους δύο βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Επιπλέον, οι εταιρείες που έχουν ένα υψηλό ποσοστό ανεξάρτητων διοικητικών στελεχών ή διέθεταν επιτροπή ελέγχου επί του διοικητικού συμβουλίου, είναι περισσότερο πιθανόν να παρέχουν καλύτερη ποιότητα πληροφόρησης για τα λογιστικά κέρδη. Οι μεταβλητές που αντιπροσωπεύουν τα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς της επιτροπής ελέγχου, την αναλογία των μετοχών που κατέχονται από το διοικητικό συμβούλιο, την συχνότητα συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου μέσα σε ένα χρόνο και τον αριθμό των ανεξάρτητων διοικητικών στελεχών που κατέχουν ταυτόχρονα και θέσεις σε εταιρίες ελεγχόμενες από τους μετόχους, φαίνεται να μην έχουν σημαντική συσχέτιση με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η συχνότητα συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου αποδείχθηκε ως η μεταβλητή εκείνη με την μεγαλύτερη αρνητική συσχέτιση αναφορικά με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Πιο συγκεκριμένα, από τα ευρήματα της έρευνας προέκυψε ότι το διοικητικό συμβούλιο είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Επομένως, το μεγαλύτερο ποσοστό των

ανεξάρτητων διευθυντών επί του διοικητικού συμβουλίου δίνει μεγαλύτερη πιθανότητα στο διοικητικό συμβούλιο να περιορίζει τις δραστηριότητες διαχείρισης κερδών της εταιρείας.

Ο De Vlaminck και Sarens (2013), εξέτασαν κατά πόσο τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου όπως αυτά παρουσιάζονται στην βιβλιογραφία, στον κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης και στον νόμο επηρεάζουν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Τα δεδομένα της έρευνας αφορούσαν τα έτη 2008 και 2009, αντλήθηκαν από την βάση δεδομένων Amadeus και αφορούσαν 60 βέλγικες εταιρείες, οι οποίες είχαν συστήσει επιτροπή ελέγχου. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποκλείστηκαν από τη μελέτη αυτή. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου είναι τα κέρδη διαχείρισης. Ενώ οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι: η αναλογία των ανεξάρτητων διοικητικών στελεχών στην επιτροπή ελέγχου, το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που έχει ελεγκτική και λογιστική εμπειρία, το ποσοστό των διευθυντών που έχουν περισσότερες από τρεις διευθυντικές θέσεις στην επιτροπή ελέγχου, η συχνότητα συνεδριάσεων κατά τη διάρκεια του έτους, ο αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου στην επιτροπή ελέγχου, ο φυσικός λογάριθμος των συνολικών περιουσιακών στοιχείων, η απόδοση του ενεργητικού, το σύνολο των υποχρεώσεων προς το σύνολο του ενεργητικού, τα χαρακτηριστικά των εξωτερικών ελεγκτών. Τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας έδειξαν μια θετική και στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού των μελών της επιτροπής ελέγχου που κατέχουν ταυτόχρονα περισσότερες από τρεις διευθυντικές θέσεις και της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων. Επίσης, διαπίστωσαν ότι η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου είναι θετικά και σημαντικά συσχετιζόμενη με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων. Τα ανεξάρτητα διοικητικά συμβούλια εμφανίζονται να έχουν μεγαλύτερη ικανότητα να αντισταθούν στην πίεση της διαχείρισης και στην διατήρηση της αντικειμενικότητας. Από τα ευρήματα της συγκεκριμένης μελέτης προκύπτει ότι οι βέλγικες επιτροπές ελέγχου επενδύουν σε ανεξάρτητα και έμπειρα μέλη προκειμένου να εξασφαλίσουν ένα σωστό ρόλο παρακολούθησης (ελέγχου) και έτσι να προσθέσουν αξία στην επιχείρησή τους, καθώς και στην κοινωνία γενικότερα.

Η Pucheta-Martínez και García-Meca (2014), εξέτασαν κατά πόσο η παρουσία εκπροσώπων των θεσμικών επενδυτών ως διευθυντές σε διοικητικά συμβούλια ή επιτροπές ελέγχου ενισχύει την ποιότητα της χρηματοοικονομικής

πληροφόρησης, μειώνοντας την πιθανότητα η εταιρεία να παραλαμβάνει εξειδικευμένες εκθέσεις ελέγχου. Η έρευνα είναι επικεντρωμένη στους διευθυντές που διατηρούν επιχειρηματικές σχέσεις με την εταιρεία στην οποία συμμετέχουν είτε στο διοικητικό συμβούλιο είτε στην επιτροπή ελέγχου. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από ισπανικές εισηγμένες εταιρείες για τα έτη 2004 έως 2010. Η εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποιήσαν στην έρευνα τους είναι εάν η εταιρεία λαμβάνει ειδική ελεγκτική γνώμη και οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι οι ακόλουθες: το ποσοστό των θεσμικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, το ποσοστό των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που εκπροσωπούν τους ευαίσθητους στην πίεση θεσμικούς διευθυντές, το ποσοστό των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που εκπροσωπούν εμπορικές τράπεζες, το ποσοστό των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που εκπροσωπούν ταμειυτήρια, εάν οι θεσμικοί διευθυντές συμμετέχουν στην επιτροπή ελέγχου, εάν οι ανεξάρτητες διευθυντές έχουν θέσεις στην επιτροπή ελέγχου, το σύνολο του ενεργητικού, εάν η εταιρεία ελέγχεται από ελεγκτή που ανήκει στις τέσσερις μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες, το ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από τους διευθυντές, ο συνολικός αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου, ο δείκτης του λογιστικού χρέους προς το σύνολο του ενεργητικού, εάν η εταιρεία παρουσιάζει ζημίες κατά το προηγούμενο έτος και ο ROA (Επιχειρησιακά έσοδα προ τόκων και φόρων επί του συνόλου των στοιχείων του ενεργητικού). Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι θεσμικοί διευθυντές είναι αποτελεσματικοί παρατηρητές, γεγονός που οδηγεί σε υψηλότερη ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και ως εκ τούτου μειώνεται η πιθανότητα η εταιρεία να παραλαμβάνει εξειδικευμένες εκθέσεις ελέγχου. Επιπλέον, βρέθηκε ότι τα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου έχουν σημαντική επίδραση στην ποιότητα των οικονομικών εκθέσεων.

2.5. Ανεξαρτησία επιτροπής ελέγχου και διοικητικού συμβουλίου

Ο Bronson et al (2009), εξέτασαν κατά πόσο οι κανονιστικές ρυθμίσεις μιας εντελώς ανεξάρτητης ελεγκτικής επιτροπής είναι απαραίτητα για να αποκτηθούν τα πλεονεκτήματα που σχετίζονται με την ανεξαρτησία της ελεγκτικής επιτροπής, τα οποία έχουν καταγραφεί σε παλαιότερη βιβλιογραφία. Το δείγμα της έρευνας

αποτελούνταν από 208 επιχειρήσεις που βρίσκονταν σε οικονομική δυσχέρεια κατά το έτος 1994. Ως εξαρτημένη μεταβλητή ορίζεται η ύπαρξη ή όχι τροποποιημένης έκθεσης συνέχισης δραστηριότητας, ενώ ως ανεξάρτητες ορίζονται οι ακόλουθες μεταβλητές: το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών που υπάρχουν στην επιτροπή ελέγχου, εάν η εταιρεία είναι σε αδυναμία εκπλήρωσης υποχρεώσεων ή σε αναδιάρθρωση του χρέους, η ύπαρξη ή όχι τροποποιημένης έκθεσης συνέχισης δραστηριότητας κατά το προηγούμενο έτος, το σύνολο του ενεργητικού, εάν η εταιρεία βρίσκεται σε στάδιο ανάπτυξης, ο δείκτης χρηματοοικονομικής κατάστασης του Zmijewski's (1984), εάν η εταιρεία απολύει τον ελεγκτή της πριν από την επόμενη ετήσια έκθεση, ο μέσος όρος του αριθμού των διευθυντικών θέσεων σε άλλες δημόσιες επιχειρήσεις που κατέχονται από τους διευθυντές της επιτροπής ελέγχου, το ποσοστό των διευθυντών της επιτροπής ελέγχου που έχουν οικονομικές γνώσεις, το ποσοστό των μετοχών της εταιρείας που ανήκει σε διευθυντές της επιτροπής ελέγχου, εάν η εταιρεία έχει αλλάξει διευθύνων σύμβουλο και οικονομικό διευθυντή κατά την διάρκεια του έτους. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι τα οφέλη που απορρέουν από την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, επιτυγχάνονται μόνο όταν η επιτροπή ελέγχου είναι εντελώς ανεξάρτητη. Επιπλέον, τα ευρήματα της μελέτης υποστηρίζουν την απαίτηση του νόμου Sarbanes-Oxley Act του 2002 (SOX), ο οποίος στο άρθρο 301 απαιτεί η επιτροπή ελέγχου να είναι 100% ανεξάρτητη. Επίσης, ένα άλλο σημαντικό εύρημα της μελέτης είναι ότι μια εντελώς ανεξάρτητη ελεγκτική επιτροπή σχετίζεται με υψηλό επίπεδο αποτελεσματικότητας της επιτροπής ελέγχου, ειδικότερα για τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες. Από τα ευρήματα της μελέτης διαπιστώνεται ότι οι εντελώς ανεξάρτητες επιτροπές ελέγχου έχουν: (1) μια σημαντική θετική συσχέτιση με την πιθανότητα ένα ελεγκτικό γραφείο να εκδίδει έκθεση για συνέχιση δραστηριότητας για ένα πελάτη που αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα και (2) αρνητική σύνδεση με την πιθανότητα απόλυσης του ελεγκτή μετά την έκδοση της έκθεσης για συνέχιση δραστηριότητας της επιχείρησης.

Ο Chan και Li (2008), εξέτασαν την σχέση μεταξύ της ανεξαρτησίας των ελεγκτικών επιτροπών και της αξίας της επιχείρησης. Το δείγμα τους αποτελούνταν από 200 κορυφαίες επιχειρήσεις που ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο Fortune κατά το έτος 2000. Τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας δείχνουν ότι η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου επηρεάζει θετικά την αξία της επιχείρησης.

Επιπλέον, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι όταν ο έλεγχος του διοικητικού συμβουλίου ασκείται από ειδικούς ανεξάρτητους ελεγκτές, η αξία της εταιρείας ενισχύεται. Βρέθηκε να υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους του διοικητικού συμβουλίου και της ανεξαρτησίας της επιτροπής. Έτσι, όσο μεγαλύτερο είναι το μέγεθος της ελεγκτικής επιτροπής τόσο μικρότερη πιθανότητα υπάρχει να είναι ανεξάρτητη η επιτροπή.

Ο Carsello et al (2003), εξέτασαν τη σχέση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και την επιλογή για γνωστοποίηση της οικονομικής δυσπραγίας αμερικάνικων εταιρειών. Τα δεδομένα για την έρευνα τους τα άντλησαν από την βάση δεδομένων Compact D/SEC και επικεντρώθηκαν σε εισηγμένες κατασκευαστικές εταιρείες που κατά το έτος 1994 αντιμετώπιζαν οικονομική δυσπραγία. Η εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποιήθηκε στην συγκεκριμένη έρευνα είναι εάν το περιεχόμενο της παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων αναφορικά με τα οικονομικά και λειτουργικά προβλήματα της οντότητας είναι αισιόδοξο ή μη – αισιόδοξο, και ως ανεξάρτητες μεταβλητές θεώρησαν τις εξής: το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που ταξινομούνται ως συνδεδεμένοι διευθυντές, το μέγεθος της εταιρείας, εάν μια εταιρεία έχει λάβει έκθεση για συνέχιση δραστηριότητας, ο δείκτης χρηματοοικονομικής κατάστασης του Zmijewski's (1984). Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει μια θετική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού των συνδεδεμένων διευθυντών με την επιτροπή ελέγχου και της αισιοδοξίας για γνωστοποίηση της συνέχισης δραστηριότητας της εταιρείας. Η παραπάνω σχέση διαπιστώθηκε και στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων και στην Management Discussion and Analysis (MD & A).

Ο Al-Najjar (2011), ερεύνησε τους καθοριστικούς παράγοντες της ανεξαρτησίας και της δραστηριότητας της επιτροπής ελέγχου σε επιχειρήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από τις 100 μεγαλύτερες εταιρείες του Ηνωμένου Βασιλείου με βάση την κεφαλαιοποίηση της αγοράς τους, από τις οποίες περίπου 70 επιχειρήσεις παρέχουν τις απαιτούμενες πληροφορίες για την ανάλυση για την περίοδο 2003-2008. Από το παραπάνω δείγμα αποκλείστηκαν οι χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και οι επιχειρήσεις που δεν διέθεταν στοιχεία για τις ελεγκτικές τους επιτροπές, φτάνοντας έτσι το τελικό δείγμα στις 70 επιχειρήσεις. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου είναι το ποσοστό των μη εκτελεστικών διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου και οι ανεξάρτητες μεταβλητές: ο αριθμός των

μελών της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το ποσοστό των μη εκτελεστικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, και η κατοχή των εμπιστευτικών πληροφοριών. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι επιτροπές ελέγχου είναι πιο ανεξάρτητες, όταν οι επιχειρήσεις διαθέτουν μεγάλα διοικητικά συμβούλια και περισσότερες ευθύνες για εμπιστευτικές πληροφορίες. Επιπλέον, βρέθηκε ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις δίνουν λιγότερη βαρύτητα στην ανεξαρτησία του ελέγχου, ενώ οι επιχειρήσεις με περισσότερες ελεύθερες ταμειακές ροές απαιτούν περισσότερη ανεξαρτησία στον έλεγχο. Ένα άλλο σημαντικό εύρημα είναι ότι οι επιχειρήσεις που απαρτίζονται από πιο μεγάλες ελεγκτικές επιτροπές και μεγαλύτερα διοικητικά συμβούλια τα οποία συνεδριάζουν πιο συχνά, είναι περισσότερο ενεργά και απαιτούν περισσότερες συνεδριάσεις της επιτροπής ελέγχου. Εκτός των άλλων, η μελέτη υποστηρίζει ότι οι επιχειρήσεις με χαμηλότερες επιδόσεις και χαμηλότερη μόχλευση θα χρησιμοποιήσουν μη εκτελεστικούς διευθυντές στην επιτροπή ελέγχου. Επιπρόσθετα, οι επιχειρήσεις με περισσότερα μη εκτελεστικά μέλη στο διοικητικό συμβούλιο, με μεγάλα διοικητικά συμβούλια και περισσότερη κατοχή εμπιστευτικών πληροφοριών θα έχουν περισσότερη ανεξαρτησία στον έλεγχο. Από τα ευρήματα προκύπτει ότι οι ελεγκτικές επιτροπές έχουν κατά μέσο όρο τέσσερα μέλη, ενώ το συμβούλιο έχει κατά μέσο όρο δέκα μέλη.

Ο Deli και Gillan (2000), ερεύνησαν την ανεξαρτησία του διευθυντή και τον ρόλο του διοικητικού συμβουλίου εστιάζοντας στη σημασία της επιτροπής ελέγχου στη διαδικασία σύναψης των συμβάσεων. Το δείγμα της έρευνας αντλήθηκε από την Investor Responsibility Research Center (IRRC) και αφορούσε 1150 επιχειρήσεις για το έτος 1998. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ζήτηση για μια ανεξάρτητη και δραστήρια επιτροπή ελέγχου σχετίζεται θετικά με την ζήτηση για λογιστική πιστοποίηση. Πιο συγκεκριμένα, κατέληξαν στο ότι η πιθανότητα μια επιχείρηση να έχει μια πλήρως ανεξάρτητη και δραστήρια επιτροπή ελέγχου είναι αρνητικά συσχετιζόμενη με τις ευκαιρίες για ανάπτυξη της επιχείρησης και την διαχείριση της ιδιοκτησίας, ενώ βρήκαν θετική συσχέτιση με το μέγεθος της επιχείρησης και την μόχλευση. Επιπλέον, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι επιτροπές ελέγχου είναι μια σημαντική οργανωτική δομή που σχετίζεται με την ζήτηση για την λογιστική πιστοποίηση.

2.6. Χαρακτηριστικά και σύνθεση της επιτροπής ελέγχου και του διοικητικού συμβουλίου

Ο Collier και Gregory (1999), σύγκριναν την εμπειρία και τα στοιχεία που υπάρχουν για τις επιτροπές ελέγχου στην Αμερική, με την κατάσταση που επικρατεί στο Ηνωμένο βασίλειο, στο οποίο παρατηρείται μια σταδιακή αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που εθελοντικά σχηματίζουν επιτροπές ελέγχου τα τελευταία 15 χρόνια. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με την μέθοδο του Heckman, η οποία περιλαμβάνει δύο στάδια για την απόφαση της δραστηριότητας της επιτροπής ελέγχου. Τα δεδομένα για τις παραπάνω υποθέσεις αντλήθηκαν από μεγάλες εταιρίες του Ηνωμένου Βασιλείου, που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο του Λονδίνου. Το τελικό δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από 167 εταιρείες εκ των οποίων ελήφθησαν 142 αξιόπιστες απαντήσεις, με το ποσοστό ανταπόκρισης να φτάνει το 85%. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τις υποθέσεις $H_1 - H_6$ ήταν των ελαχίστων τετραγώνων (OLS), καθώς και τεχνικές παλινδρόμησης Poisson. Οι εξαρτημένες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαν είναι ο αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου ετησίως και ο συνολικός ετήσιος χρόνος σε ώρες των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές της έρευνας είναι: το ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από τους διευθυντές, η λογιστική αξία των μακροπρόθεσμων δανείων ως προς το μέγεθος της εταιρείας (η αξία αγοράς των ιδίων κεφαλαίων και η λογιστική αξία του προνομιούχου κεφαλαίου, του χρέους και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων), ο φυσικός λογάριθμος της αξίας της αγοράς των ιδίων κεφαλαίων και της λογιστικής αξίας, το ποσοστό των μη εκτελεστικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, ο αριθμός των κύριων μελών του διοικητικού συμβουλίου, εάν η εταιρεία έχει ελεγκτή από τις έξι κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες, εάν ο ρόλος του προέδρου και του διευθύνοντα συμβούλου συνδυάζεται, ο αριθμός των μετόχων, ο δείκτης της λογιστικής αξίας ως προς την αξία αγοράς των μετοχών, η αύξηση των εσόδων από τις πωλήσεις κατά τα παρελθόντα οικονομικά έτη, εάν η ανεξάρτητη έκθεση ελέγχου περιείχε επιφυλάξεις κατά τα έτη 1989, 1990 ή 1991. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το υψηλό ποιοτικό επίπεδο των ελεγκτών και σε κάποιο βαθμό η μόχλευση είχαν μια θετική συσχέτιση με την δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου. Αντιθέτως, η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου μειώνεται στις επιχειρήσεις εκείνες που συνδυάζουν το ρόλο του προέδρου με του διευθύνοντα συμβούλου. Επιπλέον, σε ποσοστό 36,4% των εταιρειών του δείγματος η επίδραση

της κυρίαρχης θέσης (δεσπόζουσας) του διευθύνοντα συμβούλου είναι σημαντική στο Ηνωμένο Βασίλειο, για τις εταιρείες εκείνες όπου οι ρόλοι του προέδρου και του διευθύνοντα συμβούλου συνδέονται. Κατέληξαν, λοιπόν, ότι θα πρέπει να υπάρχει σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων του προέδρου και διευθύνοντα συμβούλου, ειδικά σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου οι ρόλοι τους συνδέονται.

Ο Greco (2010), διερεύνησε τους παράγοντες που επηρεάζουν την συχνότητα συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου και της επιτροπής ελέγχου. Οι καθοριστικούς παράγοντες που μελέτησε σχετίζονταν με την ιδιοκτησιακή δομή και τα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου. Οι υποθέσεις που ανέπτυξε βασίζονται στην θεωρία της αντιπροσώπευσης. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 179 εισηγμένες μη χρηματοοικονομικές ιταλικές εταιρείες για το έτος 2007, δεδομένου ότι είναι το πρώτο έτος εφαρμογής του νέου κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης. Στο παραπάνω δείγμα δεν συμπεριλήφθησαν τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις, λόγω των διαφορετικών απαιτήσεων διακυβέρνησης και την δραστηριότητα ειδικής παρακολούθησης. Για την πολυμεταβλητή ανάλυση των σχέσεων χρησιμοποιήθηκε διωνυμική παλινδρόμηση. Εν συνεχεία, για την παλινδρόμηση χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο Poisson και οι εξαρτημένες μεταβλητές του μοντέλου ήταν: η συχνότητα συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου και η συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. Ενώ οι ανεξάρτητες μεταβλητές ήταν: η συγκέντρωση ιδιοκτησίας, η κυριότητα των εμπιστευτικών πληροφοριών, το μέγεθος διοικητικού συμβουλίου, η δυαρχία του διευθύνοντα συμβούλου, η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου, η παρουσία ενός επικεφαλής ανεξάρτητου μέλους, το μέγεθος της εταιρείας, η μόχλευση, τα χρόνια (ηλικία) που είναι εισηγμένη η εταιρεία στο χρηματιστήριο και η απόδοση (t-1) (Απόδοση Ενεργητικού στο τέλος του έτους 2006). Από την παραπάνω μελέτη προκύπτει ότι η κυριότητα των εμπιστευτικών πληροφοριών επιδρά αρνητικά στην συχνότητα συνεδριάσεων είτε του διοικητικού συμβουλίου είτε της επιτροπής ελέγχου, ενώ βρέθηκε θετική συσχέτιση του ποσοστού των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο. Επιπλέον, τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι επιτροπές ελέγχου είναι περισσότερο ενεργές στις μεγάλες επιχειρήσεις και ότι η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας δεν σχετίζεται με την δραστηριότητα του διοικητικού συμβουλίου. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι μια ισχυρότερη ανεξάρτητη εκπροσώπηση στο διοικητικό συμβούλιο συνδέεται με υψηλότερα επίπεδα δραστηριότητας στο διοικητικό συμβούλιο και την

ελεγκτική επιτροπή. Ένα άλλο σημαντικό εύρημα της μελέτης είναι ότι τα διοικητικά συμβούλια είναι πιο ενεργά σε νεότερες επιχειρήσεις. Η συχνότητα συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου και της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με την ιδιοκτησία των ατόμων που κατέχουν εμπιστευτικές θέσεις στην εταιρεία. Τα εμπειρικά στοιχεία αναφορικά με τη σχέση μεταξύ της ανεξάρτητης εκπροσώπησης και της συχνότητας συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, ενισχύουν την άποψη ότι οι ανεξάρτητοι διευθυντές μπορεί να είναι πιθανό να απαιτήσουν περισσότερες συνεδριάσεις για να ενισχύσουν την ικανότητά τους να παρακολουθούν τη διαχείριση και την προστασία της φήμης τους ως ειδικοί του ελέγχου των αποφάσεων.

Ο Beasley και Salterio (2001), στην εμπειρική έρευνα που έκαναν εξέτασαν την σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών των διευθυντών ορισμένων διοικητικών συμβουλίων και τον βαθμό που η εθελοντική σύνθεση της επιτροπής ελέγχου υπερβαίνει τα ελάχιστα επίπεδα εντολών και περιλαμβάνει εξωτερικούς διευθυντές με χρηματοοικονομική πληροφόρηση και επιτροπή ελέγχου με γνώσεις και εμπειρία. Η έρευνα τους επικεντρώνεται στα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου διότι το διοικητικό συμβούλιο ελέγχει άμεσα τα μέλη της επιτροπής ελέγχου. Τέτοιου είδους αποφάσεις στελέχωσης μπορούν να επηρεάσουν άμεσα την ικανότητα της επιτροπής ελέγχου να παρακολουθεί την διαδικασία διαχείρισης της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για λογαριασμό του διοικητικού συμβουλίου. Το δείγμα τους αποτελούνταν από 627 εισηγμένες канаδικές εταιρείες και αντλήθηκε από την έκθεση Business 1000, η οποία περιλαμβάνει τις πιο κερδοφόρες εταιρείες που έχουν δημόσιο εμπορικό χρέος ή κοινές μετοχές στον Καναδά, για το έτος 1994. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα τους επικεντρώνεται στην εξέταση της σύνθεσης της σύνθεσης των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου, τον διαχωρισμό του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου από τον διευθύνοντα σύμβουλο/πρόεδρο και το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου με βάση δύο χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου: (1) την έκταση στην οποία η εθελοντική σύνθεση της επιτροπής ελέγχου υπερβαίνει την καναδική εντολή για το ποσοστό πλειοψηφίας των εξωτερικών διευθυντών, και (2) την έκταση των εξωτερικών διευθυντών της ελεγκτικής επιτροπής που συλλογικά διαθέτουν ένα εύρος γνώσεων σχετικό με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση και τον λογιστικό έλεγχο, και επιπλέον διαθέτουν και εμπειρία σε επιτροπές ελέγχου. Η εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποίησαν στην έρευνα τους είναι εάν η εταιρεία πληρεί τις ελάχιστες νομικές προϋποθέσεις

αναφορικά με την πλειοψηφία των εξωτερικών διευθυντών που πρέπει να υπάρχουν στην επιτροπή ελέγχου. Όσον αφορά τις ανεξάρτητες μεταβλητές κατέληξαν στις ακόλουθες: το ποσοστό των μη εκτελεστικών διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που δεν είναι υπάλληλοι στην εταιρεία, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το συνολικό ποσοστό της ιδιοκτησίας της εταιρείας που ανήκει σε εργαζόμενους που υπηρετούν στο διοικητικό συμβούλιο, οι συνολικές υποχρεώσεις, εάν οι εργασίες της εταιρείας ρυθμίζονται από έναν δημόσιο οργανισμό, εάν η εταιρεία κατέχει το 10% ή περισσότερο των μετοχών με δικαίωμα ψήφου που βρίσκονται σε κυκλοφορία και έχει και έναν εκπρόσωπο στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας, εάν η εταιρεία ελέγχεται από ελεγκτή που ανήκει στις έξι μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες, ο φυσικός λογάριθμος της τιμής της αγοράς των μετοχών, εάν οι κοινές μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι οι канаδικές επιχειρήσεις που διαθέτουν εξωτερικούς διευθυντές για την ελεγκτική επιτροπή περισσότερους από αυτούς που επιβάλλονται να έχουν κατ' εντολή, έχουν μεγαλύτερα διοικητικά συμβούλια με περισσότερους εξωτερικούς διευθυντές να εργάζονται σε αυτά και υπάρχει μεγάλη πιθανότητα έτσι να διαχωρίζουν τη θέση του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου από την θέση του Διευθύνοντα Συμβούλου/προέδρου. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που δημιουργούν εθελοντικά επιτροπές ελέγχου αποτελούμενες από εξωτερικά μέλη που διαθέτουν ένα εύρος γνώσεων σχετικό με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση και τον λογιστικό έλεγχο και εμπειρία σε επιτροπές ελέγχου, απαρτίζονται από μεγαλύτερα διοικητικά συμβούλια, τα οποία έχουν περισσότερα εξωτερικά μέλη, και έχουν λιγότερες πιθανότητες να προεδρεύονται από τον διευθύνοντα σύμβουλο/πρόεδρο.

Ο Soliman et al (2014), εξέτασαν τη σχέση μεταξύ των μεταβλητών σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου και της ιδιοκτησιακής δομής αναφορικά με το επίπεδο των γνωστοποιήσεων εθελοντικών πληροφοριών για εταιρείες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο της Αιγύπτου. Την σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου την εξέτασαν από την άποψη της ανεξαρτησίας του διοικητικού συμβουλίου, το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, και την δυαδικότητα του διευθύνοντα συμβούλου. Επιπλέον, εξέτασαν την δομή της ιδιοκτησίας από την άποψη της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, την θεσμική ιδιοκτησία και την διαχειριστική (διευθυντική) ιδιοκτησία. Το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από τις 50 κορυφαίες

και ενεργές εισηγμένες εταιρείες στο Χρηματιστήριο της Αιγύπτου κατά την περίοδο 2007 - 2010. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου που χρησιμοποίησαν ήταν το επίπεδο γνωστοποίησης και οι ανεξάρτητες: η ανεξαρτησία του διοικητικού συμβουλίου, το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, η δυαδικότητα του διευθύνοντα συμβούλου, η συγκέντρωση ιδιοκτησίας, η θεσμική ιδιοκτησία και η διαχειριστική (διευθυντική) ιδιοκτησία. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχει σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ της δυαδικότητας του διευθύνοντα συμβούλου και των εθελοντικών γνωστοποιήσεων. Ωστόσο, η ανεξαρτησία του διοικητικού συμβουλίου, το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου και η συγκέντρωση ιδιοκτησίας, δεν σχετίζονται με εθελοντικές γνωστοποιήσεις. Ως επί το πλείστον, τα αποτελέσματα των αναλύσεων της παλινδρόμησης έδειξαν ότι το μέγεθος και η μόχλευση των επιχειρήσεων είναι σημαντικά και σχετίζονται θετικά με το επίπεδο των γνωστοποιήσεων εθελοντικών πληροφοριών. Ενώ η κερδοφορία δεν σχετίζεται σημαντικά με τις εθελοντικές γνωστοποιήσεις. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει ότι ο μέγιστος αριθμός του διοικητικού συμβουλίου ήταν τα 13 μέλη, ενώ ο ελάχιστος αριθμός στο τέλος του έτους ήταν 4 μέλη, και ο μέσος όρος ήταν 6,67. Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν μεταξύ άλλων ότι σε ποσοστό περίπου 47% των επιχειρήσεων ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ενεργεί και ως διευθύνων σύμβουλος (δυναρχία).

Ο Al-Mudhaki και Joshi (2004), εξέτασαν την σύνθεση, τις ρυθμίσεις, και τις λειτουργίες της επιτροπής ελέγχου. Το δείγμα της έρευνας τους αποτελούνταν από 286 ινδικές εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Βομβάης, οι οποίες κατά την περίοδο 1999 έως και 2002 είχαν κύκλο εργασιών των πωλήσεων τους που υπερέβαινε τα 25 εκατομμύρια δολάρια. Για την έρευνα τους χρησιμοποίησαν ερωτηματολόγιο, το οποίο ταχυδρόμησαν τον Φεβρουάριο – Μάρτιο του 2002 προς τον πρόεδρο/διευθύνοντα σύμβουλο και τον διευθύνοντα σύμβουλο των επιχειρήσεων, με αίτημα να περάσει το ερωτηματολόγιο αυτό στον πρόεδρο της επιτροπής ελέγχου της εταιρείας. Το ερωτηματολόγιο ήταν χωρισμένο σε δύο μέρη, με το πρώτος μέρος να περιέχει ερωτήσεις σχετικές με τα γενικά χαρακτηριστικά της εταιρείας των ερωτηθέντων και το δεύτερο μέρος περιείχε ερωτήματα σχετικά με την επιτροπή ελέγχου: για τα μέλη της, την συχνότητα συνεδριάσεων, τα κριτήρια επιλογής των μελών της, τις λειτουργίες της και την περιοχή στην οποία επικεντρώνονται οι συζητήσεις. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε με πρότυπες

στατιστικές τεχνικές, όπως η ανάλυση συχνότητας, η μέση τιμή, η τυπική απόκλιση, t-test και ανάλυση πολυμεταβλητών (MANOVA). Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι μόνο το 56,2% των επιχειρήσεων έχουν δημιουργήσει επιτροπή ελέγχου, παρά το γεγονός ότι πλέον είναι υποχρεωτική. Επιπλέον, από τις εταιρείες που διαθέτουν επιτροπή ελέγχου, το 68,3% έχουν τρία έως και έξι μέλη στην επιτροπή τους. Το πιο αξιοσημείωτο είναι ότι μόνο το 14,6% των επιχειρήσεων διαθέτουν ανεξάρτητους μη εκτελεστικούς διευθυντές στην επιτροπή ελέγχου, ενώ το 90,2% αποτελείται από μη εκτελεστικούς διευθυντές. Το παραπάνω υποδηλώνει την έλλειψη ανεξάρτητης εκπροσώπησης στις επιτροπές ελέγχου. Οι λειτουργίες της επιτροπής ελέγχου διαφοροποιούνται κατά πολύ και ταξινομούνται σε τρεις τομείς: οικονομικές καταστάσεις και υποβολή εκθέσεων, σχεδιασμός ελέγχου, και εσωτερικό έλεγχο και αξιολόγηση. Τα κύρια κριτήρια για την ένταξη των μελών στην επιτροπή ελέγχου είναι: η εμπειρία και η γνώση της επιχειρηματικότητας, η εμπειρία από την συμμετοχή σε παρόμοιες θέσεις, καθώς και η εμπειρία στη λογιστική και χρηματοοικονομική. Από την ανάλυση που έκαναν προέκυψε ότι η συχνότητα συναντήσεων των μελών της επιτροπής ελέγχου επιδρά σημαντικά στην λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και την αξιολόγηση της λειτουργίας της εταιρείας. Στο βασικό συμπέρασμα που καταλήγει η έρευνα τους είναι ότι η έννοια της επιτροπής ελέγχου στην Ινδία δεν είναι καινούργια, αλλά ο σχηματισμός είναι αργός και η σύνθεση της στερείται ανεξαρτησίας.

Ο Al-Matari et al (2014), μελέτησαν τη σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου και της απόδοσης των επιχειρήσεων στο Ομάν. Οι συγκεκριμένοι συγγραφείς επιχείρησαν να διερευνήσουν την επίδραση του μετριασμού της ποικιλομορφίας του διοικητικού συμβουλίου όσον αφορά την σύνδεση του με τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου και την απόδοση των εταιρειών. Η άντληση των δεδομένων της μελέτης τους έγινε από 162 μη χρηματοοικονομικές εισηγμένες εταιρείες στο Muscat Security Market (MSM) κατά τα έτη 2011 και 2012. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου που χρησιμοποιήθηκε είναι το ROA (Return on assets) δείκτης αποδοτικότητας (κερδών), και οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι: το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, το ποσοστό ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και ο αριθμός των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου. Οι μεταβλητές ελέγχου που χρησιμοποιήθηκαν είναι το μέγεθος των εταιρειών και η μόχλευση. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχει θετική

συσχέτιση, όχι όμως σημαντική, μεταξύ του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου και των συνεδριάσεων της επιτροπής με την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων. Ωστόσο, βρέθηκε να υπάρχει σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και της απόδοσης των επιχειρήσεων. Από τα ευρήματα της έρευνας προέκυψε ότι τα εξωτερικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν μια σημαντική επίδραση στον μετριασμό της σχέσης μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και της απόδοσης των εταιρειών.

2.7. Εσωτερικός έλεγχος και επιτροπή ελέγχου

Ο Barua et al (2010), μελέτησαν τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου και τον βαθμό επένδυσης σε εσωτερικό έλεγχο. Το δείγμα αποτελούνταν από 181 επιχειρήσεις που ήταν καταχωρημένες στην επιτροπή κεφαλαιαγοράς. Η μέθοδος που χρησιμοποίησαν ήταν των ελαχίστων τετραγώνων (OLS). Η εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποίησαν στην παλινδρόμηση τους είναι ο προϋπολογισμός του εσωτερικού ελέγχου, και οι ανεξάρτητες: το σύνολο του ενεργητικού, το μακροπρόθεσμο χρέος διαιρούμενο με το σύνολο του ενεργητικού, την απογραφή ως προς το σύνολο του ενεργητικού, τις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες ως προς το σύνολο του ενεργητικού, εάν υπάρχει αναθεώρηση του προϋπολογισμού του εσωτερικού ελέγχου, το ποσοστό του ελέγχου που ανατίθεται σε εξωτερικούς ελεγκτές, οι αμοιβές του ελέγχου, ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου, η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, εάν η επιτροπή ελέγχου έχει τουλάχιστον ένα λογιστικό έλεγχο, εάν η εταιρεία ανήκει σε χρηματοπιστωτικό κλάδο, εάν η επιτροπή ελέγχου διαθέτει τουλάχιστον έναν ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής, ο μέσος όρος των άλλων διευθυντικών θέσεων της επιτροπής ελέγχου, ο μέσος όρος της θητείας των μελών της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου κατά την διάρκεια του έτους, το μέγεθος της εταιρείας, η μόχλευση, ο δείκτης των ταμειακών ροών (μετρητά από λειτουργίες διαιρούμενες με το σύνολο του ενεργητικού). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η επένδυση σε εσωτερικό έλεγχο (εσωτερικό έλεγχο προϋπολογισμού) σχετίζεται αρνητικά με την παρουσία ειδικών ελεγκτών στην επιτροπή καθώς και με τον μέσο όρο της θητείας των μελών της επιτροπής ελέγχου. Αντιθέτως, η επένδυση σε

εσωτερικό έλεγχο σχετίζεται θετικά με τον αριθμό των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.

Ο Krishnamoorthy et al (2002), στην έρευνα που έκαναν προσδιόρισαν ότι η εποπτεία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, η λειτουργία του εξωτερικού ελέγχου και η διασφάλιση της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου, αποτελούν τις πιο σημαντικές λειτουργίες των αποτελεσματικών ελεγκτικών επιτροπών. Οι χρηματοοικονομικές γνώσεις ή η εμπειρία, η ανεξαρτησία και η ισχυρή δέσμευση για την εκτέλεση της εργασίας αποτελεσματικά θεωρούνται ως τα βασικά χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου. Η διοίκηση θεωρήθηκε ως η βασική επιρροή για την φύση, την έκταση και την ποιότητα της επικοινωνίας ανάμεσα στον ελεγκτή και την επιτροπή ελέγχου. Οι περισσότεροι από τους ελεγκτές που συμμετείχαν στην έρευνα πίστευαν ότι δεν είναι σημαντικό για κάθε μέλος να είναι ειδικός σε θέματα χρηματοοικονομικής, αλλά θεωρούσαν σημαντικό να διαθέτουν τα μέλη της επιτροπής οικονομική παιδεία. Για να εξετάσουν τις απόψεις και τις εμπειρίες των εξωτερικών ελεγκτών χρησιμοποίησαν ερωτηματολόγιο, το οποίο έστειλαν σε 42 ελεγκτικές εταιρείες των Ηνωμένων Πολιτειών και στα διευθυντικά στελέχη των πέντε μεγαλύτερων εταιρειών. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι η επιρροή των διευθυντικών στελεχών μπορεί να αποδυναμώσει την αποτελεσματικότητα της επιτροπής ελέγχου, λειτουργώντας ως ένας μηχανισμός για την διασφάλιση της ανεξαρτησίας των ελεγκτών.

Ο DeZoort et al (2003), αξιολόγησαν κατά πόσο η ουσιαστικότητα αιτιολόγησης των ελεγκτών και η ακρίβεια των λογιστικών θεμάτων που επηρεάζουν τα μέλη της επιτροπής ελέγχου, μπορούν να υποστηρίξουν τον ελεγκτή σε περίπτωση διαφωνίας με τον διευθυντικό ελεγκτή. Το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από μέλη επιτροπών ελέγχου δημόσιων επιχειρήσεων των Ηνωμένων Πολιτειών. Η εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου που χρησιμοποίησαν είναι η εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου και οι ανεξάρτητες μεταβλητές της έρευνας είναι: το επίπεδο σημαντικότητας του ελεγκτή και η ακρίβεια της λογιστικής μέτρησης. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουν οι παραπάνω συγγραφείς είναι ότι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου παρέχουν μεγαλύτερη στήριξη στον ελεγκτή όταν η ουσιαστικότητα της αιτιολόγησης τους περιλαμβάνει τόσο ποσοτικούς παράγοντες όσο και παράγοντες προσανατολισμένους στις συνέπειες. Επιπλέον, τα πιο έμπειρα μέλη της επιτροπής ελέγχου καθώς και οι αναγνωρισμένοι επαγγελματίες ορκωτοί

λογιστές παρείχαν μεγαλύτερη υποστήριξη στον ελεγκτή. Από την σκοπιά της Δημόσιας πολιτικής τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι: (α) οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να απαιτούν από τους ελεγκτές και τις ελεγκτικές επιτροπές να συζητούν ποιοτικές πτυχές της ουσιαστικότητας για όλες τις μη καταγεγραμμένες από τον ελεγκτή προτεινόμενες προσαρμογές, (β) οι ρυθμιστικές αρχές και οι φορείς τυποποίησης (καθορισμού των προτύπων) θα πρέπει να επιδιώκουν να ενισχύουν τον έλεγχο του ελεγκτή για τις λογιστικές εκτιμήσεις και να εξετάσουν εάν απαιτείται μεγαλύτερη δημοσιοποίηση για την εκτιμώμενη διακύμανση, και (γ) οι ρυθμιστικές αρχές, που υπήρχαν κατά την διενέργεια της συγκεκριμένης έρευνας, επιδίωξαν να ενισχύσουν την επιτροπή ελέγχου με ειδικούς σε θέματα χρηματοοικονομικής.

2.8 ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗΣ ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ/ ΣΚΟΠΟΣ	ΔΕΔΟΜΕΝΑ/ ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ / ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
1. Συσχέτιση της Επιτροπής Ελέγχου και των χαρακτηριστικών του Διοικητικού Συμβουλίου με την διαχείριση των κερδών				
Sierra Garcia, L., Emiliano Ruiz Barbadillo, Orta Perez, M., (2010)	H _{1.1} Μια ανεξάρτητη επιτροπή ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με την χειραγώγηση των κερδών, H _{1.2} Ο αριθμός των συνεδριάσεων της Επιτροπής Ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με τα κέρδη διαχείρισης, H _{1.3} Το μέγεθος της Ελεγκτικής Επιτροπής είναι αρνητικά (θετικά) συσχετιζόμενο με τα κέρδη Διαχείρισης, H _{2.1} Η ύπαρξη μιας δομής εσωτερικού ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με τα κέρδη διαχείρισης, H _{2.2} Οι συναντήσεις μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και της επιτροπής ελέγχου σχετίζονται αρνητικά με τα κέρδη διαχείρισης, H ₃ Εταιρείες που έχουν μια αποτελεσματική ελεγκτική επιτροπή και λειτουργία εσωτερικού ελέγχου σχετίζονται αρνητικά με τα κέρδη Διαχείρισης.	108 εισηγμένες μη χρηματοπιστωτικές εταιρίες στο χρηματιστήριο της Μαδρίτης για την περίοδο 2003 - 2006.	<u>Εξαρτημένη</u> : η διαχείριση των κερδών (Earning Management, EM). <u>Ανεξάρτητες</u> : ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου, η ανεξαρτησία ή μη της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, αν υπάρχει ή όχι λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. <u>Μεταβλητές ελέγχου</u> : το σύνολο του ενεργητικού, η μόχλευση, το ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από μέλη του διοικητικού συμβουλίου και η μέτρηση των οικονομικών εκθέσεων σύμφωνα με τον Zmijewski (1984). <u>Ψευδομεταβλητή</u> : εάν ο εσωτερικός ελεγκτής συναντιέται ή όχι με την επιτροπή ελέγχου	Το μέγεθος και ο αριθμός των συνεδριάσεων έχουν σημαντική αρνητική συσχέτιση με την χειραγώγηση των κερδών, καθώς και αρνητική σχέση ανάμεσα στην λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και στην διαχείριση των κερδών.
Klein, A., (2002).	Εξέτασε κατά πόσο οι επιτροπές ελέγχου και τα χαρακτηριστικά του	692 εισηγμένες Αμερικάνικες εταιρείες	<u>Εξαρτημένη</u> : τα δεδουλευμένα έξοδα της εταιρείας.	Η διαχείριση των κερδών σχετίζεται αρνητικά με την

	διοικητικού συμβουλίου σχετίζονται με την διαχείριση των κερδών στις επιχειρήσεις.		<u>Ανεξάρτητες</u> : το σύνολο του ενεργητικού, η μεταβολή στις καθαρές πωλήσεις, τα ακαθάριστα ενσώματα και ο εξοπλισμός, οι μεταβολές στα έσοδα, στα ακαθάριστα ενσώματα και στον εξοπλισμό.	ανεξαρτησία των διοικητικών συμβουλίων και των επιτροπών ελέγχου.
Baxter, P., Cotter, J., (2009).	H1 - Ο σχηματισμός μιας επιτροπής λογιστικού ελέγχου συνδέεται με την αύξηση των κερδών της ποιότητας, H2 - Η ανεξαρτησία, η εξειδίκευση, η δραστηριότητα και το μέγεθος της ελεγκτικής επιτροπής σχετίζεται θετικά με την ποιότητα της κερδοφορίας.	309 κορυφαίες εισηγμένες εταιρίες της Αυστραλίας, πριν από την υποχρεωτική απαίτηση για εισαγωγή επιτροπής ελέγχου που έγινε το 2003. Η άντληση των δεδομένων της έρευνας έγινε από την βάση δεδομένων Aspect Financial Database και αφορά το έτος 2001.	<u>Εξαρτημένες</u> : η απόλυτη αξία των μη δεδουλευμένων εξόδων με βάση το τροποποιημένο μοντέλο του Jones (1991), η απόλυτη τιμή των καταλοίπων με βάση το μοντέλο των Dechow & Dichev (2002) και το τροποποιημένο μοντέλο του Jones (1991). <u>Ανεξάρτητες</u> : ο σχηματισμός της επιτροπής ελέγχου, ROA, η αναλογία των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, η αναλογία των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που διαθέτουν λογιστική εμπειρία, η αναλογία των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που διαθέτουν τα προσόντα που ορίζει η νομοθεσία, ο αριθμός των ετήσιων συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, εάν ο ελεγκτής της εταιρείας ανήκει στις πέντε	Τα αποτελέσματα παρέχουν ενίσχυση για την υπόθεση H1, αλλά όχι για την H2.

			μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες.	
Xie, B., Wallance, D., DaDalt, P., (2003).	Εξέτασαν το ρόλο του διοικητικού συμβουλίου, της επιτροπής ελέγχου, καθώς και της εκτελεστικής επιτροπής για την πρόληψη της διαχείρισης των κερδών.	282 επιχειρήσεις του δείκτη S & P 500 για τα έτη 1992, 1994 και 1996. Η μέθοδος που χρησιμοποίησαν είναι των ελαχίστων τετραγώνων.	<u>Εξαρτημένη</u> : τα τρέχοντα δεδουλευμένα έξοδα. <u>Ανεξάρτητες</u> : η συνολική επιχείρηση, τα χαρακτηριστικά του διοικητικού συμβουλίου.	Η δραστηριότητα του διοικητικού συμβουλίου και της επιτροπής ελέγχου, καθώς και η οικονομική εκλέπτυνση των μελών τους μπορεί να αποτελέσουν σημαντικούς παράγοντες για την μείωση της τάσης που υπάρχει από τα διευθυντικά στελέχη να συμμετέχουν στην διαχείριση των κερδών.
Thoopsamut, W., Jaikengkit, A., (2008).	H1 – το μέγεθος του ελέγχου της εταιρείας συνδέεται αρνητικά με την διαχείριση των τριμηνιαίων κερδών, H2 - ο αριθμός των συνεδριάσεων των επιτροπών ελέγχου συνδέεται αρνητικά με την διαχείριση των τριμηνιαίων κερδών, H3 - η μέση διάρκεια της θητείας των επιτροπών ελέγχου συνδέεται αρνητικά με την διαχείριση των τριμηνιαίων κερδών, H4 - το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν λογιστική ή χρηματοοικονομική εμπειρία συνδέεται αρνητικά με τη διαχείριση τριμηνιαίων κερδών.	457 εισηγμένες εταιρείες στο χρηματιστήριο της Ταϊλάνδης κατά τα έτη 2005 και 2006.	<u>Εξαρτημένη</u> : το άθροισμα της απόλυτης τιμής των τριμηνιαίων δεδουλευμένων. <u>Ανεξάρτητες</u> : ο αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, η μέση διάρκεια της θητείας της επιτροπής ελέγχου, το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου με λογιστική ή χρηματοοικονομική εμπειρία, εάν ο ελεγκτής της εταιρείας προέρχεται από τις τέσσερις μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες, το σύνολο του ενεργητικού, οι συνολικές υποχρεώσεις ως προς το σύνολο του ενεργητικού, η αύξηση των εσόδων, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το ποσοστό	Οι υποθέσεις H2 και H4 απορρίπτονται, ενώ οι υπόλοιπες γίνονται αποδεκτές.

			των ανεξάρτητων διευθυντών, εάν ο ρόλος του προέδρου συνδυάζεται με τον ρόλο των διευθύνοντα συμβούλου, το ποσοστό συμμετοχής του διευθύνοντα συμβούλου στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας.	
Pathak, J., Karim, K., Suh, S., Zhang, Z., (2014).	Διερεύνησαν κατά πόσο η επιτροπή ελέγχου και το διοικητικό συμβούλιο επηρεάζουν την διαχείριση των κερδών.	20 εμπειρικές μελέτες σχετικές με την διαχείριση των κερδών.		Όσο πιο ανεξάρτητα είναι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου και του διοικητικού συμβουλίου, τόσο μεγαλύτερη είναι η ποιότητα των κερδών στον τομέα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.
Karamanou, I., Vafeas, N., (2005).	H1 – η πιθανότητα μιας προληπτικής διαχείρισης των κερδών είναι μεγαλύτερη για τις επιχειρήσεις που διαθέτουν μια πιο αποτελεσματική δομή διακυβέρνησης, H2 – η ακρίβεια της πρόβλεψης για την διαχείριση των κερδών συνδέεται με την αποτελεσματικότητα της δομής της εταιρικής διακυβέρνησης της εταιρείας, H3α – η ακρίβεια των προβλέψεων για τη διαχείριση των κερδών είναι μεγαλύτερη στις επιχειρήσεις που διαθέτουν μια πιο αποτελεσματική δομή εταιρικής διακυβέρνησης, H3β – μια πρόβλεψη	1621 προβλέψεις σε 1274 εταιρικά έτη μεταξύ 1995 και 2000.	<u>Εξαρτημένες:</u> εάν η εταιρεία έχει εκδώσει έστω και μια πρόβλεψη για κερδοφορία για το έτος, η απόλυτη διαφορά μεταξύ των πραγματικών κερδών και της αποπληθωρισμένης πρόβλεψης της διαχείρισης από την μέση πρόβλεψη των αναλυτών, η προσαρμοσμένη απόδοση της αγοράς των τριών ημερών επικεντρωμένη γύρω από την ημερομηνία ανακοίνωσης της πρόβλεψης, η αλλαγή στην πρόβλεψη της συναίνεσης των αναλυτών από 90 ημέρες πριν σε 90 ημέρες μετά την ημερομηνία των	Η αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση συνδέεται με μεγαλύτερης ποιότητας χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

	<p>για την διαχείριση των κερδών είναι πιο συντηρητική για μια επιχείρηση που έχει αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση, Η4 – η αντίδραση της αγοράς σε μια πρόβλεψη διαχείρισης κερδών είναι πιο ευνοϊκή για μια επιχείρηση που διαθέτει μια αποτελεσματική δομή εταιρικής διακυβέρνησης.</p>		<p>προβλέψεων διαχείρισης (αποπληρωσμένη τιμή). <u>Ανεξάρτητες:</u> ο αριθμός των μη εκτελεστικών διευθυντών ως προς το σύνολο των διευθυντών, ο συνολικός αριθμός των εταιρικών διευθυντών κατά την ημερομηνία δήλωσης μεσολάβησης, ο αριθμός των συνεδριάσεων που πραγματοποιήθηκαν από το διοικητικό συμβούλιο κατά την διάρκεια του έτους, το κλάσμα των κοινών μετοχών που κατέχουν όλα τα στελέχη της εταιρείας και των διευθυντών ως ομάδα, το κλάσμα των κοινών μετοχών που κατέχουν οι θεσμικοί φορείς, ο αριθμός των εξωτερικών μελών της επιτροπής ελέγχου, η οικονομική εμπειρία των μελών της, ο αριθμός των συναντήσεων, το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου. <u>Μεταβλητές ελέγχου:</u> οι κακές ειδήσεις, η πρόγνωση της διασποράς, η ανάλυση της συναίνεσης, η ανάλυση ακολουθίας, η υψηλής τεχνολογίας βιομηχανία, οι ημέρες μέχρι το τέλος της περιόδου της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.</p>	
--	--	--	--	--

<p>Hamda, A., Al-Hayale, T., Aboagela, E., (2012).</p>	<p>H1 – το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου δεν είναι στατιστικά σημαντικό για την βελτίωση του λογιστικού συντηρητισμού, H2 - ο βαθμός της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου δεν είναι στατιστικά σημαντικός για την βελτίωση του λογιστικού συντηρητισμού, H3 – η οικονομική πείρα των μελών της επιτροπής ελέγχου δεν είναι στατιστικά σημαντική για την βελτίωση του λογιστικού συντηρητισμού, H4 - ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου δεν είναι στατιστικά σημαντικός για την βελτίωση του λογιστικού συντηρητισμού, H5 – η κυριότητα των μετοχών των μελών της επιτροπής ελέγχου δεν είναι στατιστικά σημαντική για την βελτίωση του λογιστικού συντηρητισμού</p>	<p>50 Ιορδανικές βιομηχανικές επιχειρήσεων, οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο του Αμμάν κατά την περίοδο 2004 – 2009.</p>	<p><u>Εξαρτημένες</u>: ο λογιστικός συντηρητισμός, ο δείκτης των συνολικών δεδουλευμένων ως προς τα ακαθάριστα κέρδη. <u>Ανεξάρτητες</u>: το μέγεθος της ελεγκτικής επιτροπής, η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, η οικονομική εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου και το ποσοστό των κοινών μετοχών που ανήκουν στην επιτροπή ελέγχου. <u>Μεταβλητές ελέγχου</u>: το μέγεθος της εταιρείας, η μόχλευση, εάν ο ελεγκτής της εταιρείας προέρχεται από τι πέντε κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες και η εξειδίκευση των εξωτερικών ελεγκτών της εταιρικής διακυβέρνησης στην υπηρεσία του πελάτη.</p>	<p>Τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου που εξετάστηκαν δεν σχετίζονται σημαντικά με τον λογιστικό συντηρητισμό, με εξαίρεση της χρηματοοικονομικής εμπειρίας της επιτροπής ελέγχου η οποία βρέθηκε να έχει θετική συσχέτιση με τον συντηρητισμό.</p>
<p>Braiotta, L., Zhou, J., (2008).</p>	<p>H1α – οι επιχειρήσεις που ήδη σχετίζονται με την επιτροπή ελέγχου (μεγαλύτερες, περισσότερο ανεξάρτητες επιτροπές ελέγχου καθώς και επιτροπές ελέγχου με οικονομική εμπειρία και εμπειρία διακυβέρνησης) έχουν λιγότερες πιθανότητες να προβούν σε μια δαπανηρή εναρμόνιση</p>	<p>279 επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι εισηγμένες στην Αμερική για τα έτη 2002-2004.</p>	<p><u>Εξαρτημένες</u>: η εναρμόνιση της επιτροπής ελέγχου, το τροποποιημένο μοντέλο Jones για την διακριτική ευχέρεια των δεδουλευμένων. <u>Ανεξάρτητες</u>: το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, το ποσοστό των ανεξαρτήτων μελών στην επιτροπή</p>	<p>Οι επιχειρήσεις που διαθέτουν επιτροπές ελέγχου με μεγαλύτερη οικονομική εμπειρία, με μεγάλα διοικητικά συμβούλια και με περισσότερα ανεξάρτητα διοικητικά συμβούλια έχουν τις λιγότερες πιθανότητες να εμπλακούν σε εναρμόνιση της</p>

	<p>της επιτροπής ελέγχου, H1β - οι επιχειρήσεις που ήδη σχετίζονται με ένα μεγαλύτερο και πιο ανεξάρτητο διοικητικό συμβούλιο έχουν μικρότερη πιθανότητα να εναρμονιστούν με την επιτροπή ελέγχου, H2 – οι επιχειρήσεις που είναι εναρμονισμένες με την επιτροπή ελέγχου ασκούν μικρότερη διαχείριση κερδών δεδομένου ότι η εναρμόνιση βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της ελεγκτικής επιτροπής.</p>		<p>ελέγχου, ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν οικονομική εμπειρία, ο μέσος όρος των θέσεων που κατέχονται από μέλη της επιτροπής ελέγχου και είναι μέλη διοικητικών συμβουλίων και σε άλλες δημόσιες επιχειρήσεις, το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών, η καταγραφή των συνολικών πωλήσεων, η μόχλευση (ο λόγος του μακροπρόθεσμου χρέους προς το σύνολο του ενεργητικού), εάν η εταιρεία ελέγχεται από ελεγκτή που ανήκει στις τέσσερις κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες, λειτουργικές ταμειακές ροές, εάν υπάρχει αναφορά για αύξηση των κερδών σε σχέση με το προηγούμενο έτος, εάν η εταιρεία αναφέρει απώλεια κατά το τρέχον έτος, εάν η εταιρεία έχει πτώση άνω του 10% του συνόλου των μετοχών της εταιρείας, εάν η εταιρεία έχει άνοδο άνω του 10% του συνόλου των μετοχών της εταιρείας.</p>	<p>επιτροπής ελέγχου, σε αντίθεση με τις επιτροπές ελέγχου που διαθέτουν μεγαλύτερη εμπειρία διακυβέρνησης και έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να εμπλακούν σε εναρμόνιση. Επιπλέον, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις που εναρμονίζονται με την επιτροπή ελέγχου ασκούν μικρότερη διαχείριση κερδών.</p>
<p>2. Χρηματοοικονομική εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου</p>				

<p>Zhang, Y., Zhou, J., Zhou, N., (2007)</p>	<p>H1 - Οι επιχειρήσεις που διαθέτουν ελεγκτική επιτροπή με περισσότερη χρηματοοικονομική εμπειρία έχουν μικρότερη πιθανότητα να αντιμετωπίζουν αδυναμίες στον εσωτερικό έλεγχο, H2 - Η ανεξαρτησία του ελεγκτή δεν συνδέεται με τις αδυναμίες του εσωτερικού ελέγχου</p>	<p>208 εταιρίες, οι οποίες παρουσίαζαν διάφορα προβλήματα εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα άρθρα 302 και 304 του νόμου SOX. Οι επιχειρήσεις αυτές συγκρίθηκαν με την μέθοδο one to one με 208 επιχειρήσεις (δείγμα ελέγχου) που δεν είχαν προβλήματα με τον εσωτερικό έλεγχο, χρησιμοποιώντας την ζευγαρωτή δοκιμασία t (paired t-test) για να ελέγξουν την διαφορά των μέσων και το Wilcoxon signed rank test για να ελέγξουν τη διαφορά της διάμεσης τιμής.</p>	<p><u>Εξαρτημένη:</u> εάν υπάρχει αδυναμία στον εσωτερικό έλεγχο της εταιρείας. <u>Ανεξάρτητες:</u> το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που είναι ειδικοί σε χρηματοοικονομικά θέματα, το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που αντιπροσωπεύουν ειδικούς σε θέματα χρηματοοικονομικής, το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που δεν είναι ειδικοί σε θέματα χρηματοοικονομικής, ο δείκτης της αμοιβής του ελέγχου ως προς την συνολική αμοιβή, το ποσοστό των εξωτερικών διευθυντών της επιτροπής ελέγχου, το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός των εξωτερικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, ο αριθμός συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, εάν ο ελεγκτής είναι μέλος των τεσσάρων μεγαλύτερων ελεγκτικών εταιρειών, εάν υπήρξε αλλαγή του ελεγκτή της εταιρείας και η αλλαγή έγινε τα έτη 2003 ή 2004, το σύνολο του ενεργητικού, η</p>	<p>Ενισχύεται η H1 και απορρίπτεται η H2. Υπάρχει σχέση μεταξύ της ποιότητας της ελεγκτικής επιτροπής, της ανεξαρτησίας των ελεγκτών, καθώς και των αδυναμιών του εσωτερικού ελέγχου.</p>
--	---	---	---	---

			<p>διψήφια προσαρμοσμένη μέση τιμή του βιομηχανικού κλάδου για την αύξηση των πωλήσεων (Two-digit industry-median-adjusted sales growth), εάν η εταιρεία εμπλέκεται σε εξαγορές κατά την διάρκεια των ετών 2003, 2004 και από τον Ιανουάριο έως τον Ιούλιο του 2005, εάν η εταιρεία εμπλέκεται σε αναδιάρθρωση, ο αριθμός των επιχειρηματικών φορέων που αναφέρθηκαν στην ετήσια έκθεση 10-K, εάν υπάρχει μεταφορά σε ξένο νόμισμα, οι συνολικές πωλήσεις, ο λόγος των κερδών προ τόκων, φόρων, αποσβέσεων και τοκοχρεολυσίων (EBITDA) προς τις πωλήσεις, την μεταβλητή της εταιρικής διακυβέρνηση.</p>	
<p>Carcello, J., Hollingsworth, C., Neal, T., (2006)</p>	<p>Βασιζόμενοι στον νόμο Sarbanes-Oxley (SOX) που απαιτεί δημοσιοποίηση (γνωστοποίηση) για το εάν η επιτροπή ελέγχου διαθέτει ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής, εξέτασαν τις γνωστοποιήσεις που υπήρχαν για τους ειδικούς σε θέματα χρηματοοικονομικής της επιτροπής ελέγχου για την πρώτη χρονιά που τέθηκε σε ισχύ η δημοσιοποίηση.</p>	<p>100 εταιρείες, προερχόμενες από τέσσερις διαφορετικές ομάδες: τις εταιρείες του Fortune 500 και τις εταιρείες που διαπραγματεύονται στο NYSE, στο Nasdaq NMS και στο Nasdaq NDQ.</p>	<p><u>Εξαρτημένη</u>: εάν η εταιρεία διέθετε ή όχι ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής στην ελεγκτική επιτροπή. <u>Ανεξάρτητες</u>: το μέγεθος της εταιρείας, εάν η εταιρεία έχει ή όχι έσοδα από την έκδοση κοινών μετοχών μεγαλύτερων του 5% των ιδίων κεφαλαίων, εάν η εταιρεία έχει ή όχι έσοδα από την διασφάλιση του χρέους, εάν η εταιρεία συνδέεται ή</p>	<p>Όλες οι εταιρίες γνωστοποιούν για την ύπαρξη ειδικών σε θέματα χρηματοοικονομικής στην επιτροπή ελέγχου, όμως η διαφάνεια για αυτή την γνωστοποίηση έχει περιορισμένο υπόβαθρο. Επιπλέον, θεωρούν ότι οι ειδικοί σε θέματα χρηματοοικονομικής της επιτροπής ελέγχου δεν διαθέτουν λογιστικό ή χρηματοοικονομικό</p>

			<p>όχι με μια από τις τέσσερις μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρίες, εάν η εταιρεία ανήκει ή όχι σε επίδοιο κλάδο παραγωγής, εάν ο διευθύνων σύμβουλος είναι και πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ή όχι, εάν μέρος του μετοχικού κεφαλαίου κατέχεται από θεσμικούς επενδυτές, εάν η επιχείρηση έχει μη συνδεδεμένο μέτοχο που κατέχει ή όχι το 5% ή άνω των μετοχών, εάν η επιτροπή ελέγχου συνεδριάζει ή όχι τέσσερις φορές ή περισσότερες, εάν η εταιρεία διαπραγματεύεται Nasdaq ή όχι στο εθνικό σύστημα αγοράς, και εάν η εταιρεία διαπραγματεύεται ή όχι στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.</p>	<p>υπόβαθρο, επισημαίνοντας ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των χρηματιστηρίων για αυτό το κομμάτι.</p>
<p>Raghunandan, K., Rama, D., Paul Scarbrough, D., (1998)</p>	<p>H1 – οι ελεγκτικές επιτροπές που συμμετέχουν στην λήψη αποφάσεων απορρίπτοντας τον επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου δεν θα θεωρηθούν ως πιο καταρτισμένες πάνω σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής, H2 - οι ελεγκτικές επιτροπές που συναντιούνται συχνά με τον επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου δεν θα θεωρηθούν ως πιο καταρτισμένες πάνω σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής, H3 – οι</p>	<p>Τα στοιχεία της έρευνας αντλήθηκαν από Compact Disclosure Canada και πιο συγκεκριμένα από 72 επικεφαλής εσωτερικούς ελεγκτές των канаδικών εταιρειών μεταποίησης που είχαν πωλήσεις άνω των 50 εκατομμυρίων</p>	<p><u>Εξαρτημένη</u>: το επίπεδο γνώσης της ελεγκτικής επιτροπής. <u>Ανεξάρτητες</u>: εάν ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής «συμφωνεί έντονα» ότι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου ήταν γνώστες σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής, εάν η ελεγκτική επιτροπή συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων για να απορρίψει τον επικεφαλής εσωτερικό ελεγκτή, η συχνότητα συναντήσεων με τον επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου,</p>	<p>Οι μηδενικές υποθέσεις ένα και δύο δεν απορρίπτονται, ενώ οι μηδενικές υποθέσεις τρία και τέσσερα απορρίπτονται.</p>

	ελεγκτικές επιτροπές που κάνουν συναντήσεις κατ' ιδίαν με τον επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου δεν θα θεωρηθούν ως πιο καταρτισμένες πάνω σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής, Η4 – οι ελεγκτικές επιτροπές που εξετάζουν τα σχέδια και τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου δεν θα θεωρηθούν ως πιο καταρτισμένες πάνω σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής.	δολαρίων.	εάν ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής είχε ιδιωτική πρόσβαση στην ελεγκτική επιτροπή και η αναθεώρηση του προγράμματος του εσωτερικού ελέγχου και τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική αναφορά και τους εσωτερικούς ελέγχους.	
Akhtaruddin , M., Haron, H., (2010)	H1 – η κυριότητα του διοικητικού συμβουλίου σχετίζεται αρνητικά με τις εκούσιες γνωστοποιήσεις, Η2 - η αρνητική συσχέτιση μεταξύ κυριότητας του διοικητικού συμβουλίου και των εταιρικών γνωστοποιήσεων θα είναι ασθενέστερη για τις επιχειρήσεις με υψηλότερο επίπεδο ανεξάρτητων μη εκτελεστικών διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου, Η3 – η αρνητική συσχέτιση μεταξύ κυριότητας του διοικητικού συμβουλίου και των εταιρικών γνωστοποιήσεων θα είναι ασθενέστερη για τις επιχειρήσεις με υψηλότερο επίπεδο εξειδικευμένων μελών στην επιτροπή ελέγχου.	124 δημόσιες εισηγμένες εταιρείες στην Μαλαισία.	<u>Εξαρτημένη:</u> ο συνολικός δείκτης εθελοντικής γνωστοποίησης για κάθε εταιρεία του δείγματος. <u>Ανεξάρτητες:</u> το ποσοστό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου και το ποσοστό των εξειδικευμένων μελών στην επιτροπή ελέγχου, η ιδιοκτησία του διοικητικού συμβουλίου (το ποσοστό του εκτελεστικού μεριδίου ιδιοκτησίας στο σύνολο των μετοχών της εταιρείας), εάν η εταιρεία ελέγχεται από ελεγκτή που ανήκει στις τέσσερις κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες, το συνολικό χρέος που είναι πάνω από την λογιστική αξία του ενεργητικού, η τρέχουσα	Το διοικητικό συμβούλιο αυξάνει το κόστος ιδιοκτησίας του οργανισμού ως αποτέλεσμα της ασύμμετρης πληροφόρησης μεταξύ της διοίκησης της επιχείρησης και των εξωτερικών επενδυτών.

			<p>αναλογία που ορίζεται ως το σύνολο των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων επί του συνόλου των τρεχουσών υποχρεώσεων.</p> <p><u>Μεταβλητός έλεγχος:</u> το μέγεθος της επιχείρησης, η μόχλευση, η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων που ορίζεται ως το εισόδημα προ φόρων και τόκων στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων (ROE), και η φύση των εξωτερικών ελέγχων της επιχείρησης.</p>	
<p>Venkataraman, I., Bamber, M., Griffin, J., (2013)</p>	<p>Μελέτησαν τα χαρακτηριστικά και τα προσόντα των ειδικών σε θέματα χρηματοοικονομικής της επιτροπής ελέγχου.</p>	<p>Η έρευνα διεξήχθη το έτος 2009 και απεκόμισε 167 απαντήσεις. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με την μέθοδο της πινακοποίησης των στατιστικών δεδομένων και της παλινδρόμησης.</p>	<p><u>Εξαρτημένη:</u> εάν ο ερωτώμενος έχει χαρακτηριστεί ως ειδικός σε θέματα χρηματοοικονομικής.</p> <p><u>Ανεξάρτητες:</u> εάν ο ερωτώμενος: υπηρετεί σε ελεγκτική επιτροπή περισσότερων της μια εταιρείας, εάν υπηρετεί σε οποιαδήποτε άλλη επιτροπή του διοικητικού συμβουλίου, είχε εμπειρία σε κάποια διοικητική θέση εταιρείας βιομηχανικού κλάδου, είχε εμπειρία ως ανεξάρτητο μέλος του διοικητικού συμβουλίου, είχε προηγούμενη επαγγελματική σχέση με οποιοδήποτε μέλος του διοικητικού συμβουλίου, είχε προηγούμενη ανεπίσημη σχέση με οποιοδήποτε μέλος του διοικητικού</p>	<p>Η λογιστική πιστοποίηση και η εμπειρία της επιτροπής ελέγχου εκτιμώνται θετικά από το διοικητικό συμβούλιο για τον ορισμό ενός μέλους της επιτροπής ελέγχου ως ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής.</p>

			συμβουλίου, τώρα υπηρετεί στο διοικητικό συμβούλιο περισσότερων από μιας εταιρείας, εάν τώρα υπηρετεί σε ανώτερη διοικητική θέση, διαθέτει πιστοποιητικό CPA, CMA, ή CIA, έχει εμπειρία ελέγχου, έχει προηγούμενη εμπειρία στην επιτροπή ελέγχου και υπήρξε διευθύνων σύμβουλος στην εταιρεία.	
3. Εταιρική Διακυβέρνηση και Επιτροπή Ελέγχου				
Munro, L., Buckby, S., (2008).	Μελέτησαν τις σημαντικότερες εξελίξεις σε κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης και συστάσεων για τις αυστραλιανές ελεγκτικές επιτροπές, τις οποίες κατηγοριοποίησαν σε τρεις διαφορετικές περιόδους για τα έτη 1976 – 2004: η πρώτη περίοδος είναι από το 1976 έως την 1 ^η Ιουλίου του 1993 κατά την οποία έχουμε εθελοντικό σχηματισμό επιτροπής ελέγχου και μη γνωστοποίηση, η δεύτερη είναι από την 1 ^η Ιουλίου του 1993 έως την 1 ^η Ιανουαρίου του 2003 με εθελοντικό πάλι σχηματισμό αλλά με γνωστοποίηση και η τρίτη περίοδος από την 1 ^η Ιανουαρίου του 2003 με υποχρεωτική σύσταση επιτροπής και γνωστοποίηση.	Το τελικό δείγμα της έρευνας τους αποτελούνταν από 188 εταιρείες για το έτος 2004.		Η συμμόρφωση με τους κανονισμούς και τις συστάσεις της εταιρικής διακυβέρνησης είχαν βελτιωθεί σημαντικά σε σχέση με : το σχηματισμό της επιτροπής ελέγχου, τον αριθμό των μελών της επιτροπής ελέγχου, τους μη εκτελεστικούς διευθυντές στην επιτροπή ελέγχου, τη χρηματοοικονομική εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου και τη συχνότητα των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. Ωστόσο, ο αριθμός των ανεξάρτητων διευθυντών στις επιτροπές ελέγχου ήταν αρκετά πιο μικρός από τις κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής του ASX.
Grant	Μελέτησε τις δηλώσεις εταιρικής	224 εισηγμένες		Οι εταιρείες που δεν

Thornton (2012)	διακυβέρνησης που συμπεριέλαβαν στην ετήσια οικονομική τους έκθεση οι ελληνικές εισηγμένες εταιρείες στο ΧΑΑ όπως προβλέπει ο Ν.3873/2010, των οποίων η τελευταία διαχειριστική χρήση είχε καταληκτική ημερομηνία είτε το Δεκέμβριο του 2011, είτε τον Ιούνιο του 2012.	εταιρείες. Στο δείγμα δεν συμπεριλαμβάνονταν οι εταιρείες που τελούσαν υπό εκκαθάριση ή εταιρείες των οποίων η συναλλαγή των μετοχών τους έχει ανασταλεί, η Τράπεζα της Ελλάδος και μία εταιρεία της οποίας διαπραγματεύονται στο ΧΑ παραστατικοί τίτλοι μετοχών και εδρεύει στα Σκόπια. Η μέθοδος που χρησιμοποίησαν είναι η έρευνα γραφείου (desk research).		ακολουθούσαν τις ειδικές πρακτικές στην δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης έκαναν αναφορά στις πρακτικές από τις οποίες απέκλιναν και ανέφεραν και το λόγο απόκλισης.
DeZoort, F., (1998).	H1- τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν ελεγκτική εμπειρία θα έχουν κρίση που μοιάζει με την κρίση των ελεγκτών, σε σχέση με τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που δεν διαθέτουν την πείρα αυτή, H2- τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν ελεγκτική εμπειρία θα έχουν επίπεδα συνοχής πιο κοντά στα επίπεδα συνοχής των ελεγκτών, σε σχέση με τα μέλη της επιτροπής	100 επιχειρήσεις προερχόμενες από το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, το Αμερικάνικό χρηματιστήριο και από το εθνικό σύστημα αγοράς NAS-DAQ.		Υποστηρίζονται και οι πέντε υποθέσεις.

	<p>ελέγχου που δεν διαθέτουν την πείρα αυτή, H3- τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν ελεγκτική εμπειρία θα έχουν επίπεδα αυτογνωσίας πιο κοντά στα επίπεδα αυτογνωσίας των ελεγκτών, σε σχέση με τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που δεν διαθέτουν την πείρα αυτή, H4- τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν ελεγκτική εμπειρία θα έχουν επίπεδα συναίνεσης πιο κοντά στα επίπεδα συναίνεσης των ελεγκτών, σε σχέση με τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που δεν διαθέτουν την πείρα αυτή, H5- τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που διαθέτουν ελεγκτική εμπειρία θα προτείνουν πρόσθετες υποδείξεις που μοιάζουν περισσότερο με τις υποδείξεις των ελεγκτών, σε σχέση με τα μέλη της επιτροπής ελέγχου που δεν διαθέτουν την πείρα αυτή.</p>			
DeZoort, F., Salterio, S., (2001).	<p>H1α – τα μέλη της επιτροπής ελέγχου με περισσότερη εμπειρία ως ανεξάρτητοι διευθυντές θα είναι πιο πιθανόν να υποστηρίξουν τον ελεγκτή σε διαφωνίες με την διοίκηση από ότι τα μέλη με λιγότερη εμπειρία, H1β - τα μέλη της επιτροπής ελέγχου με εμπειρία στα εταιρικά διοικητικά</p>	<p>68 μέλη επιτροπής ελέγχου.</p>	<p><u>Εξαρτημένη:</u> μια εντεκαβάθμια κλίμακα με διαβαθμίσεις ανάμεσα στο τείνουν «να υποστηρίξουν τη θέση της διοίκησης» και στο τείνουν «να υποστηρίξουν τη θέση του ελεγκτή».</p> <p><u>Ανεξάρτητες:</u> ο αριθμός των εταιρικών διοικητικών συμβουλίων</p>	<p>Όλες οι υποθέσεις επαληθεύονται εκτός της υποθέσεως H2β.</p>

	<p>συμβούλια των εταιριών, εφόσον είναι ταυτόχρονα διαχειριστές θα είναι πιο πιθανό να υποστηρίξουν τη διαχείριση σε διαφορές με τον ελεγκτή από ό, τι εάν ήταν μέλη χωρίς ταυτόχρονη εμπειρία διοικητικού συμβουλίου/διαχείρισης, H2α – τα μέλη της επιτροπής ελέγχου με μεγαλύτερη γνώση χρηματοοικονομικής πληροφόρησης θα είναι πιο πιθανό να υποστηρίξουν ένα ελεγκτή σε διαφορές του με τη διοίκηση από ότι εάν ήταν μέλη με λιγότερη γνώση, H2β - τα μέλη της επιτροπής ελέγχου με την περισσότερη γνώση υποβολής εκθέσεων - ελέγχου θα είναι πιο πιθανό να υποστηρίξουν ένα ελεγκτή σε διαφορές του με τη διοίκηση από ότι εάν ήταν μέλη με λιγότερη γνώση.</p>		<p>που διαθέτουν ένα ανεξάρτητο διευθυντή στην επιτροπή ελέγχου, εάν ένα μέλος είναι συγχρόνως μέλος του διοικητικού συμβουλίου και ανώτερο διευθυντικό στέλεχος, εάν τα μέλη της επιτροπής έχουν γνώση ελέγχου, εάν έχουν γνώση χρηματοοικονομικής λογιστικής, εάν έχουν ικανότητα επίλυσης προβλημάτων.</p>	
4. Σχέση επιτροπής ελέγχου και διοικητικού συμβουλίου με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης				
<p>Qinghua, W., Pingxin, W., Junming, Y., (2007).</p>	<p>H1α. - όσο μεγαλύτερο το ποσοστό των ανεξάρτητων διοικητικών στελεχών στο διοικητικό συμβούλιο, τόσο περισσότερο αξιόπιστη είναι η χρηματοοικονομική πληροφόρηση για την εταιρεία, H1β. - εταιρείες με ποσοστό ανεξάρτητων διευθυντών υψηλότερο από το ένα τρίτο, αντί του</p>	<p>1192 εταιρείες από τις 1292 εισηγμένες εταιρείες στα χρηματιστήρια Σενζέν και Σαγκάης. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήσαν είναι η βιβλιογραφική</p>	<p><u>Εξαρτημένη</u>: η εκτίμηση της ποιότητας των χρηματοοικονομικών εκθέσεων. <u>Ανεξάρτητες</u>: το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, εάν ο γενικός διευθυντής ή πρόεδρος κατέχει ταυτόχρονα και την θέση του</p>	<p>Η ανεξαρτησία και η εμπειρία του διοικητικού συμβουλίου αποτελούν τους δύο βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Οι μεταβλητές που αντιπροσωπεύουν τα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς</p>

	<p>ενός τρίτου, είναι πιο πιθανό να παράγουν περισσότερο αξιόπιστες οικονομικές εκθέσεις σε σχέση με τις εταιρείες εκείνες που έχουν ποσοστό χαμηλότερο από το ένα τρίτο, Η1γ. – ο μεγαλύτερος διαχωρισμός στην δομή της ηγεσίας της εταιρίας προσφέρει μια καλύτερη ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για την εταιρεία, Η1δ. - η σχέση μεταξύ του μεγέθους του διοικητικού συμβουλίου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης εξαρτάται από συγκεκριμένες καταστάσεις, Η2α. – η υποβολή οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων εταιρειών με τουλάχιστον έναν ανεξάρτητο οικονομικό διευθυντή επί της επιτροπής ελέγχου είναι πιο αξιόπιστη σε σχέση με τις εταιρείες που δεν τον διαθέτουν, Η2β. - η υποβολή οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων εταιρειών που έχουν ελεγκτική επιτροπή επί του διοικητικού συμβουλίου είναι πιο αξιόπιστη από ότι τις εταιρείες που δεν έχουν επιτροπή, Η3α. – η συχνότητα συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου έχει μεγάλη θετική</p>	<p>επισκόπηση και η εμπειρική έρευνα.</p>	<p>προέδρου του διοικητικού συμβουλίου, εάν το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών είναι μεγαλύτερο από το ένα τρίτο, εάν υπάρχουν ειδικοί σε θέματα χρηματοοικονομικής ως ανεξάρτητοι διευθυντές, εάν υπάρχει μια επιτροπή λογιστικού ελέγχου επί του διοικητικού συμβουλίου για να επιβλέπει τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την παροχή επαγγελματικών υπηρεσιών ελέγχου, η συχνότητα των συναντήσεων του διοικητικού συμβουλίου κατά την διάρκεια του έτους, ο δείκτης της αναλογία της συνολικής κράτησης του μεριδίου από τους διευθυντές προς το συνολικό μερίδιο που εκδίδεται από την εταιρεία στο τέλος του φορολογικού έτους, ο αριθμός των διοικητικών συμβούλων που κατέχουν ταυτόχρονα και θέσεις στην εταιρεία του ελέγχοντος μετόχου.</p> <p><u>Μεταβλητές ελέγχου:</u> το σύνολο του ενεργητικού, η χρηματοοικονομική μόχλευση (ο λόγος των συνολικών υποχρεώσεων ως προς το σύνολο του ενεργητικού), το άθροισμα της</p>	<p>της επιτροπής ελέγχου, την αναλογία των μετοχών που κατέχονται από το διοικητικό συμβούλιο, την συχνότητα συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου μέσα σε ένα χρόνο και τον αριθμό των ανεξάρτητων διοικητικών στελεχών που κατέχουν ταυτόχρονα και θέσεις σε εταιρίες ελεγχόμενες από τους μετόχους, φαίνεται να μην έχουν σημαντική συσχέτιση με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.</p>
--	---	---	---	---

	<p>συσχέτιση με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, H3β. – ο δείκτης των μετοχών του διοικητικού συμβουλίου έχει μεγάλη θετική συσχέτιση με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, H3γ. - υπάρχει μια σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ του ποσοστού των διευθυντών που ταυτόχρονα κατέχουν θέσεις σε εταιρείες που τον έλεγχο τους έχουν οι μέτοχοι της εταιρείας και την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.</p>		<p>αναλογίας του μεριδίου της διαχείρισης στο τέλος του έτους διαχείρισης, εάν η εταιρεία είχε ζημία σε προηγούμενες χρήσεις, η μη φυσιολογική διακύμανση της απόδοσης της επιχείρησης, το κίνητρο για την καλύτερη προσφορά (εάν η αναλογία των καθαρών κερδών της επιχείρησης ως προς το σύνολο του ενεργητικού είναι 6%-7%), η συγκέντρωση των δικαιωμάτων των μετόχων (ο δείκτης μετοχών του μεγαλύτερου μετόχου της εταιρείας).</p>	
<p>De Vlaminck, N., Sarens, G., (2013)</p>	<p>H1 - ceteris paribus, το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών της επιτροπής ελέγχου είναι αρνητικά και σημαντικά συσχετιζόμενο με το μέγεθος της διαχείρισης των κερδών, H2 - ceteris paribus, η αναλογία των ειδικών σε θέματα ελεγκτικής και λογιστικής της επιτροπής ελέγχου συνδέεται σημαντικά με το μέγεθος της διαχείρισης των κερδών, H3 - ceteris paribus, η αναλογία των μελών της επιτροπής ελέγχου με περισσότερες από τρεις διευθυντικές θέσεις σε άλλες εταιρείες συνδέεται σημαντικά με το μέγεθος της διαχείρισης των κερδών, H4 - ceteris paribus, ο αριθμός των</p>	<p>Τα δεδομένα της έρευνας αφορούσαν τα έτη 2008 και 2009, αντλήθηκαν από την βάση δεδομένων Amadeus και αφορούσαν 60 βέλγικες εταιρείες, οι οποίες είχαν συστήσει επιτροπή ελέγχου. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποκλείστηκαν από τη μελέτη αυτή.</p>	<p><u>Εξαρτημένη:</u> τα κέρδη διαχείρισης. <u>Ανεξάρτητες:</u> η αναλογία των ανεξάρτητων διοικητικών στελεχών στην επιτροπή ελέγχου, το ποσοστό των ειδικών σε θέματα ελεγκτικής και λογιστικής της επιτροπής ελέγχου, το ποσοστό των διευθυντών που έχουν περισσότερες από τρεις διευθυντικές θέσεις στην επιτροπή ελέγχου, η συχνότητα συνεδριάσεων κατά τη διάρκεια του έτους, ο αριθμός των μελών του Δ.Σ στην επιτροπή ελέγχου, ο φυσικός λογάριθμος των συνολικών περιουσιακών στοιχείων, η απόδοση του ενεργητικού, το σύνολο των</p>	<p>Παρέχεται επιβεβαίωση για την πρώτη και τρίτη υπόθεση, ενώ οι άλλες τρεις υποθέσεις δεν επιβεβαιώνονται.</p>

	<p>συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου είναι αρνητικά και σημαντικά συσχετιζόμενος με το μέγεθος της διαχείρισης των κερδών, H5 - ceteris paribus, ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου συνδέεται σημαντικά με το μέγεθος της διαχείρισης των κερδών.</p>		<p>υποχρεώσεων προς το σύνολο του ενεργητικού, τα χαρακτηριστικά των εξωτερικών ελεγκτών.</p>	
<p>Pucheta-Martínez, M., García-Meca, E., (2014)</p>	<p>H1α – η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης επηρεάζεται θετικά από την παρουσία των θεσμικών διευθυντών στα διοικητικά συμβούλια, H1β – η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης επηρεάζεται θετικά από την παρουσία των θεσμικών διευθυντών στις ελεγκτικές επιτροπές, H2α – η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης επηρεάζεται θετικά από το ποσοστό της εκπροσώπησης των ευαίσθητων στην πίεση θεσμικών διευθυντών στα διοικητικά συμβούλια, H2β - η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης επηρεάζεται θετικά από το ποσοστό της εκπροσώπησης των ευαίσθητων θεσμικών διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου, H3α - η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης επηρεάζεται θετικά</p>	<p>Ισπανικές εισηγμένες εταιρείες για τα έτη 2004 έως 2010.</p>	<p><u>Εξαρτημένη:</u> εάν η εταιρεία λαμβάνει ειδική ελεγκτική γνώμη, το ποσοστό των θεσμικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο. <u>Ανεξάρτητες:</u> το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, το ποσοστό των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που εκπροσωπούν τους ευαίσθητους στην πίεση θεσμικούς επενδυτές, το ποσοστό των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που εκπροσωπούν εμπορικές τράπεζες, το ποσοστό των διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που εκπροσωπούν ταμειυτήρια, εάν οι θεσμικοί διευθυντές συμμετέχουν στην επιτροπή ελέγχου, εάν οι ανεξάρτητες διευθυντές έχουν θέσεις στην επιτροπή ελέγχου, το σύνολο του ενεργητικού, εάν η εταιρεία</p>	<p>Οι υποθέσεις H1α, H1β, H2α , H2β ΚΑΙ H3α είναι αποδεκτές, ενώ η H3 δεν είναι αποδεκτή.</p>

	από το ποσοστό εμπορικών και αποταμιευτικών τραπεζικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, Η3β - η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης επηρεάζεται θετικά από το ποσοστό εμπορικών και αποταμιευτικών τραπεζικών διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου.		ελέγχεται από ελεγκτή που ανήκει στις τέσσερις μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες, το ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από τους διευθυντές, ο συνολικός αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου, ο δείκτης του λογιστικού χρέους προς το σύνολο του ενεργητικού, εάν η εταιρεία παρουσιάζει ζημίες κατά το προηγούμενο έτος και ο ROA (Επιχειρησιακά έσοδα προ τόκων και φόρων επί του συνόλου των στοιχείων του ενεργητικού).	
5. Ανεξαρτησία επιτροπής ελέγχου και διοικητικού συμβουλίου				
Bronson, S., Carcello, J., Hollingsworth, C., Neal, T., (2009)	Εξέτασαν κατά πόσο οι κανονιστικές ρυθμίσεις μιας εντελώς ανεξάρτητης ελεγκτικής επιτροπής είναι απαραίτητα για να αποκτηθούν τα πλεονεκτήματα που σχετίζονται με την ανεξαρτησία της ελεγκτικής επιτροπής, τα οποία έχουν καταγραφεί σε παλαιότερη βιβλιογραφία.	208 επιχειρήσεις που βρίσκονταν σε οικονομική δυσχέρεια κατά το έτος 1994.	<u>Εξαρτημένη</u> : η ύπαρξη ή όχι τροποποιημένες έκθεσης συνέχισης δραστηριότητας. <u>Ανεξάρτητες</u> : το ποσοστό των ανεξάρτητων διευθυντών που υπάρχουν στην επιτροπή ελέγχου, εάν η εταιρεία είναι σε αδυναμία εκπλήρωσης υποχρεώσεων ή σε αναδιάρθρωση του χρέους, η ύπαρξη ή όχι τροποποιημένης έκθεσης συνέχισης δραστηριότητας κατά το προηγούμενο έτος, το σύνολο του ενεργητικού, εάν η εταιρεία βρίσκεται σε στάδιο ανάπτυξης, ο δείκτης χρηματοοικονομικής	Τα οφέλη που απορρέουν από την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, επιτυγχάνονται μόνο όταν η επιτροπή ελέγχου είναι εντελώς ανεξάρτητη. Μια εντελώς ανεξάρτητη ελεγκτική επιτροπή σχετίζεται με υψηλό επίπεδο αποτελεσματικότητας, ειδικότερα για τις εταιρείες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες.

			κατάσταση του Zmijewski's (1984), εάν η εταιρεία απολύει τον ελεγκτή της πριν από την επόμενη ετήσια έκθεση της, ο μέσος όρος του αριθμού των διευθυντικών θέσεων σε άλλες δημόσιες επιχειρήσεις που κατέχονται από τους διευθυντές της επιτροπής ελέγχου, το ποσοστό των διευθυντών της επιτροπής ελέγχου που έχουν οικονομικές γνώσεις, το ποσοστό των μετοχών της εταιρείας που ανήκει σε διευθυντές της επιτροπής ελέγχου, εάν η εταιρεία έχει αλλάξει διευθύνων σύμβουλο και οικονομικό διευθυντή κατά την διάρκεια του έτους.	
Chan, K., Li, J., (2008).	H1 – Η ανεξαρτησία της ελεγκτικής επιτροπής δεν επηρεάζει την αξία της επιχείρησης.	200 κορυφαίες επιχειρήσεις που ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο Fortune κατά το έτος 2000.		Η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου επηρεάζει θετικά την αξία της επιχείρησης. Επιπλέον, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι όταν ο έλεγχος του διοικητικού συμβουλίου ασκείται από ειδικούς ανεξάρτητους ελεγκτές, η αξία της εταιρείας ενισχύεται. Βρέθηκε να υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους του διοικητικού συμβουλίου και της ανεξαρτησίας της επιτροπής.

<p>Carcello, J., Neal, T., (2003)</p>	<p>H1α – υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού των συνδεδεμένων διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου και την πιθανότητα μιας οντότητας που αντιμετωπίζει οικονομική δυσχέρεια να παρέχει μια αισιόδοξη παρουσίαση της οικονομικής της κατάστασης στο προσάρτημα (στις σημειώσεις), H1β - υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού των συνδεδεμένων διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου και την πιθανότητα μιας οντότητας που έχει αντιμετωπίσει πριν μια οικονομική δυσχέρεια να παρέχει μια αισιόδοξη παρουσίαση της οικονομικής της κατάστασης στην διαχείριση της εξέτασης και της ανάλυσης (MD & A, Management Discussion and Analysis).</p>	<p>Τα δεδομένα για την έρευνα τους τα άντλησαν από την βάση δεδομένων Compact D/SEC και επικεντρώθηκαν σε εισηγμένες κατασκευαστικές εταιρείες που κατά το έτος 1994 αντιμετώπιζαν οικονομική δυσπραγία.</p>	<p><u>Εξαρτημένη:</u> εάν το περιεχόμενο της παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων αναφορικά με τα οικονομικά και λειτουργικά προβλήματα της οντότητας είναι αισιόδοξο ή μη – αισιόδοξο. <u>Ανεξάρτητες:</u> το ποσοστό των μελών της επιτροπής ελέγχου που ταξινομούνται ως συνδεδεμένοι διευθυντές, το μέγεθος της εταιρείας, εάν μια εταιρεία έχει λάβει έκθεση για συνέχιση δραστηριότητας, ο δείκτης χρηματοοικονομικής κατάστασης του Zmijewski's (1984).</p>	<p>Προκύπτει μια θετική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού των συνδεδεμένων διευθυντών με την επιτροπή ελέγχου και της αισιόδοξίας για γνωστοποίηση της συνέχισης δραστηριότητας της εταιρείας. Η παραπάνω σχέση διαπιστώθηκε και στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων και στην MD & A.</p>
<p>Al-Najjar, B., (2011)</p>	<p>H1 – η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με το μέγεθος της επιχείρησης, H2 – η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται με χρηματοοικονομική μόχλευση, H3 – η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου συνδέεται θετικά με ευκαιρίες ανάπτυξης, H4 - η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου συνδέεται θετικά με ελεύθερες</p>	<p>100 μεγαλύτερες εταιρείες του Ηνωμένου Βασιλείου με βάση την κεφαλαιοποίηση της αγοράς τους, από τις οποίες περίπου 70 επιχειρήσεις παρέχουν τις απαιτούμενες πληροφορίες για την</p>	<p><u>Εξαρτημένη:</u> το ποσοστό των μη εκτελεστικών διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου. <u>Ανεξάρτητες:</u> ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το ποσοστό των μη εκτελεστικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, η κατοχή των εμπιστευτικών πληροφοριών</p>	<p>Ενισχύονται οι υποθέσεις H1, H2, H4, H7, H9 και δεν αποδέχονται τις υποθέσεις H3, H5, H6 και H8.</p>

	<p>ταμειακές ροές, H5 - η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με ζημίες, H6 - η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου συνδέεται θετικά με το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, H7 - η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου συνδέεται θετικά με το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, H8 - η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου συνδέεται θετικά με μη εκτελεστικούς διευθυντές, H9 - η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου είναι θετικά συσχετισμένη με την κατοχή των εμπιστευτικών πληροφοριών.</p>	<p>ανάλυση για την περίοδο 2003-2008.</p>		
<p>Deli, D., Gillan, S., (2000)</p>	<p>H1 – η πιθανότητα μια εταιρεία να έχει μια εντελώς ανεξάρτητη και ενεργή επιτροπή ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με το επίπεδο της επιχείρησης για ευκαιρίες ανάπτυξης, H2 - η πιθανότητα μια εταιρεία να έχει μια εντελώς ανεξάρτητη και ενεργή επιτροπή ελέγχου σχετίζεται θετικά με το μέγεθος της επιχείρησης, H3 - η πιθανότητα μια εταιρεία να έχει μια εντελώς ανεξάρτητη και ενεργή επιτροπή ελέγχου σχετίζεται αρνητικά με την διευθυντική ιδιοκτησία, H4 - η πιθανότητα μια εταιρεία να έχει μια εντελώς ανεξάρτητη και ενεργή</p>	<p>1150 επιχειρήσεις για το έτος 1998.</p>		<p>Η ζήτηση για μια ανεξάρτητη και δραστήρια επιτροπή ελέγχου σχετίζεται θετικά με την ζήτηση για λογιστική πιστοποίηση.</p>

	επιτροπή ελέγχου σχετίζεται θετικά με τη μόχλευση.			
6. Χαρακτηριστικά και σύνθεση της επιτροπής ελέγχου και του διοικητικού συμβουλίου				
Collier, P., Gregory, A., (1999).	H1 – ‘η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου’ είναι φθίνουσα συνάρτηση των μετοχών του διευθυντή, H2 – ‘η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου’ είναι μια αυξανόμενη «λειτουργία της μόχλευσης», H3 – ‘η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου’ είναι μια αύξουσα συνάρτηση τους μεγέθους της επιχείρησης, H4 – ‘η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου’ είναι μια αύξουσα συνάρτηση της ποιότητας της ανεξαρτησίας του ελεγκτή, H5 - ‘η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου’ είναι μια αύξουσα συνάρτηση των στελεχών που δεν ανήκουν στο διοικητικό συμβούλιο, H6 - ‘η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου’ είναι μια αύξουσα συνάρτηση του μεγέθους του διοικητικού συμβουλίου, H7 - ‘η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου’ είναι μια αύξουσα συνάρτηση του βαθμού της δεσπόζουσας θέσης του διευθύνοντα συμβούλου, H8 - ‘η δραστηριότητα	167 εταιρείες εκ των οποίων ελήφθησαν 142 αξιόπιστες απαντήσεις, με το ποσοστό ανταπόκρισης να φτάνει το 85%. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τις υποθέσεις H1 – H6 ήταν των ελαχίστων τετραγώνων (OLS), καθώς και τεχνικές παλινδρόμησης Poisson.	<u>Εξαρτημένες</u> : ο αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου ετησίως, ο συνολικός ετήσιος χρόνος σε ώρες των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου. <u>Ανεξάρτητες</u> : το ποσοστό των μετοχών που κατέχονται από τους διευθυντές, η λογιστική αξία των μακροπρόθεσμων δανείων ως προς το μέγεθος της εταιρείας (η αξία αγοράς των ιδίων κεφαλαίων και η λογιστική αξία του προνομιούχου κεφαλαίου, του χρέους και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων), ο φυσικός λογάριθμος της αξίας της αγοράς των ιδίων κεφαλαίων και της λογιστικής αξίας, το ποσοστό των μη εκτελεστικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, ο αριθμός των κύριων μελών του διοικητικού συμβουλίου, εάν η εταιρεία έχει ελεγκτή από τις έξι κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες, εάν ο ρόλος του προέδρου και του διευθύνοντα συμβούλου συνδυάζεται, ο αριθμός των μετόχων, ο δείκτης της	Το υψηλό ποιοτικό επίπεδο των ελεγκτών και σε κάποιο βαθμό η μόχλευση είχαν μια θετική συσχέτιση με την δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου. Αντιθέτως, η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου μειώνεται στις επιχειρήσεις εκείνες που συνδυάζουν το ρόλο του προέδρου με του διευθύνοντα συμβούλου. Κατέληξαν, λοιπόν, ότι θα πρέπει να υπάρχει σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων του προέδρου και διευθύνοντα συμβούλου, ειδικά σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου οι ρόλοι τους συνδέονται.

	της επιτροπής ελέγχου' είναι μια αύξουσα συνάρτηση της διαφορετικότητας των μετόχων, H9 - 'η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου' είναι μια φθίνουσα συνάρτηση της κατοχής εμπιστευτικών πληροφοριών από διευθυντικά στελέχη ή μετόχους.		λογιστικής αξίας ως προς την αξία αγοράς των μετοχών, η αύξηση των εσόδων από τις πωλήσεις κατά τα παρελθόντα οικονομικά έτη, εάν η ανεξάρτητη έκθεση ελέγχου περιείχε επιφυλάξεις κατά τα έτη 1989, 1990 ή 1991.	
Greco, G., (2010)	H1α - Ceteris paribus, υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ της συγκέντρωσης της ιδιοκτησίας και της συχνότητα συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, H1β - Ceteris paribus, υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ της συγκέντρωσης της ιδιοκτησίας και της συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, H2α - Ceteris paribus, υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ ιδιοκτησίας εμπιστευτικών πληροφοριών και της συχνότητας συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, H2β - Ceteris paribus, υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ ιδιοκτησίας εμπιστευτικών πληροφοριών και της συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, H3α - Ceteris paribus, το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου συνδέεται αρνητικά με τη συχνότητα	179 εισηγμένες μη χρηματοοικονομικές ιταλικές εταιρείες για το έτος 2007. Για την πολυμεταβλητή ανάλυση των σχέσεων χρησιμοποιήθηκε διωνυμική παλινδρόμηση. Για την παλινδρόμηση χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο Poisson.	<u>Εξαρτημένες:</u> η συχνότητα συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, η συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. <u>Ανεξάρτητες:</u> η συγκέντρωση ιδιοκτησίας, η κυριότητα των εμπιστευτικών πληροφοριών, το μέγεθος διοικητικού συμβουλίου, η δυαδικότητα του διευθύνοντα συμβούλου, η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου, η παρουσία ενός επικεφαλής ανεξάρτητου μέλους, το μέγεθος της εταιρείας, η μόχλευση, τα χρόνια (ηλικία) που είναι εισηγμένη η εταιρεία στο χρηματιστήριο και η απόδοση (t-1) (Απόδοση Ενεργητικού στο τέλος του έτους 2006).	Η κυριότητα των εμπιστευτικών πληροφοριών επιδρά αρνητικά στην συχνότητα συνεδριάσεων είτε του διοικητικού συμβουλίου είτε της επιτροπής ελέγχου, ενώ βρέθηκε θετική συσχέτιση του ποσοστού των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο. Τα εμπειρικά στοιχεία σχετικά με τη σχέση μεταξύ της ανεξάρτητης εκπροσώπησης και της συχνότητας συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, ενισχύουν την άποψη ότι ανεξάρτητοι διευθυντές μπορεί να είναι πιθανό να απαιτήσουν περισσότερες συνεδριάσεις για να ενισχύσουν την ικανότητά τους να παρακολουθούν τη διαχείριση και την προστασία της φήμης τους ως ειδικοί του ελέγχου των

	<p>συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, H3β - Ceteris paribus, το μέγεθος διοικητικού συμβουλίου συνδέεται αρνητικά με τη συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, H4α - Ceteris paribus, υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ της δυαδικότητας του διευθύνοντα συμβούλου και της συχνότητας συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, H4β - Ceteris paribus, υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ της δυαδικότητας του διευθύνοντα συμβούλου και της συχνότητας συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, H5α - Ceteris paribus, υπάρχει μια θετική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο και της συχνότητας συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, H5β - Ceteris paribus, υπάρχει μια θετική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού των ανεξάρτητων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο και της συχνότητας συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, H6α - Ceteris paribus, υπάρχει μια θετική συσχέτιση μεταξύ της παρουσίας ενός ηγετικού</p>			<p>αποφάσεων.</p>
--	--	--	--	-------------------

	ανεξάρτητου διευθυντή στο διοικητικό συμβούλιο και της συχνότητας συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, H6β - Ceteris paribus, υπάρχει μια θετική συσχέτιση μεταξύ της παρουσίας ενός ηγετικού ανεξάρτητου διευθυντή στο διοικητικό συμβούλιο και της συχνότητας συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.			
Beasley, M., Salterio, S., (2001).	H1α - Ceteris paribus, οι επιχειρήσεις με μεγαλύτερο ποσοστό από εξωτερικούς διευθυντές στο διοικητικό συμβούλιο είναι πιο πιθανό να συνδέονται με τις επιτροπές ελέγχου που διαθέτουν περισσότερους εξωτερικούς διευθυντές από την εντολή ελάχιστης πλειοψηφίας σε σχέση με τις επιχειρήσεις με χαμηλότερα ποσοστά εξωτερικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, H1β - Ceteris paribus, οι επιχειρήσεις που συνδυάζουν τη θέση του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου με την θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου /πρόεδρου είναι λιγότερο πιθανό να συνδέονται με επιτροπές ελέγχου που διαθέτουν περισσότερους εξωτερικούς διευθυντές από την εντολή ελάχιστη πλειοψηφίας σε σχέση με επιχειρήσεις που	627 εισηγμένες канаδικές εταιρείες από την έκθεση Business 1000, η οποία περιλαμβάνει τις πιο κερδοφόρες εταιρείες που έχουν δημόσιο εμπορικό χρέος ή κοινές μετοχές στον Καναδά για το έτος 1994.	<u>Εξαρτημένη:</u> εάν η εταιρεία πληρεί τις ελάχιστες νομικές προϋποθέσεις αναφορικά με την πλειοψηφία των εξωτερικών διευθυντών που πρέπει να υπάρχουν στην επιτροπή ελέγχου. <u>Ανεξάρτητες:</u> το ποσοστό των μη εκτελεστικών διευθυντών του διοικητικού συμβουλίου που δεν είναι υπάλληλοι στην εταιρεία, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το συνολικό ποσοστό της ιδιοκτησίας της εταιρείας που ανήκει σε εργαζόμενους που υπηρετούν στο διοικητικό συμβούλιο, οι συνολικές υποχρεώσεις, εάν οι εργασίες της εταιρείας ρυθμίζονται από έναν δημόσιο οργανισμό, εάν η εταιρεία κατέχει το 10% ή περισσότερο των μετοχών με δικαίωμα ψήφου που βρίσκονται σε κυκλοφορία και έχει	Οι υποθέσεις H1α-H1γ και H2α, H2γ επαληθεύονται ενώ η H2β δεν ενισχύεται.

	<p>διαχωρίζουν την θέση του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου και τις θέσεις του Διευθύνοντος Συμβούλου/Πρόεδρου, H1γ - Ceteris paribus, οι επιχειρήσεις με μεγαλύτερα διοικητικά συμβούλια είναι πιο πιθανό να σχετίζονται με επιτροπές ελέγχου που διαθέτουν περισσότερους εξωτερικούς διευθυντές από την εντολή ελάχιστη πλειοψηφίας σε σχέση με επιχειρήσεις με μικρότερα διοικητικά συμβούλια, H2α - Ceteris paribus, οι επιχειρήσεις με μεγαλύτερο ποσοστό από εξωτερικούς διευθυντές στο διοικητικό συμβούλιο είναι πιο πιθανόν να συνδέονται με επιτροπές ελέγχου που έχουν από κοινού εξωτερικούς διευθυντές με μεγαλύτερο εύρος γνώσεων και εμπειρία σχετική με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση και την επιτροπή ελέγχου από ότι επιχειρήσεις με χαμηλότερα ποσοστά εξωτερικών διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο, H2β - Ceteris paribus, οι επιχειρήσεις που συνδυάζουν τη θέση του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου με τη θέση του Διευθύνοντος</p>		<p>και έναν εκπρόσωπο στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας, εάν η εταιρεία ελέγχεται από ελεγκτή που ανήκει στις έξι μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες, ο φυσικός λογάριθμος της τιμής της αγοράς των μετοχών, εάν οι κοινές μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο.</p>	
--	---	--	---	--

	<p>Συμβούλου/πρόεδρου είναι λιγότερο πιθανό να συνδέονται με επιτροπές ελέγχου που έχουν από κοινού εξωτερικούς διευθυντές με μεγαλύτερο εύρος γνώσεων και εμπειρία σχετική με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση και την επιτροπή ελέγχου από ότι επιχειρήσεις που διαχωρίζουν την θέση του πρόεδρου του διοικητικού συμβουλίου και τις θέσεις του Διευθύνοντος Συμβούλου/πρόεδρου, H2γ - Ceteris paribus, οι επιχειρήσεις με μεγαλύτερα διοικητικά συμβούλια είναι πιο πιθανό να σχετίζονται με τις επιτροπές ελέγχου που έχουν από κοινού εξωτερικούς διευθυντές με μεγαλύτερο εύρος γνώσεων και εμπειρία σχετική με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση και την επιτροπή ελέγχου από ότι επιχειρήσεις με μικρότερα διοικητικά συμβούλια.</p>			
<p>Soliman, M., Ragab, A., Eldin, M., (2014).</p>	<p>H1 - Υπάρχει σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού της ανεξαρτησίας του διοικητικού συμβουλίου και του επιπέδου της εθελοντικής γνωστοποίησης, H2 - Υπάρχει σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους του διοικητικού</p>	<p>50 κορυφαίες και ενεργές εισηγμένες εταιρείες στο Χρηματιστήριο της Αιγύπτου κατά την περίοδο 2007 – 2010.</p>	<p><u>Εξαρτημένη</u>: το επίπεδο γνωστοποίησης. <u>Ανεξάρτητες</u>: η ανεξαρτησία του διοικητικού συμβουλίου, το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, η δυαδικότητα του διευθύνοντα συμβούλου, η συγκέντρωση</p>	<p>Οι υποθέσεις H1, H2, H4, H5 και H6 δεν γίνονται αποδεκτές, ενώ η υπόθεση H3 γίνεται αποδεκτή.</p>

	<p>συμβουλίου και του επιπέδου της εθελοντικής γνωστοποίησης, H3 - Υπάρχει μια σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της δυαδικότητας του Διευθύνοντα Συμβούλου και του επιπέδου της εθελοντικής γνωστοποίησης, H4 - Υπάρχει μια σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της συγκέντρωσης ιδιοκτησίας και του επιπέδου της εθελοντικής γνωστοποίησης, H5 - Υπάρχει σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της θεσμικής ιδιοκτησίας και του επιπέδου της εθελοντικής γνωστοποίησης, H6 - Υπάρχει μια σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της διαχειριστικής ιδιοκτησίας και του επιπέδου της εθελοντικής γνωστοποίησης.</p>		<p>ιδιοκτησίας, η θεσμική ιδιοκτησία και η διαχειριστική (διευθυντική) ιδιοκτησία.</p>	
<p>Al-Mudhaki, J., Joshi, P., (2004).</p>	<p>Εξέτασαν την σύνθεση, τις ρυθμίσεις, και τις λειτουργίες της επιτροπής ελέγχου.</p>	<p>286 ινδικές εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Βομβάης, οι οποίες κατά την περίοδο 1999 έως και 2002 είχαν κύκλο εργασιών των πωλήσεων τους που υπερέβαινε τα 25 εκατομμύρια δολάρια. Για την έρευνα τους</p>		<p>Η έννοια της επιτροπής ελέγχου στην Ινδία δεν είναι καινούργια, αλλά ο σχηματισμός είναι αργός και η σύνθεση της στερείται ανεξαρτησίας</p>

		<p>χρησιμοποίησαν ερωτηματολόγιο. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε με πρότυπες στατιστικές τεχνικές, όπως η ανάλυση συχνότητας, η μέση τιμή, η τυπική απόκλιση, t-test και ανάλυση πολυμεταβλητών (MANOVA).</p>		
<p>Al-Matari, E., Bt Fadzi, F., Al-Swidi, A., (2014).</p>	<p>H1 – υπάρχει σχέση μεταξύ του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου και του ROA (Return on assets, δείκτης αποδοτικότητας), H2 – υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και του ROA, H3 – υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου και του ROA, H4α – τα ξένα μέλη που υπηρετούν στο διοικητικό συμβούλιο μετριάζουν την σχέση μεταξύ του μεγέθους του διοικητικού συμβουλίου και του ROA, H4β - τα ξένα μέλη που υπηρετούν στο διοικητικό συμβούλιο μετριάζουν την σχέση μεταξύ της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου και του ROA, H4γ - τα ξένα μέλη που</p>	<p>162 μη χρηματοοικονομικές εισηγμένες εταιρείες στο Muscat Security Market (MSM) κατά τα έτη 2011 και 2012.</p>	<p><u>Εξαρτημένη:</u> ROA (Return on assets) δείκτης αποδοτικότητας (κερδών). <u>Ανεξάρτητες:</u> το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, το ποσοστό ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου. <u>Μεταβλητές ελέγχου:</u> το μέγεθος των εταιρειών, η μόχλευση.</p>	<p>Υπάρχει θετική συσχέτιση, όχι όμως σημαντική, μεταξύ του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου και των συνεδριάσεων της επιτροπής με την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων. Ωστόσο, βρέθηκε να υπάρχει σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και της απόδοσης των επιχειρήσεων.</p>

	υπηρετούν στο διοικητικό συμβούλιο μετριάζουν την σχέση μεταξύ των συναντήσεων του διοικητικού συμβουλίου και του ROA, Η5α – η δέσμευση του διοικητικού συμβουλίου μετριάζει την σχέση μεταξύ του μεγέθους του διοικητικού συμβουλίου και του ROA, Η5β - η δέσμευση του διοικητικού συμβουλίου μετριάζει την σχέση μεταξύ της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου και του ROA, Η6γ- η δέσμευση του διοικητικού συμβουλίου μετριάζει την σχέση μεταξύ των συναντήσεων του διοικητικού συμβουλίου και του ROA.			
7. Εσωτερικός έλεγχος και επιτροπή ελέγχου				
Barua, A., Rama, D., Sharma, V., (2010).	Μελέτησαν τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου και τον βαθμό επένδυσης σε εσωτερικό έλεγχο.	181 επιχειρήσεις που ήταν καταχωρημένες στην επιτροπή κεφαλαιαγοράς. Η μέθοδος που χρησιμοποίησαν ήταν των ελαχίστων τετραγώνων (OLS).	<u>Εξαρτημένη</u> : ο προϋπολογισμός του εσωτερικού ελέγχου. <u>Ανεξάρτητες</u> : το σύνολο του ενεργητικού, το μακροπρόθεσμο χρέος διαιρούμενο με το σύνολο του ενεργητικού, την απογραφή ως προς το σύνολο του ενεργητικού, τις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες ως προς το σύνολο του ενεργητικού, εάν υπάρχει αναθεώρηση του προϋπολογισμού του εσωτερικού ελέγχου, το ποσοστό του ελέγχου που ανατίθεται σε	Η επένδυση σε εσωτερικό έλεγχο (εσωτερικό έλεγχο προϋπολογισμού) σχετίζεται αρνητικά με την παρουσία ειδικών ελεγκτών στην επιτροπή καθώς και με τον μέσο όρο της θητείας των μελών της επιτροπής ελέγχου. Αντιθέτως, η επένδυση σε εσωτερικό έλεγχο σχετίζεται θετικά με τον αριθμό των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.

			<p>εξωτερικούς ελεγκτές, οι αμοιβές του ελέγχου, ο αριθμός των μελών της επιτροπής ελέγχου, η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, εάν η επιτροπή ελέγχου έχει τουλάχιστον ένα λογιστικό έλεγχο, εάν η εταιρεία ανήκει σε χρηματοπιστωτικό κλάδο, εάν η επιτροπή ελέγχου διαθέτει τουλάχιστον ένα ειδικό σε θέματα χρηματοοικονομικής, ο μέσος όρος των άλλων διευθυντικών θέσεων της επιτροπής ελέγχου, ο μέσος όρος της θητείας των μελών της επιτροπής ελέγχου, ο αριθμός συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου κατά την διάρκεια του έτους, το μέγεθος της εταιρείας, η μόχλευση, ο δείκτης των ταμειακών ροών (μετρητά από λειτουργίες διαιρούμενες με το σύνολο του ενεργητικού).</p>	
<p>Krishnamoorthy, G., Wright, A., Cohen, J., (2002)</p>	<p>Στην έρευνα που έκαναν προσδιόρισαν ότι η εποπτεία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, η λειτουργία του εξωτερικού ελέγχου και η διασφάλιση της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου, αποτελούν τις πιο σημαντικές λειτουργίες των αποτελεσματικών ελεγκτικών επιτροπών.</p>	<p>Χρησιμοποίησαν ερωτηματολόγιο, το οποίο έστειλαν σε 42 ελεγκτικές εταιρείες των Ηνωμένων Πολιτειών και στα διευθυντικά στελέχη των πέντε μεγαλύτερων εταιρειών.</p>		<p>Η επιρροή των διευθυντικών στελεχών μπορεί να αποδυναμώσει την αποτελεσματικότητα της επιτροπής ελέγχου, λειτουργώντας ως ένας μηχανισμός για την διασφάλιση της ανεξαρτησίας των ελεγκτών.</p>

<p>DeZoort, F.,Hermanson, D., Houston, R., (2003)</p>	<p>H1 – σε διαφωνία μεταξύ ελεγκτή και διοίκησης, όπου η διοίκηση προτιμά να απορρίψει την διευθέτηση που προτείνει ο ελεγκτής, τα μέλη της επιτροπής ελέγχου θα παρέχουν μεγαλύτερη υποστήριξη στον ελεγκτή, όταν ο ελεγκτής παρέχει αιτιολόγηση προσανατολισμένη στην ουσιαστικότητα των συνεπειών από ότι σε έναν ελεγκτή που παρέχει μόνο ποσοτική αιτιολόγηση, H2 – σε διαφωνία μεταξύ ελεγκτή και διοίκησης, όπου η διοίκηση προτιμά να απορρίψει την διευθέτηση που προτείνει ο ελεγκτής, τα μέλη της επιτροπής ελέγχου θα παρέχουν μεγαλύτερη υποστήριξη στον ελεγκτή, όταν το λογιστικό ζήτημα υπόκειται σε ακριβή μέτρηση από ότι όταν το θέμα υπόκειται σε ανακριβή μέτρηση.</p>	<p>Το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από μέλη επιτροπών ελέγχου δημόσιων επιχειρήσεων των Ηνωμένων Πολιτειών.</p>	<p><u>Εξαρτημένη</u>: η εμπειρία των μελών της επιτροπής ελέγχου. <u>Ανεξάρτητες</u>: το επίπεδο σημαντικότητας του ελεγκτή και η ακρίβεια της λογιστικής μέτρησης.</p>	<p>Τα μέλη της επιτροπής ελέγχου παρέχουν μεγαλύτερη στήριξη στον ελεγκτή όταν η ουσιαστικότητα της αιτιολόγησης τους περιλαμβάνει τόσο ποσοτικούς παράγοντες όσο και παράγοντες προσανατολισμένους στις συνέπειες. Επιπλέον, τα πιο έμπειρα μέλη της επιτροπής ελέγχου καθώς και οι αναγνωρισμένοι επαγγελματίες ορκωτοί λογιστές παρείχαν μεγαλύτερη υποστήριξη στον ελεγκτή. Από την σκοπιά της Δημόσιας πολιτικής τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι: (α) οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να απαιτούν από τους ελεγκτές και τις ελεγκτικές επιτροπές να συζητούν ποιοτικές πτυχές της ουσιαστικότητας για όλες τις μη καταγεγραμμένες από τον ελεγκτή προτεινόμενες προσαρμογές, (β) οι ρυθμιστικές αρχές και οι φορείς τυποποίησης (καθορισμού των προτύπων) θα πρέπει να επιδιώκουν να ενισχύουν τον έλεγχο του ελεγκτή για τις λογιστικές εκτιμήσεις και να εξετάσουν εάν απαιτείται</p>
---	---	--	---	--

				μεγαλύτερη δημοσιοποίηση για την εκτιμώμενη διακύμανση, (γ) οι ρυθμιστικές αρχές, που υπήρχαν κατά την διενέργεια της συγκεκριμένης έρευνας, επιδίωξαν να ενισχύσουν την επιτροπή ελέγχου με ειδικούς σε θέματα χρηματοοικονομικής.
--	--	--	--	---

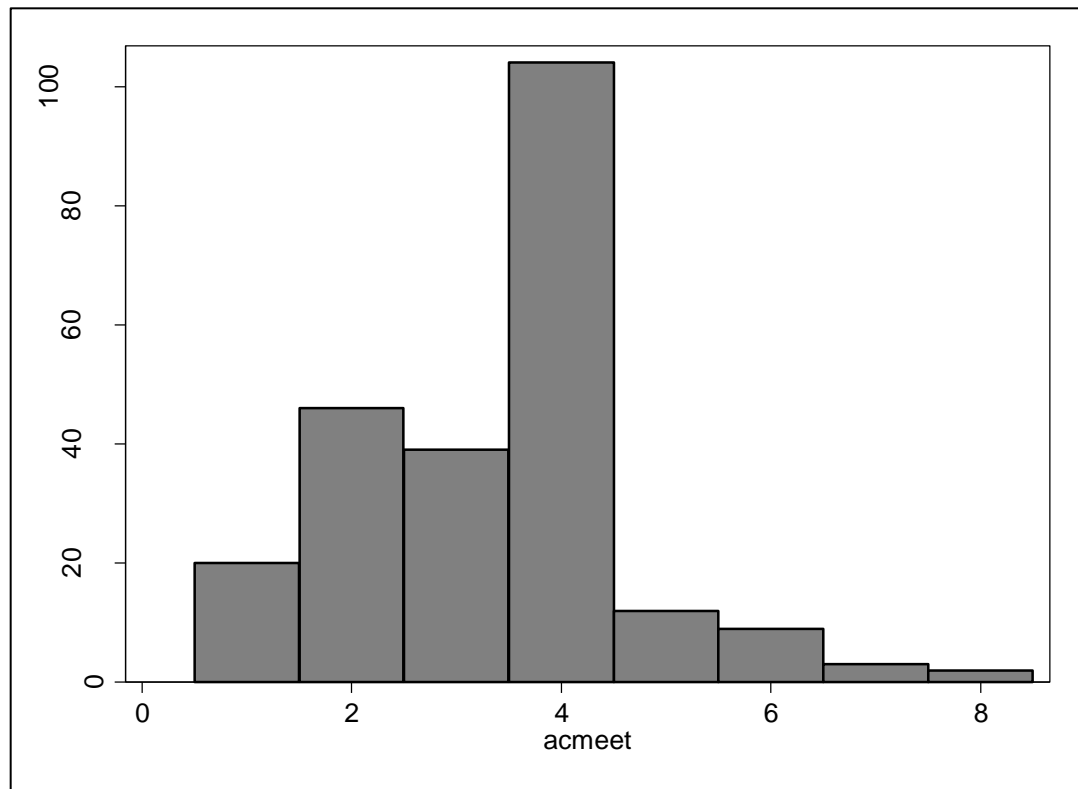
Κεφάλαιο 3^ο: Εμπειρική Διερεύνηση

3.1 Στατιστικά Δεδομένα – Ορισμός Μεταβλητών

Η συλλογή των δεδομένων έγινε από τις οικονομικές καταστάσεις – στοιχεία και πληροφορίες εισηγμένων εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών για το τέταρτο τρίμηνο. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από μη χρηματοοικονομικές εταιρείες που είναι εισηγμένες στο Ελληνικό Χρηματιστήριο για τα έτη 2010 -2012. Το 2010 έχει επιλεγεί δεδομένου ότι είναι η πρώτη χρονιά εφαρμογής της δημοσιοποίησης σε ετήσια βάση πληροφοριών για την εταιρική διακυβέρνηση των εισηγμένων εταιρειών σύμφωνα με το Νόμο 3873/2010. Δεν εξετάστηκαν χρηματοοικονομικές, τραπεζικές και ασφαλιστικές εταιρείες, λόγω των διαφορετικών απαιτήσεων διακυβέρνησης και της ιδιαίτερης διαδικασίας παρακολούθησης που απαιτείται από την νομοθεσία (Αρχές). Τα δεδομένα της έρευνας αντλήθηκαν από τις ετήσιες εκθέσεις για τα έτη 2010 – 2012 που είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Ελληνικού Χρηματιστηρίου. Το αρχικό δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από 212 επιχειρήσεις. Κατά την συλλογή των δεδομένων παρατηρήθηκε ότι ένας μεγάλος αριθμός των επιχειρήσεων στις ετήσιες εκθέσεις και συγκεκριμένα στην δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης δεν είχαν πλήρη στοιχεία για τις επιτροπές ελέγχου και το διοικητικό συμβούλιο. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 του νόμου 3873/2010, η επιχείρηση πρέπει να αναφέρει στην ετήσια έκθεση της τη σύνθεση και τον τρόπο λειτουργίας του διοικητικού συμβουλίου και τυχόν άλλων διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων ή επιτροπών της εταιρείας. Επιπλέον, σε περίπτωση που η επιχείρηση αποκλίνει από τον κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης, στον οποίο υπάγεται ή τον οποίο εφαρμόζει, η δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης περιλαμβάνει περιγραφή της απόκλισης με αναφορά στα σχετικά μέρη του κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης και αιτιολόγηση της απόκλισης αυτής. Εάν η εταιρία δεν εφαρμόζει ορισμένες διατάξεις του κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης, στον οποίο υπάγεται ή τον οποίο εφαρμόζει, η δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης περιλαμβάνει αναφορά της διάταξης που δεν εφαρμόζει και εξήγηση των λόγων της μη εφαρμογής. Οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις είχαν είτε ελλιπή στοιχεία από αυτά που ορίζει ο νόμος είτε καθόλου στοιχεία, χωρίς να περιγράφουν και να αιτιολογούν την απόκλιση τους από το νόμο. Οι ελληνικές επιχειρήσεις φαίνεται ότι δεν εφαρμόζουν αυτά που ορίζει ρητά ο νόμος και μένουν απλά σε μια απλή αναφορά του νόμου με τον οποίο καταρτίζουν τις ετήσιες εκθέσεις τους, χωρίς όμως στην ουσία να τον

εφαρμόζουν. Τα παραπάνω είχαν ως αποτέλεσμα το τελικό δείγμα της έρευνας μας να περιέχει 102 επιχειρήσεις εισηγμένες στο χρηματιστήριο αξιών Αθηνών για τα έτη 2010 έως 2012.

Διάγραμμα: Κατανομή συχνότητας εξαρτημένης μεταβλητής (ACMEET)

Η επεξήγηση των μεταβλητών που χρησιμοποιούμε στις υποθέσεις μας είναι οι κάτωθι:

- ACMEET = Audit committee meeting frequency = ο αριθμός των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου.
- BoDSIZE = board size = ο αριθμός των μελών στο διοικητικό συμβούλιο.
- CEOCHAIR = Dummy variable, 1 if the CEO is also the chairman of the board, 0 otherwise = Δυναρχία CEO (Ψευδομεταβλητή: 1 αν ο Διευθύνων Σύμβουλος είναι και Πρόεδρος Δ.Σ., διαφορετικά 0)

- SIZE = Firm size, measured as the natural logarithm of total sales = μέγεθος επιχείρησης, υπολογιζόμενο ως ο φυσικός λογάριθμος του συνόλου του ενεργητικού.
- LEVERAGE = Leverage = η μόχλευση, υπολογιζόμενη ως το Συνολικό χρέος προς το Συνολικό ενεργητικό.
- ROA = Performance = απόδοση ενεργητικού (Καθαρά κέρδη/ Συνολικό ενεργητικό).
- AGE = Listing age = Ηλικία της επιχείρησης (σε έτη από την ίδρυση της)

Ως εξαρτημένη μεταβλητή ελέγχου λαμβάνεται ο αριθμός των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου.

Πίνακας 1: Ορισμός Μεταβλητών

Μεταβλητές	Ορισμός
Εξαρτημένη μεταβλητή	
ACMEET	Αριθμός συναντήσεων μελών Επιτροπής Ελέγχου
Ανεξάρτητες μεταβλητές	
BoDSIZE	Αριθμός μελών Δ.Σ.
CEOCHAIR	Δυναρχία CEO (Ψευδομεταβλητή: 1 αν ο Διευθύνων Σύμβουλος είναι και Πρόεδρος Δ.Σ., διαφορετικά 0)
SIZE	Μέγεθος επιχείρησης (λογάριθμος Συνολικού Ενεργητικού)
LEVERAGE	Μόχλευση (Συνολικό χρέος/Συνολικό ενεργητικό)
ROA	Απόδοση ενεργητικού (Καθαρά κέρδη/ Συνολικό ενεργητικό)
AGE	Ηλικία της επιχείρησης (σε έτη από την ίδρυση της)

Οι υποθέσεις που κάναμε είναι οι κάτωθι:

H1: Ceteris paribus, το μέγεθος διοικητικού συμβουλίου συνδέεται αρνητικά με τη συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.

H2: Ceteris paribus, υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ της δυαρχίας του διευθύνοντα συμβούλου και της συχνότητας συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.

H3: Ceteris paribus, το μέγεθος της εταιρείας έχει θετική επίδραση στη συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.

H4: Ceteris paribus, η μόχλευση έχει αρνητική επίδραση στη συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.

H5: Ceteris paribus, η απόδοση του ενεργητικού συνδέεται αρνητικά με τη συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.

H6: Ceteris paribus, η ηλικία της επιχείρησης έχει θετική επίδραση στη συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου.

3.2 Περιγραφικά Μέτρα Μεταβλητών

Στο δείγμα μας ο μέσος όρος συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου είναι περίπου 3. Ο μικρότερος αριθμός συνεδριάσεων περιορίζεται στην μια συνεδρίαση της επιτροπής ελέγχου και η μέγιστη τιμή φτάνει τις 8 συνεδριάσεις. Επίσης, το διοικητικό συμβούλιο απαρτίζεται κατά μέσο όρο σχεδόν από 7 μέλη. Στο 50% των επιχειρήσεων η επιτροπή ελέγχου συνεδριάζει τέσσερις φορές ετησίως. Επιπλέον, ένα σημαντικό εύρημα είναι ότι το 90% των ελληνικών εισηγμένων εταιριών εμφανίζουν το φαινόμενο της δυαρχίας του διευθύνοντα συμβούλου. Το διοικητικό συμβούλιο των επιχειρήσεων σε ποσοστό που φτάνει το 75% είναι εννεαμελές. Ο ελάχιστος αριθμός με τον οποίο απαρτίζεται το διοικητικό συμβούλιο είναι 4 μέλη και ο μέγιστος 15 μέλη. Επιπρόσθετα, το 75% των επιχειρήσεων είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εδώ και 37 έτη. Η μικρότερη ηλικία της επιχείρησης είναι τα 10 έτη, ενώ η μεγαλύτερη είναι τα 94 έτη.

Πίνακας 2: Βασικά περιγραφικά μέτρα

Στατιστικές	ACMEET	BoDSIZE	CEOCHAIR	SIZE	LEVERAGE	AGE	ROA
mean	3,387	7,413	0,490	18,200	0,414	29,762	-0,058
sd	1,343	1,803	0,501	1,119	0,272	13,890	0,107
min	1	4	0	14,724	0,000	10	-0,846
max	8	15	1	20,633	2,420	94	0,108
p10	2	5	0	16,885	0,103	17	-0,179
p25	2	6	0	17,447	0,235	20	-0,081
p50	4	7	0	18,203	0,400	26	-0,032
p75	4	9	1	18,923	0,542	37	0,005
p90	5	9	1	19,661	0,727	43	0,025
iqr	2	3	1	1,475	0,306	17	0,086
N	235	305	304	306	306	252	306

3.3 Συσχέτιση Μεταβλητών

Η συσχέτιση των μεταβλητών έγινε κατά Pearson. Ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου (BoDSIZE) σχετίζεται αρνητικά με την δυαρχία του διευθύνοντα συμβούλου (CEOCHAIR). Αυτό είναι και λογικό δεδομένου ότι ο διευθύνων σύμβουλος καταλαμβάνει και την θέση του προέδρου της επιχείρησης. Στην Ελλάδα το φαινόμενο αυτό συναντάται σε όλες σχεδόν τις επιχειρήσεις και πράγματι επιβεβαιώνεται και από τα αποτελέσματα της έρευνας μας. Ο Collier και Gregory (1999), υποστηρίζουν ότι η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου μειώνεται στις επιχειρήσεις εκείνες που συνδυάζουν το ρόλο του προέδρου με του διευθύνοντα συμβούλου. Για τον λόγο αυτό θεωρούν, ότι θα πρέπει να υπάρχει σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων του προέδρου και διευθύνοντα συμβούλου, ειδικά σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου οι ρόλοι τους συνδέονται. Επίσης, ο Soliman et al (2014), σε έρευνα τους βρήκαν μεταξύ άλλων ότι σε ποσοστό περίπου 47% των επιχειρήσεων ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ενεργεί και ως διευθύνων σύμβουλος (δυαρχία). Ο Xie et al (2003), σε έρευνα που έκαναν κατέληξαν στο ότι το 85% των εταιρειών του δείγματος τους διέθεταν δυαδικές μορφές διακυβέρνησης. Σύμφωνα με τον Chris et al (2014), κατά μέσο οι ελληνικές επιχειρήσεις συμμορφώνονται κατά το μέγιστο με τις προτεινόμενες βέλτιστες πρακτικές της εταιρικής διακυβέρνησης για τον διαχωρισμό των καθηκόντων μεταξύ του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου και του διευθύνοντα συμβούλου. Η κοινή πεποίθηση είναι ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις, που κατά το πλείστον είναι οικογενειακές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο του

ηπειρώτικου μοντέλου εταιρικής διακυβέρνησης, θα παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό του κύριου μετόχου, που είναι ταυτόχρονα πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος.

Θετική συσχέτιση υπάρχει μεταξύ του μεγέθους της εταιρείας (SIZE) και του αριθμού των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου (ACMEET), καθώς και με τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου (BoDSIZE). Τα ευρήματα αυτά είναι σύμφωνα με την ιδέα, ότι τα μεγάλα διοικητικά συμβούλια και οι μεγαλύτερες εταιρίες έχουν τις περισσότερες πιθανότητες να απαρτίζονται από μεγάλες επιτροπές ελέγχου (Braiotta et al, 2008). Ο Al-Matari et al (2014), σε έρευνα τους κατέληξαν ότι υπάρχει θετική συσχέτιση, όχι όμως σημαντική, μεταξύ του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου και των συνεδριάσεων της επιτροπής με την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων. Επιπρόσθετα, βρέθηκε να υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της επιχείρησης (SIZE) και της διαρκείας του διευθύνοντα συμβούλου (CEOCHAIR).

Η μόχλευση (LEVERAGE) παρουσιάζει θετική συσχέτιση με τον αριθμό συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου (ACMEET). Περισσότερες οφειλές (υποχρεώσεις) της επιχείρησης θα μπορούσαν να παράγουν περισσότερο φόρτο εργασίας για τους διευθυντές και η δραστηριότητα των διευθυντών θα μπορούσε να είναι σε εξάρτηση με την εξωτερική ζήτηση των δανειστών (Greco, 2010). Επιπλέον, το εύρημα αυτό είναι σύμφωνο με την ιδέα ότι οι μεγάλες και πιο πολύπλοκες επιχειρήσεις παράγουν περισσότερο φόρτο εργασίας για τους διευθυντές (Menon et al, 1994, Mendez et al, 2007). Ακόμη, βρέθηκε να υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της μόχλευσης (LEVERAGE) και του μεγέθους της επιχείρησης (SIZE).

Η ηλικία της επιχείρησης (AGE) βρέθηκε να έχει θετική συσχέτιση με: τον αριθμό των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου (ACMEET), τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου (BoDSIZE), το μέγεθος της επιχείρησης (SIZE) και την μόχλευση (LEVERAGE). Αντίθετα, βρέθηκε αρνητική συσχέτιση μεταξύ της ηλικίας της επιχείρησης (AGE) και της διαρκείας του διευθύνοντα συμβούλου (CEOCHAIR).

Τέλος, βρέθηκε να υπάρχει αρνητική γραμμική σχέση μεταξύ της απόδοσης του ενεργητικού (ROA) και της μόχλευσης (LEVERAGE).

Πίνακας 3 : Συσχέτιση μεταβλητών κατά Pearson

	ACMEET	BoDSIZE	CEOCHAIR	SIZE	LEVERAGE	AGE	ROA
ACMEET	1						
BoDSIZE	-0,0914	1					
CEOCHAIR	0,1077	-0.3699*	1				
SIZE	0.2708*	0.3098*	-0.1639*	1			
LEVERAGE	0.2067*	-0,0145	-0,0893	0.1590*	1		
AGE	0.2238*	0.2210*	-0.2771*	0.2752*	0.1265*	1	
ROA	0,0978	0,0949	-0,0034	0.1682*	-0.5822*	-0,0288	1

3.4 Οικονομετρική Μέθοδος

Η εκτίμηση του υποδείγματος έγινε σύμφωνα με το υπόδειγμα Poisson Regression, με την μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων (OLS). Ο αριθμός των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου, που είναι η εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποιήσαμε στην παλινδρόμηση μας, είναι ένας μη-αρνητικός ακέραιος αριθμός. Σε αντίθεση με το παραδοσιακό υπόδειγμα παλινδρόμησης η εξαρτημένη μεταβλητή λαμβάνει μόνο διακριτές τιμές, με κατανομή η οποία εστιάζει την μάζα πιθανότητας της μονάχα σε μη απαριθμητές (ακέραιες) τιμές. Επομένως, στην παλινδρόμηση απαριθμητών δεδομένων το βασικό ζητούμενο είναι ο υπολογισμός της επίδρασης μιας ομάδας προσδιοριστικών μεταβλητών στη συχνότητα εμφάνισης ενός γεγονότος, το οποίο μετράται αποκλειστικά από μη αρνητικές ακέραιες τιμές. Τα υποδείγματα απαριθμητών δεδομένων, όπως η κατανομή Poisson και η αρνητική διωνυμική κατανομή, είναι παρόμοια με τα δυαδικά μοντέλα, όπως η λογιστική παλινδρόμηση και άλλα υποδείγματα με περιορισμούς στις εξαρτημένες μεταβλητές, από την άποψη του ότι το πεδίο ορισμού της εξαρτημένης μεταβλητής έχει περιορισμένο εύρος.

Η παλινδρόμηση Poisson αποτελεί το αρχικό βήμα για την ανάλυση απαριθμητών δεδομένων. Σε ορισμένες, όμως, περιπτώσεις θεωρείται ακατάλληλη και κυρίως όταν τα δεδομένα εμφανίζουν τις ακόλουθες ιδιότητες:

1. **Υπερδιασπορά:** (ή υποδιασπορά λιγότερο συχνότερα), η σχέση μέσου διακύμανσης δεν ισχύει.

2. **Περικοπή από τα αριστερά:** (μικρές τιμές και ειδικότερα μηδενικά εξαιρούνται).
3. **Περιορισμός από τα δεξιά:** (ακέραιοι μεγαλύτεροι από κάποιον αριθμό ομαδοποιούνται).
4. **Υπερβολικά πολλά μηδενικά:** (υπάρχει μεγαλύτερη συχνότητα μηδενικών από αυτή που προβλέπεται από την κατανομή Poisson).
5. **Αυτοσυσχέτιση.**

Η υπερδιασπορά αποτελεί ένα φαινόμενο που εμφανίζεται συχνά στις εφαρμογές υποδειγμάτων απαριθμητών δεδομένων καθώς η ισότητα μέσου – διακύμανσης αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο δεν συναντάμε συχνά. Για να προβούμε, λοιπόν, στην διόρθωση της διασποράς χρησιμοποιούμε την αρνητική διωνυμική κατανομή.

Εκτιμήσαμε το παρακάτω υπόδειγμα:

$$ACMEET_{i,t} = b_0 + b_1 * BoDSIZE_{i,t} + b_2 * CEOCHAIR_{i,t} + b_3 * SIZE_{i,t} + b_4 * LEV_{i,t} + b_5 * AGE_{i,t} + b_6 * ROA_{i,t} + e.$$

Το p-value των μεταβλητών BoDSIZE (10%), CEOCHAIR (1%), SIZE (1%), LEVERAGE (1%), ROA (5%), και AGE (1%), είναι στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο 1%, 5% και 10%. Μια ενδεχόμενη αύξηση του αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου (BoDSIZE) με όλες τις υπόλοιπες μεταβλητές σταθερές έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου (ACMEET). Το εύρημα αυτό ενισχύει την αρχική υπόθεση H1 που κάναμε και ενδεχομένως, να οφείλεται στο γεγονός ότι ένα μεγάλο διοικητικό συμβούλιο αυξάνει την γραφειοκρατία με αποτέλεσμα η διαδικασία για τις συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου να είναι χρονοβόρες και έτσι να μειώνεται και να περιορίζονται στον ελάχιστο αριθμό που απαιτεί η νομοθεσία. Βέβαια, αρκετοί είναι εκείνοι οι συγγραφείς που υποστηρίζουν ότι ένα μεγάλο διοικητικό συμβούλιο προσδίδει κύρος στην επιχείρηση, διότι απαρτίζεται από πολλά μέλη που καθένα από αυτά εξειδικεύεται και σε άλλο αντικείμενο και οι γνώσεις που κατέχουν βελτιώνουν την

λειτουργία της επιχείρησης. Έτσι θεωρούν ότι ένα μεγάλο διοικητικό συμβούλιο διαθέτει μέλη με εμπειρία σε πολλούς κλάδους και αυτό έχει αντίκτυπο στην ορθή λειτουργία και αποτελεσματικότητα της επιχείρησης. Την θεώρηση ότι ένα μεγάλο διοικητικό συμβούλιο παρέχει ένα ευρύ φάσμα εμπειριών υποστηρίζει ο Xie et al (2002). Η χρήση των μικρών διοικητικών συμβουλίων στοχεύει στην μείωση των συγκρούσεων εντός του Διοικητικού Συμβουλίου, και ενδεχομένως μειώνει την δυσκίνητη και αργή αντίδραση σε θέματα που άπτονται άμεσης δράσης (Chris et al, 2014). Σύμφωνα με τον Al-Najjar (2011), οι επιχειρήσεις που απαρτίζονται από πιο μεγάλες ελεγκτικές επιτροπές και μεγαλύτερα διοικητικά συμβούλια τα οποία συνεδριάζουν πιο συχνά, είναι περισσότερο ενεργά και απαιτούν περισσότερες συνεδριάσεις της επιτροπής ελέγχου.

Επιπλέον, η εμφάνιση δυαρχίας σε επιχειρήσεις, δηλαδή ο διευθύνων σύμβουλος αν είναι και πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου (CEOCHAIR), με σταθερές τις υπόλοιπες μεταβλητές έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου (ACMEET). Λαμβάνοντας υπόψη το συγκεκριμένο εύρημα δεν γίνεται αποδεκτή η υπόθεση H2. Το φαινόμενο της δυαρχίας του διευθύνοντα συμβούλου στις ελληνικές επιχειρήσεις εντοπίζεται ίσως στο γεγονός ότι οι περισσότερες εκ των οποίων είναι μικρές επιχειρήσεις και οι ιδιοκτήτες έχουν τον ρόλο τόσο του προέδρου όσο και του διευθύνοντα συμβούλου. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται καλύτερη συνεννόηση μεταξύ των μελών πράγμα που καθιστά πιο εύκολη την δυνατότητα συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου. Σύμφωνα με τον Collier και Gregory (1999), θα πρέπει να υπάρχει μια σαφής κατανομή των αρμοδιοτήτων για το ρόλο του προέδρου και διευθύνοντα συμβούλου. Ο Xie et al (2003), σε έρευνα που έκαναν κατέληξαν στο ότι το 85% των εταιρειών του δείγματος τους διέθεταν δυαδικές μορφές διακυβέρνησης. Σύμφωνα με τον Chris et al (2014), κατά μέσο οι ελληνικές επιχειρήσεις συμμορφώνονται κατά το μέγιστο με τις προτεινόμενες βέλτιστες πρακτικές της εταιρικής διακυβέρνησης για τον διαχωρισμό των καθηκόντων μεταξύ του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου και του διευθύνοντα συμβούλου. Ο Collier και Gregory (1999), υποστηρίζουν ότι η δραστηριότητα της επιτροπής ελέγχου μειώνεται στις επιχειρήσεις εκείνες που συνδυάζουν το ρόλο του προέδρου με του διευθύνοντα συμβούλου. Σύμφωνα με τον Soliman et al (2014), σε ποσοστό περίπου 47% των επιχειρήσεων ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ενεργεί και ως διευθύνων σύμβουλος (δυαρχία).

Όσο μεγαλύτερο είναι το μέγεθος της επιχείρησης (SIZE), δεδομένου ότι οι υπόλοιπες μεταβλητές παραμένουν αμετάβλητες, τόσο αυξάνονται οι συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου (ACMEET). Ομοίως, όσο μεγαλύτερη είναι η ηλικία της επιχείρησης (AGE), με σταθερές τις υπόλοιπες μεταβλητές, τόσο αυξάνονται οι συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου (ACMEET). Έτσι, παρέχεται ενίσχυση για τις υποθέσεις H3 και H6. Το μέγεθος της επιχείρησης μετράται με βάση το ενεργητικό της (λογάριθμος του ενεργητικού), αυτό μας δείχνει ότι οι επιχειρήσεις που εξετάσαμε έχουν μεγάλο ενεργητικό, πράγμα που σημαίνει ότι εταιρείες έχουν την δυνατότητα να χρηματοδοτούν τα περιουσιακά (ενεργητικά) τους στοιχεία, κατά τρόπο ώστε να επιτυγχάνονται η μεγιστοποίηση της αξίας της επιχείρησης και η διασφάλιση ικανοποιητικών επιπέδων ρευστότητας. Προκειμένου, λοιπόν η επιχείρηση να διασφαλίσει ότι ο εσωτερικός έλεγχος των στοιχείων του ενεργητικού λειτουργεί σωστά, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η καλή λειτουργία της επιχείρησης, αλλά και η παρουσία της, αυξάνει τις συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου. Πιθανόν, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι με τις περισσότερες συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου επιτυγχάνεται η καλύτερη πληροφόρηση για την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και αυτό με την σειρά του συνεπάγεται στον καλύτερο έλεγχο του ενεργητικού, ο οποίος ισοδυναμεί με την έρρυθμη λειτουργία και αποδοτικότητα της επιχείρησης. Όσον αφορά την ηλικία της επιχείρησης, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ωριμότητα της επιχείρησης που προσδιορίζεται από τα έτη λειτουργία της επιδρά στην αύξηση των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου. Προφανώς, οι επιχειρήσεις για να είναι βιώσιμες, ανταγωνιστικές και να κερδίζουν την εμπιστοσύνη του επενδυτικού κοινού αυξάνουν τις συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου. Η αύξηση της συχνότητας που συνέρχεται η επιτροπή, αυξάνει και τις αναφορές που πρέπει να γίνονται από την πλευρά των εσωτερικών ελεγκτών, που αυτό οδηγεί δια της εις άτοπον απαγωγής στον καλύτερο έλεγχο του εσωτερικού ελέγχου. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια από τις ενδείξεις για την σωστή σύνθεσης και λειτουργίας της επιχείρησης. Σύμφωνα με τον Thoopsamut et al (2008), οι μικρότερες εταιρείες που υπόκεινται σε λιγότερο έλεγχο από τις ρυθμιστικές αρχές είναι περισσότερο διατεθειμένες να συμμετάσχουν στη διαχείριση των κερδών. Όπως έχει προβλεφθεί, οι εταιρείες με υψηλές ευκαιρίες ανάπτυξης είναι περισσότερο διατεθειμένες να χειραγωγούν τα κέρδη τους. Ο Greco (2010), θεωρεί ότι οι επιτροπές ελέγχου είναι περισσότερο ενεργές στις μεγάλες επιχειρήσεις.

Στο υπόδειγμα μας εντοπίζουμε ότι και η αύξηση στο σύνολο του ενεργητικού (ROA) επηρεάζει θετικά την αύξηση των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου (ACMEET), δεδομένου ότι οι υπόλοιπες μεταβλητές παραμένουν σταθερές. Ο δείκτης αποδοτικότητας του συνολικού ενεργητικού της επιχείρησης (ROA) διερευνά την αποδοτικότητα της επιχείρησης ως συνόλου των επενδυμένων κεφαλαίων που ενδιαφέρει, όχι μόνο τους εντός της επιχείρησης, αλλά και τους εκτός αυτής που συναλλάσσονται μαζί της και με διάφορους τρόπους την χρηματοδοτούν, όπως πιστωτές, προμηθευτές, επενδυτές, τράπεζες κλπ. Ενδεχομένως, οι συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου να αυξάνονται για να διασφαλίσουν ότι ο βαθμός απασχόλησης της περιουσίας και των κεφαλαίων της επιχείρησης, αλλά και της γενικότερης πολιτικής που η επιχείρηση αναπτύσσει και υποστηρίζει είναι σε ορθή πορεία. Ο Al-Matari et al (2014), υποστηρίζει ότι υπάρχει θετική συσχέτιση, όχι όμως σημαντική, μεταξύ του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου και των συνεδριάσεων της επιτροπής με την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων.

Επιπλέον, μια ενδεχόμενη αύξηση της μεταβλητής μόχλευση (LEVERAGE), με όλες τις υπόλοιπες σταθερές, αυξάνει τις συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου (ACMEET). Οι επιχειρήσεις κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους χρησιμοποιούν ξένα (δανειακά) κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων τους, προσδοκώντας μέσα από αυτόν τον τρόπο χρηματοδότησης να επιτύχουν την αύξηση της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων τους. Πιθανόν, η αύξηση των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου να οφείλεται στην προσπάθεια για μείωση του χρηματοοικονομικού κινδύνου και στην βελτίωση της εσωτερικής οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, καθώς και της δανειακής της επιβάρυνσης. Σύμφωνα με τον Al-Najjar (2011), οι επιχειρήσεις με χαμηλότερες επιδόσεις και χαμηλότερη μόχλευση θα χρησιμοποιήσουν μη εκτελεστικούς διευθυντές στην επιτροπή ελέγχου. Επομένως, δεν παρέχεται υποστήριξη για τις υποθέσεις H4 και H5.

Πίνακας 4: Εκτιμήσεις υποδείγματος (Poisson Regression)

Ανεξάρτητες μεταβλητές	Εξαρτημένη μεταβλητή Συχνότητα συναντήσεων επιτροπής ελέγχου (ACMEET)
BoDSIZE	-0.0314* (-1.870)
CEOCHAIR	0.202*** (2.885)
SIZE	0.0724*** (2.996)
LEVERAGE	0.514*** (3.692)
AGE	0.00663*** (3.775)
ROA	0.892** (2.538)
Constant	-0.352 (-0.801)
Observations	
	193
Pseudo R ²	0.0866
Wald test	chi2(6) = 68.24; Prob > chi2 = 0.00
Pearson Goodness-of-fit test	chi2 = 98.834; Prob > chi2(186) = 0.95

Έγινε έλεγχος καλής προσαρμογής του υποδείγματος κατά Pearson. Ο συντελεστής διογκώσεως της διακυμάνσεως (variance inflation factor, VIF) υπολογίστηκε για κάθε ανεξάρτητη μεταβλητή, προκειμένου να αξιολογηθεί κατά πόσο η πολυσυγραμμικότητα μπορεί να αποτελέσει πηγή ανησυχίας. Σαν ένας πρακτικός

κανόνας, αν η τιμή του VIF υπερβαίνει το 10, κι αυτό όπως είναι φανερό θα συμβεί αν $R^2_j > 0,90$, η αντίστοιχη μεταβλητή j θεωρείται ότι είναι αυτή που δημιουργεί το πρόβλημα (Χρήστου, 2007, σελ.207). Η υψηλότερη τιμή που ελήφθη είναι 0,819422.

Πίνακας 5 : Έλεγχος πολυσυγραμμικότητας

Μεταβλητές	VIF	1/VIF
LEVERAGE	1,51	0,662202
ROA	1,46	0,685169
CEOCHAIR	1,35	0,740935
BoDSIZE	1,32	0,75486
SIZE	1,32	0,756541
AGE	1,22	0,819422
Mean VIF	1,36	

3.5 Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία εξετάζει τους προσδιοριστικούς παράγοντες της συχνότητας συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου, που σχετίζονται είτε με τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή με την δυαρχία του διευθύνοντα συμβούλου. Βρήκαμε από τα εμπειρικά στοιχεία της έρευνας μας ότι το μέγεθος διοικητικού συμβουλίου συνδέεται αρνητικά με τη συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. Επιπλέον, δεν βρέθηκε να υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της δυαρχίας του διευθύνοντα συμβούλου και της συχνότητας συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. Η έρευνα μας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι Ελληνικές επιχειρήσεις είναι κατά το πλείστον οικογενειακές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο του ηπειρώτικου μοντέλου εταιρικής διακυβέρνησης, θα παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό του κύριου μετόχου, που είναι ταυτόχρονα πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος (Chris et al, 2014). Το ποσοστό των επιχειρήσεων που παρατηρείται το φαινόμενο της δυαρχίας του διευθύνοντα συμβούλου αυξάνεται σημαντικά, επιδρώντας έτσι στην μείωση των μελών του διοικητικού συμβουλίου (Collier και Gregory, 1999; Soliman et al, 2014; Xie et al, 2003). Επιπλέον, το συγκεκριμένο εύρημα έρχεται σε αντίθεση με τα ευρήματα της έρευνας του Greco (2010), στην οποία δεν προκύπτει συσχέτιση της δυαρχίας του διευθύνοντα συμβούλου και των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου. Οι επιτροπές ελέγχου βρέθηκαν να είναι πιο ενεργές στις μεγάλες επιχειρήσεις, συμφωνώντας έτσι με τις μελέτες: Greco (2010); Menon and Williams, 1994; Raghundanan and Rama, 2007; Mendez and Garcia, 2007). Τα ευρήματα αυτά είναι σύμφωνα με την ιδέα, ότι τα μεγάλα διοικητικά συμβούλια και οι μεγαλύτερες εταιρίες έχουν τις περισσότερες πιθανότητες να απαρτίζονται από μεγάλες επιτροπές ελέγχου (Braiotta et al, 2008). Ο Al-Matari et al (2014), σε έρευνα τους κατέληξαν ότι υπάρχει θετική συσχέτιση, όχι όμως σημαντική, μεταξύ του μεγέθους της επιτροπής ελέγχου και των συνεδριάσεων της επιτροπής με την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων. Τέλος, βρέθηκε ότι η μόχλευση σχετίζεται θετικά με τον αριθμό συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου. Περισσότερες οφειλές (υποχρεώσεις) της επιχείρησης θα μπορούσαν να παράγουν περισσότερο φόρτο εργασίας για τους διευθυντές και η δραστηριότητα των διευθυντών θα μπορούσε να είναι σε εξάρτηση με την εξωτερική ζήτηση των δανειστών (Greco, 2010; Menon et al, 1994; Mendez et al, 2007).

Το μεγαλύτερο μέρος των ερευνών που εξετάστηκαν στην βιβλιογραφική επισκόπηση επικεντρώνονται περισσότερο στην σύνθεση τόσο της επιτροπής ελέγχου όσο και του διοικητικού συμβουλίου. Εξετάζουν κατά τον πλείστον την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, εάν η επιτροπή απαρτίζεται από ένα τουλάχιστον μέλος που διαθέτει εμπειρία σε θέματα χρηματοοικονομικής, τον αριθμό των μελών της επιτροπής ελέγχου και του διοικητικού συμβουλίου. Όλες αυτές τις μεταβλητές τις προσεγγίζουν ως προς τις επιπτώσεις στην διαχείριση των κερδών και στην αποδοτικότητα του εσωτερικού ελέγχου. Ελάχιστες είναι εκείνες οι έρευνες που εξετάζουν τις συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου, διότι οι περισσότερες επικεντρώνονται στις συναντήσεις του διοικητικού συμβουλίου. Η παρούσα έρευνα πάει ένα βήμα παρακάτω και εξετάζει τους προσδιοριστικούς παράγοντες των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου, που μέχρι στιγμής δεν έχει εξεταστεί ως μεμονωμένο κομμάτι αλλά μόνο σε σχέση με τις συναντήσεις του διοικητικού συμβουλίου. Η έρευνα μας αποτελεί έναυσμα για την περαιτέρω διεξοδική μελέτη και άλλων παραγόντων που μπορούν να επηρεάσουν ή να συσχετίζονται με τον αριθμό των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου. Επιπλέον, η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να επικεντρωθεί και στην σύγκριση δύο ή περισσότερων χωρών.

Η συγκεκριμένη μελέτη μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο για τις ελληνικές επιχειρήσεις να αντιληφθούν την σημαντικότητα της παροχής πλήρη και σωστών στοιχείων στις ετήσιες εκθέσεις τους. Επιπλέον, η εναρμόνιση των επιχειρήσεων με την εκάστοτε νομοθεσία θα μειώσει τυχόν πρόστιμα που θα κληθεί να πληρώσει η εταιρεία, πράγμα που θα αποτελούσε ένα επιπλέον πλήγμα για την βιωσιμότητα της επιχείρησης. Εν συνεχεία, η σωστή πληροφόρηση και αποτύπωση στις ετήσιες εκθέσεις δίνει κύρος στην επιχείρηση και είναι ένας πόλος έλξης τόσο για τους υφιστάμενους μετόχους όσο και για τους μελλοντικούς. Η εναρμόνιση, λοιπόν, με την νομοθεσία δίνει και την σωστή πληροφόρηση για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και δίνει ένα μεγάλο πλεονέκτημα στην εταιρεία. Οι συχνές συνεδριάσεις της ελεγκτικής επιτροπής επιτρέπουν την καλύτερη επικοινωνία μεταξύ των μελών της επιτροπής ελέγχου και των ελεγκτών (τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών ελεγκτών), και δίνουν την δυνατότητα στην επιτροπή ελέγχου να είναι πιο αποτελεσματική. Επιπλέον, με τις συχνές συνεδριάσεις της επιτροπής μειώνονται τα προβλήματα που αφορούν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση συμπεριλαμβανομένων των μέτρων εφαρμογής της επιτροπής κεφαλαιαγοράς, της

απάτης, τις ύποπτες αλλαγές του ελεγκτή ή τις αναδιατυπώσεις, με την παραπάνω άποψη είναι σύμφωνος και ο Barua et al (2010). Σε έρευνα της ομάδας Grant Thornton (2012), εντοπίζεται το συγκεκριμένο πρόβλημα στο οποίο καταλήγει η έρευνα μας, δεδομένου ότι βρήκαν το 64% των εταιρειών του δείγματος που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επέλεξε να υιοθετήσει τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης που αναπτύχθηκε με πρωτοβουλία του Συνδέσμου Ελλήνων Βιομηχάνων (ΣΕΒ). Παρότι οι εταιρίες αυτές επέλεξαν να ακολουθούν τον κώδικα (ΣΕΒ), στο σύνολο τους δεν ακολούθησαν τις προτεινόμενες από το ΣΕΒ ειδικές πρακτικές. Οι εταιρείες που δεν ακολούθούσαν τις ειδικές πρακτικές στην δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης έκαναν αναφορά στις πρακτικές από τις οποίες απέκλιναν και ανέφεραν και το λόγο απόκλισης. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των εταιρειών (65%) παρέχει ικανοποιητική εξήγηση της μη συμμόρφωσης, έχοντας όμως περιθώρια βελτίωσης. Μόλις, το 23% των εταιρειών παρέχει περιορισμένη ανάλυση των αποκλίσεων από αυτά που ορίζει ο ΣΕΒ, ενώ το ποσοστό των εταιρειών που τεκμηριώνουν επαρκώς το λόγο της μη συμμόρφωσης αγγίζει το 12%.

Από την σκοπιά της Δημόσιας Πολιτικής τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας είναι πολύ σημαντικά και πρέπει να κινητοποιήσουν τις αρχές και τους φορείς που είναι υπεύθυνοι για να επιβάλουν τους νόμους και τους κανονισμούς αυτούς στις επιχειρήσεις προκειμένου να παρέχουν και να αποτυπώνουν ορθά την σωστή πληροφόρηση προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Εξάλλου, ο γενικότερος στόχος της οικονομικής πολιτικής είναι η επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας, η αύξηση της παραγωγικότητας και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, με άμεση επίδραση στη βελτίωση του επιπέδου ζωής και στην ευημερία των πολιτών. Επομένως, η πολιτεία πρέπει να παρέχει κίνητρα στις επιχειρήσεις, προκειμένου αυτές με την σειρά να μπορούν να παραμένουν δρώσες και ανταγωνιστικές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βελέντζας, Γ., Καρτάλης, Ν., Μπρώνη, Γ., (2013). *Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος*, Θεσσαλονίκη
- Θάνος, Γ., Θάνος, Ι., (2012). *Χρηματοδοτική των επιχειρήσεων*, Αθήνα
- Καραμάνης, Κ., (2008). *Σύγχρονη Ελεγκτική: θεωρία και πρακτική σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα*, εκδόσεις Οπα, Αθήνα
- ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΕΒ για τις Εισηγμένες Εταιρείες, (2011), Μάρτιος
- Λαζαρίδης, Θ., Δρυμπέτας, Ε., (2011). *Εταιρική Διακυβέρνηση*, εκδόσεις σοφία, Θεσσαλονίκη
- Μούζουλας, Σ., (2003). *Ν.3016/2002 για την Εταιρική Διακυβέρνηση*, εκδόσεις Σάκκουλα
- Παπαστάθης, Π., (2003). *Ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος (internal audit) στις επιχειρήσεις – οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή του*, α΄τόμος, Αθήνα
- Σιάκουλης, Β., (2014). *Μελέτες στις Ταχέως Εξαπλώνόμενες Χρηματοοικονομικές Κρίσεις με τη χρήση υποδειγμάτων απεριθμητών δεδομένων και δεδομένων διάρκειας*, Φεβρουάριος, Πάτρα, Διατριβή
- Σπανός, Α., (2001). Συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης και σύγχρονη επιχείρηση, *Ένωση ελληνικών Τραπεζών*, σελ 57-63
- Τραυλός, Ν., (2004). Η επίδραση ισχυρά συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης στις δραστηριότητες και λειτουργική αποδοτικότητα των επιχειρήσεων.
- Χρήστου, Γ., (2007). *Εισαγωγή στην οικονομετρία*, α΄τόμος, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Akhtaruddin, M., Haron, H., (2010). Board ownership, audit committees' effectiveness and corporate voluntary disclosures, *Asian Review of Accounting*, Vol. 18, No. 1, pp. 68-82, Emerald Group Publishing Limited 1321-7348 DOI 10.1108/13217341011046015
- Al-Matari, E., Bt Fadzi, F., Al-Swidi, A., (2014). The Moderating Effect of Board Diversity on the Relationship Between Audit Committee Characteristics and Firm Performance in Oman: Empirical Study, *Middle-East Journal of Scientific Research*, 21 (5): 792-801, DOI: 10.5829/idosi.Mejsr.2014.21.05. 21612
- Al-Mudhaki, J., Joshi, P., (2004). The Role and Functions of Audit Committees in the Indian Corporate Governance: Empirical Findings, *International Journal of Auditing*, 8: 33–47
- Al-Najjar, B., (2011). The Determinants of Audit Committee Independence and Activity: Evidence from the UK, *International Journal of Auditing*, 15, 191–203, doi:10.1111/j.1099-1123.2011.00429
- Barua, A., Rama, D., Sharma, V., (2010). Audit committee characteristics and investment in internal auditing, *J. Account. Public Policy*, 29, 503–513
- Baxter, P., Cotter, J., (2009). Audit committees and earnings quality, *Accounting and Finance*, 49, 267–290
- Beasley, M., Salterio, S., (2001). The Relationship between Board Characteristics and Voluntary Improvements in Audit Committee Composition and Experience, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 18 ,No. 4, Winter, pp. 539–70
- Braiotta, L., Zhou, J., (2008). An exploratory study of the effects of the European Union 8th Directive on Company Law on audit committees: Evidence from EU companies listed on the US stock exchanges, *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, 24, 262–271
- Bronson, S., Carcello, J., Hollingsworth, C., Neal, T., (2009). Are fully independent audit committees really necessary? , *J. Account. Public Policy*, 28, 265–280

- Carcello, J., Neal, T., (2003). Audit Committee Independence and Disclosure: choice for financially distressed firms, *Corporate Governance*, Volume 11, Number 4, October
- Carcello, J., Hollingsworth, C., Neal, T., (2006). Audit Committee Financial Experts: A Closer Examination Using Firm Designations, *Accounting Horizons*, Vol. 20, No. 4, December, pp. 351–373
- Chan, K., Li, J., (2008). Audit Committee and Firm Value: Evidence on Outside Top Executives as Expert-Independent Directors, *The Authors Journal compilation*
- Chris, G., Kargidis, T., Chouliaras, V., (2014). Corporate governance in practice. The Greek case, *Procedia Economics and Finance*, 9, 369 – 379
- Collier, P., Gregory, A., (1999). Audit committee activity and agency costs, *Journal of Accounting and Public Policy*, 18, 311 – 332
- Crespí-Cladera, R., Pascual-Fuster, B., (2013). Does the independence of independent directors matter?, *Journal of Corporate Finance*, Article in Press
- Deli, D., Gillan, S., (2000). On the Demand for Independent and Active Audit Committees, *Journal of corporate finance*, volume 6, December, Pages 427–445
- De Vlamincq, N., Sarens, G., (2013). The relationship between audit committee characteristics and financial statement quality: evidence from Belgium, *Audit committee characteristics*, Springer
- DeZoort, F., (1998). An analysis of experience effects on audit committee members' oversight judgments, *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 23, No. 1, pp. 1-21, Elsevier Science
- DeZoort, F., Salterio, S., (2001). The Effects of Corporate Governance Experience and Financial-Reporting and Audit Knowledge on Audit Committee Members' Judgments, *A Journal of Practice & Theory*, Vol. 20, No. 2 September

- DeZoort, F., Hermanson, D., Houston, R., (2003). Audit committee support for auditors: The effects of materiality justification and accounting precision, *Journal of Accounting and Public Policy*, 22, 175–199
- Grant Thornton (2012). Έρευνα Εταιρικής Διακυβέρνησης 2012, Μάρτιος
- Greco, G., (2010). Determinants of board and audit committee meeting frequency Evidence from Italian companies, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 26 No. 3, pp. 208-229, Emerald Group Publishing Limited 0268-6902 DOI 10.1108/02686901111113172
- Hamda, A., Al-Hayale, T., Aboagela, E., (2012). The Impact of Audit Committee Characteristics on Earnings Management: Additional evidence from Jordan, *European Business Research Conference Proceedings*, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2130354> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2130354>
- Karamanou, I., Vafeas, N., (2005). The Association between Corporate Boards, Audit Committees, and Management Earnings Forecasts: An Empirical Analysis, *Journal of Accounting Research*, Vol.43, No.3, June, Printed in U.S.A., DOI: 10.1111/j.1475-679X.2005.00177.x
- Klein, A., (2002). Audit committee, board of director characteristics, and earnings management, *Journal of Accounting and Economics*, 33, 375–400
- Krishnamoorthy, G., Wright, A., Cohen, J., (2002). Audit committee effectiveness and financial reporting quality: implications for auditor independence, *Australian Accounting Review*
- Mendez, C.F., Garcia, R.A., (2007). The effects of ownership structure and board composition on the audit committee meeting frequency: Spanish evidence, *Corporate Governance*, Vol. 15, No. 5, pp. 909-22
- Menon, K., Williams, J.D., (1994). The use of audit committees for monitoring., *Journal of Accounting and Public Policy*, Vol. 13, No. 2, pp. 121-39
- Munro, L., Buckby, S., (2008). Audit Committee Regulation in Australia: How Far Have We Come?, *Australian Accounting Review*, No. 47 Vol. 18 Issue 4

- OECD (2011).Achieving Effective Boards, A comparative study of corporate governance frameworks and board practices in Argentina, Brazil, Chile, Colombia, Mexico, Panama and Peru, June
- Pathak, J., Karim, K., Suh, S., Zhang, Z., (2014). Do Audit Committee and Characteristics of Board of Directors Influence Earnings Management?, SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2406080>
- Pucheta-Martínez, M., García-Meca, E., (2014). Institutional Investors on Boards and Audit Committees and Their Effects on Financial Reporting Quality, *Corporate Governance: An International Review*, 22(4): 347–363
- Qinghua, W., Pingxin, W., Junming, Y., (2007). Audit committee, board characteristics and quality of financial reporting: An empirical research on Chinese securities market, *Higher Education Press and Springer-Verlag*, 1(3): 385–400 DOI 10.1007/s11782-007-0023-y
- Raghunandan, K., Rama, D., Paul Scarbrough, D., (1998). Accounting and Auditing Knowledge Level of Canadian Audit Committees: Some Empirical Evidence, *International Accounting, Auditing & Taxation*, 7(2)
- Raghandanan, K., Rama, D., (2007). Determinants of audit committee diligence, *Accounting Horizons*, Vol. ,21 No. 3, pp. 265-79.
- Sharma, A., (2011). Corporate governance and board effectiveness, *JCEM International Journal of Computational Engineering & Management*, Vol. 13, July, ISSN (Online): 2230-7893
- Sierra Garcia, L., Ruiz Barbadillo, E., Orta Perez, M., (2010). Audit committee and internal audit and the quality of earnings: empirical evidence from Spanish companies, *Springer*
- Soliman, M., Ragab, A., Eldin, M., (2014). Board composition, ownership structure and voluntary disclosure: an empirical study of the listed companies in Egypt, *Corporate Ownership & Control*, Volume 11, Issue 2, Continued – 4
- Thoopsamut, W., Jaikengkit, A., (2008). The relationship between Audit committee characteristics, Audit firm size and Earnings management in quarterly

financial reports of companies listed in the Stock Exchange of Thailand, *8th Global Conference on Business & Economics*, ISBN : 978-0-9742114-5-9

Venkataraman, I., Bamber, M., Griffin, J., (2013). Characteristics of audit committee financial experts: an empirical study, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 28, No. 1, pp. 65-78, Emerald Group Publishing Limited 0268-6902 DOI 10.1108/02686901311282506

Xie, B., Wallace, D., DaDalt, P., (2003). Earnings management and corporate governance: the role of the board and the audit committee, *Journal of Corporate Finance*, 9, 295–316

Zhang, Y., Zhou, J., Zhou, N., (2007). Audit committee quality, auditor independence, and internal control weaknesses, *Journal of Accounting and Public Policy*, 26, 300–327

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, <http://www.greek-language.gr>

Μέτοχος και Επενδύσεις. Το Αλφαβητάρι της Εταιρικής Διακυβέρνησης, 48-62 (www.sed.gr/library/METOXOS.pdf)